ſcia. exercentes. li. diſt. aliq̄ntos. ⁊. c. ſe.
1 ¶ Vtrū tales ſint ad ordines ꝓmouēdi vl̄ ad
religionē. R. ꝙ nō. niſi cū magna diſcuſſiōe.
vt itelligat̄ vtrū ſit ſolutus a curialibus. vl̄ ſi
ē irregularis. vl̄ vt fugiat obligatōez. ⁊ hmōi
vt i. c. legē. liij. di. ⁊ dic̄ ꝙ ꝑ trienniū debēt ꝓba
ri. ⁊ ē bonū cōſiliū. niſi aliqd̄ rōnale aliud ſua
deat. nō debet tñ recipi ad religionē. nec ordi
nari etiaꝫ ſi nō ē irregularis ⁊ ſi ex deuotione
moueat̄ niſi ſit ſolutꝰ a curia. lj. diſ. c. j.

Curioſitas eſt poſtpoſitiꝫ diuinis et
ſctōꝝ eloquijs ſcriptis philoſophorū
⁊ poetaꝝ rōne vtilitatis vel delectatio
nis intendere. xxxvij. di. ſacerdos. ⁊. c. ſe. Itē
cū ſacra ſcriptura nō ſcḋm ſctōꝝ expoſitionez. ſ;
ſcḋm ſecularē ſapiām ⁊ proprij ſenſus vaniatez
exponit̄. c. vino. ea. diſtin. Item qui plura vo
lunt ſapere ꝙ̄ oporteat. aut de his de quibus
nō ē dubitandū. faciūt q̄ſtio. de renū. c. qm̄. ali
q̄ curioſi. li. vj. ex q̄bus cū ibi notatis. patꝫ ꝙ
velle cognoſcere qđ nō cōuenit ē curioſitas et
peccatū. q₂ inordiatio quedam.
2 ¶ Vtꝝ ſit peccatū mortale. R. ꝙ ſiue curioſi
tas ſit reſpectu pt̄is intellectiue. ſiue reſpectu
pt̄is ſenſitiue ē mortale pctm̄ in. vij. caſibus.
vt colligo ex tho. ſe. ſe. q. clxvij. Ale. ſe. ſe. Pri
mo rōne finis; puta q₂ ꝓpt̄ ſupbiā. vel aliqđ ꝙ
ſit mortale pctm̄ querit cognoſcere vel videre
aut audire ⁊c̄. Secūdo rōne illoꝝ a q̄bus vult
ſcire vl̄ audire. puta a demonibus vl̄ alijs a q̄
bus ſub p̄cepto ꝓhibemur aliquid addiſcere
vel cognoſcere. xxix. q. j. illud. Tercō rōe eoꝝ
q̄ cognoſcere vel videre. aut ſentire volumus.
vtputa. q₂ ſunt ꝓhibita. ſicut a ꝓpoſito velle
audire pctm̄ illiꝰ q̄ ꝯfitet̄ alteri. ⁊ ſimilr̄ incanta
tōes diuinatōnes. ⁊ hmōi ꝓhibita; aut eoꝝ li
bros velle tenere. Similiter dico de quocūq; ꝓ
hibito qđ exerceri nō pōt ſine mortali pctō ſi
cut ſunt artes aliq̄ male. aut velle ſcire quō ſit
tale pctm̄ aut videre. aut ſentire. nā talis curi
oſitas ē pctm̄ mortale niſi in caſu qñ q̄s talia
vellet ſcire vt poſſet cōdēnare ⁊ īprobare. fac̄
c. nec mirū. xxvj. q. v. Quarto rōe eoꝝ q̄ omit
tūtur ꝓpt̄ curioſitatē. puta cū q̄s omittit addi
ſcere neceſſaria ad ſalutē. ꝟel ad ſuū officium.
vt intēdat poetiꝫ. aut curioſis. facit. c. nōne. ⁊
c. vino. xxxvij. di. Quinto rōe illius ad quē ta
lis cognitio ſeu viſio inducit. vtputa ⁊ ad er
rorē cōtra fidem vel ad peccatū mortale. ſicut
velle videre coeūtes ⁊ aliqua ſpectacula ex q̄
bus ꝓuocatur ad mortale peccatū. vel audi
re hmōi. facit. c. ideo. xxxvij. di. Sexto rōe mo
di. vt cū q̄s ꝓpter talia ſcienda vel vidēda fa
cit ꝓhibita. puta ſupſtitioſa. vel dimittit au
dire diuina q̄ tenet̄ vt videat ſpectacula ⁊ hu
iuſmōi. facit. c. qui die. de cōſe. di. j. ⁊. c. q̄ ſine.
xxvj. q. j. vl̄ q₂ de bonis paupeꝝ eccleſiaſticus
emit libros. vel ſoluit doctoribus q̄ ei legant
inutilia. facit. c. legāt. xxxvij. di. Septimo rōe
eoꝝ q̄ inducūtur ad talia facienda. vtputa qñ
q̄s ex curiſitate ſua ſciendi ꝓuocat aliquez ad
detrahendū. vel auiditate videndi ꝓuocat ad
faciendū ſpectacula ꝓhibita. ſicut ſunt tornea
menta ⁊ hmōi. q̄ fieri nō pñt ſine mortali. fac̄
c. q̄ venatoribus. lxxxvj. di. de ꝯſe. di. ij. ꝓ dile
ctione. in alijs cōit̄ eſt veniale pctm̄.

Cuſtos qui mercedē accipit nō ſpāli
ter ꝓ cuſtodia tenet̄ de dolo lata ⁊ le
ui culpa. ff. loca. l. q̄ mercedez. in glo. ⁊
qđ no. xxiij. q. iiij. tres ꝑſonas. no. Inno. in. c.
ꝙuis. de reg. iur. Sed ſi ſpālit̄ ꝓ cuſtodia mer
cedem acciperet. teneret̄ etiā de leuiſſima. vt in
d. glo. quā limita. vt. j. locatio. §. xxiij.
¶ Quid ſi neget dolo vel negligentia amiſſe
q̄s probabit. R. ñ. Inno. vbi. s. ꝙ ipe cuſtos.
ar. ff. de edē. l. ſi q̄s. §. vlti. Et hoc veꝝ quo ad
foꝝ contētioſum. ſecus in foro ꝯſcientie. vt pꝫ
ex dictis. j. lex. §. iiij. Idem dic de cuſtode car
ceris. ff. de cu. ⁊ exhi. re. l. vl. In alijs aūt caſi
bus regulariter q̄ dolū allegat dꝫ ꝓbare. ff. de
ꝓba. l. quotiens. §. qui dolum.

Damnatus per ſentētiā ad mortem
an poſſit diſponere de rebꝰ ſuis. vide
Alienatio. §. xxv.
¶ Vtrū dānatus ad mortez poſſit fugere de 1
carcere vel quōcūq;. dic vt. j. Fugere. §. ij.
¶ Vtrū hñtes de bonis alicuius damnati ꝓ 2
pter crimē eius ⁊ poſtea reſtituti ꝑ p̄ncipē ad
bona ſua teneātur reſtituere. R. ñ. Ho. in. c. ꝙ
uis. de reſcrip. li. vj. ꝙ aut reſtō facta preiudi
cat iuri q̄ſito tercio qui ea legitime hūerat. ⁊
ſic nō tenet̄ reſtituere q̄ ea habuit q₂ non ſit in
tegratio i tali caſu. ⁊ iſte ē caſus. d. c. ꝙuis. ⁊
in iuribus allegatiꝫ in glo. ibidē. ⁊ faciūt no. ꝑ
Bar. ⁊ Bal. in. l. gallus. §. ⁊ q̄d ſi tm̄. ff. de li.
⁊ po. Aut ꝑ reſtōem p̄ncipis tali factā nō p̄iu
dicat̄ niſi ipi ꝯcedēti. ⁊ ſic reintegrat̄ ad oīa q̄
amiſerat ⁊ ſic oīa ſunt ſibi reſtituēda. ⁊ ſic ꝓ
cedūt iura allegata ꝓ alia pte. ī. d. gl. ar. c. di
lecti. de dona. cū ibi no. ꝑ Io. de Imo. Et
no. ꝙ iſta faciūt ꝓ legitimato poſt mortē teſta
toris. vt ñ p̄iudicet veniētibꝰ ab īteſtato et ſi
nō adierūt hereditatē. q₂ talis legitiatio ē q̄daꝫ
reſtō natalis. l. fi. C. de. nata. Secꝰ ſi añ mortē
teſtatoris. q₂ p̄iudicat. q₂ nullū ius adhuc hē
bat. l. poſt emācipatōem. ff. de li. leg. vide et. j.

gratia .§.j.

Amnificatus vtrum furtiue et ſe-
crete poſſit ſibi ſatiſfacere. vide .j. fur-
tum. §.xl.

D
Ebitum cõiugale ideo dicit̃. qꝛ ſub
pena mortalis pc̃ti vir vxori ⁊ vxor vi
ro. petẽti reddere tenet̃ ſm cõit̃ doc. ⁊ ap̃lum
j. Corin. vij. niſi ex rõnabili cã excuſet̃. Et aſſi
gnãt̃ a doc. vij. cauſe ꝓpt̃ q̃s nõ tenet̃ reddere.
1 ¶ Prima dr̃ ꝓhibitio ſancte eccĩe. Nam cõ-
tra interdictũ eccleſie ẽ peccatũ mortale act⁹
cõiugalis. Eccleſia aũt ꝓhibet ne quis conſum
met mr̃imonium certis tp̃ibus. de q̃bus. j. ma
trimoniũ. iij. impedimẽto. ij. Similiter prohi
bet eccleſia ne añ benedictõnẽ cõiungãtur qñ
q̃s ducit eã que alteri nõ fuit cõiũcta p̱ matri
moniũ. Vñ ſm Rod. cognoſcẽs añ bñdictio
nem vbi ẽ cõſuetudo ꝙ bñdicant̃ peccat mor
talit̃. Quidã tñ vt dicit Ric. in. iiij. di. xxviij.
q. vlti. in fi. dicũt hoc eẽ veꝝ reſpectu actus pe
tendi nõ reſpectu actus reddẽdi. qꝛ reddens
nõ peccat ſm tho. in. iiij. ea. di. Ego vero iſtud
de bñdictione limito veꝝ. niſi ex rõnabili cau
ſa moueret̃ ad petendũ. puta ꝓpter fornicatio
nem euitãdã cũ nõ poſſit cõtineri. ⁊ vxorẽ du
cere vt bñdicat̃ nõ poſſit ꝓpter dotẽ bñdam. ⁊
hmõi qꝛ nec tũc mortalit̃ peccaret. niſi eẽt ſcã
dalũ in p̃ria. ar. eoꝝ q̃ dicã. j. inobedientia. in
p̃n. Albertus etiã dicit ꝙ dictũ Rod. ẽ nimis
durũ. ⁊ h̃ etiã vr̃ ſentire Inno. ⁊. do. Anto. in
c. j. de ſpon. qꝛ lꝫ cõſuetudo habeat vim legis.
tñ lex nõ obligat ad mortale. niſi ſit p̄ceptiua
de elec. c. generali. lib. vj. ⁊ ſic nõ vr̃ ꝙ peccet
mortalit̃ qñ etiã ſimplr̃ cõſummaret añ bñdi-
ctionẽ. niſi vt dixi eſſet ſcandalũ. Et ideo vbi
nõ imminet ſcandalũ cõſulendũ eẽt iſtis ſpon
ſis q̃ faciũt multa pc̃tã mortalia añ tp̃us con
ductionis ꝙ qñ notũ ẽ mr̃imoniũ in patria cõ
ſumarẽt. ex q̃ ducere nõ p̃nt ꝓpter dotẽ bñdaꝫ
2 ¶ Sed nũq̃d totiens peccat mortalit̃ q̃tiens
exigit ſine rõnabili cã añ bñdictõem tenẽdo
opi. Ro. R. ꝙ nõ niſi p̄ma vice. niſi nouo con
tẽptu exigat. Ex quo ſeq̃t̃ ꝙ poſſit in iſto caſu
negare debitum ſine pc̃tõ niſi ſeruet ſtatutum
eccleſie.
3 ¶ Secũda cã dr̃ impotẽtia q̃ q̃s nõ p̃t redde
re debitũ ſalua incolumitate ſui corp̱is quia
ſm Ri. in. iiij. di. xxv. ar. j. q. j. deus nõ obliga-
uit virũ mulieri ꝯ ordinẽ nature rectũ q̃ p̱ p̄us
attẽdit ad actũ nutritiue quo cõſeruatur pro-
priũ indiuiduũ. q̃ ad actũ generatiue qui or-
dinat̃ ad cõſeruationẽ ſpẽi ⁊ ideo nõ tenet̃ ad
actũ generatiue in innotabile p̄iudiciũ inco-
lumitatis corporis proprij.
¶ Vtrũ teneat̃ reddere debitũ leproſo. R. ñ. 4
ſm Ri. i. iiij. di. xxxij. ar. iiij. q. ij. ꝙ ſic. lꝫ nõ te
neat̃ cohabitare. qꝛ nõ ẽ ſic p̱iculũ in redden-
do ſicut in cohabitãdo. vide. j. leproſus. §. ij.
¶ Vtrũ furioſo vel fatuo ſit reddendũ. R. ſm
Ri. vbi. s. ꝙ quotienſcũq; põt reddi ſine peri 5
culo ꝓprie p̱ſone tenet̃.
¶ Vtrũ reddẽs ſe impotẽtẽ ad reddẽdũ pec- 6
cet. R. ſm Ri. in. iiij. di. xxxij. ar. j. q. j. ꝙ ille q̃
mõ illicito ſciẽt̃ reddit ſe ĩpotentẽ peccat mor
talit̃ nõ aũt ille q̃ mõ licito. puta ieiunãdo. orã
do bõa intẽtione. ſit tñ ſit rõnabile obſequm.
qꝛ q̃uis ſe reddat minus potẽtẽ. nõ tñ totalit̃
impotentem.
¶ Tercia cã dr̃ crimen adulterij. vñ vir vxori 7
adultere. vel ecõuerſo nõ tenetur ſi innocens
ẽ reddere debitũ. ſm Ri. in. iiij. di. xxxv. ar. j.
q. j. qꝛ lꝫ q̃ ad vinculũ nõ poſſit tñ põt eam di
mittere q̃ ad cohabitationẽ ⁊ thoꝝ. Fallit h̃ i
viij. caſibus. Primus ſi ille ſit fornicat⁹. xxxij
q. vj. c. j. c. pe. ⁊ vl. de adul. ⁊. c. ſignificaſti. de
diuor. Secundus ſi vxor vi oppreſſa ſit. ea. cã.
q. v. ita ne. Tercius ſi credebat maritũ ꝓbabi
liter mortuũ. xxxiiij. q. j. cũ p̱ bellicaꝫ. Quart⁹
ſi alter ſub ſpecie mariti cognouit eaꝫ. xxxiiij.
q. ij. in lectũ. Quintus ſi maritus tradidit eã
adulterandã p̄ſertim inuitã. de eo q̃ co. cõſan.
vxo. ſue diſcretionẽ. Sext⁹ ſi marit⁹ poſt adul
terium cognouit. ⁊ tolerauit eã. ar. xxxij. q. ij. ſi
q̃s vxorẽ. Septim⁹ ſi mr̃imonio ĩ infidelitate
ꝯcto vir dedit vxori libellũ repudij ⁊ vxor al-
teri nupſerit. qꝛ ſi ꝯuerteret̃ vir tenet̃ eã acci-
pere. c. gaudem⁹. de diuor. Octau⁹ ſm aliq̃s
ſi vir abſtinẽdo ꝯ volũtatẽ vxoris ei occaſionẽ
dedit. xxvij. q. ij. ſi tu. Et placꝫ mihi. lꝫ ꝯriũ te
neat gl. ibidem.
¶ Vtꝝ peccet exigẽdo debitũ ſcient̃ ab adul 8
tero innocẽs. vel reddẽdo. R. ſm. Ric. vbi. s.
q. ij. ꝙ aut ẽ correctus. vel paratus corrigi. ⁊
ſic nõ peccat. Si vo ſit ĩcorrigibilis. tenet̃ eũ
dimittere. ⁊ ſic peccat mortalit̃ cogſcẽdo tex.
ẽ in. c. ſi vir. de adul. ⁊ in. d. c. ſi q̃s vxorẽ. ſiue
ſit maifeſtũ ſiue occultũ. dũmõ ſciat ip̱a. Quẽ
tex. ſic limito ĩtelligẽdũ. qñ innocẽti ñ iminet
p̱iclm fornicatõis ⁊ denegãdo debitũ ꝯuerte
ret̃ adult̃. ſꝫ qñ ex denegatõe efficit̃ peior ⁊ ex
redditõe ñ fac̃ tot pc̃tã. ⁊ ĩnocẽti ſit euaſio for
nicatõis ñ video mortale pc̃tm̃ exigẽ ⁊ redde
re. qđ et tꝫ Vgo. đ caſtro no. i. iiij. di. xxxij. q. j.
¶ Vtꝝ poſſit vir vxori adultere ncc̃ria mini- 9
ſtrare. R. ꝙ ñ. ſi negãdo emẽdaret̃. qꝛ vtilius
eſuriẽti panis tollit̃ cũ de cibo ſecurus iuſti-

am negligit.v.q.v.c.nō oīs.⁊ male merit⁹ dꝫ
egeſtate laborare.l.bona fides.ff.depo.§.j.et
d alijs penis adulterij.vid.s.adulteriū.§.iij.

10 ¶ Utrꝫ teneat̄ inocēs ad p̄ceptū ecc̄ie redde-
re adultero debitū.R.ꝙ ſi adulteriū p̄t ꝓba
re infra paucos dies nō tenetur.ar.c.ſolet.de
ſen.ex.li.vj..Si ꝟo nō pōt ꝓbare tenet̄.ar.x.
q.iij.c.i.Et idē in caſibus in q̄bus ſepari pōt
m̄rimoniū.vt.j.m̄rimoniū.iiij.

11 ¶ Quarta cauſa dr̄ votum emiſſum ab ambo
bus de cōmuni conſenſu.vt.j.m̄rimonium.iij.
impedimento.v.

12 ¶ Quinta cā dr̄ boneſtas.puta q꞉ petit in ec
cleſia vel in publico.q꞉ non tenet̄ ſibi reddere
debitū niſi honeſto mō.j.Corin.xiiij.oīa ho
neſte ⁊ ſm ordinē fiāt in vobis.

13 ¶ Sexta cā ē ſcandalū.Nā vbi cauſet ſcāda
lū ꝯſūmare m̄rimoniū an̄ adhibitas aliq̄s ſo-
lennitates ſm morē p̄rie nō tenet̄ reddere an-
te illaꝝ obſeruantiā nō tn̄ mortalit̄ peccaret
reddens,ſed bn̄ exigens ſi ſine rōnabili cauſa
faceret.vt.s.dixi.§.j.

14 ¶ Septima cā ē religio quā q̄s vult intrare.
q꞉ nō tenet̄ reddere ſꝫ dꝫ ſibi ſtatui t̄pus infra
qd̄ ingredi teneat̄.c.ex publico.de cōuer.ꝯiu.
vn̄ ſi nulla iſtarū cauſaꝝ ineſt ꝯtō m̄rimonio
ꝑ ꝟba de p̄nti tenet̄ exactus reddere.

15 ¶ Utꝝ nō reddēs petēti.q꞉ nō vult ꝯcipe ex
cuſet̄.R.ꝙ non.A fortiori peccat mortalit̄ q̄
ex ira vel alio malo fine nō vult reddere.

15 ¶ Utrū teneat̄ petere.R.n̄.Ri.vbi.s.ꝙ nō.
q꞉ nemo tenet̄ vti iure ſuo.M.d̄ veꝝ credo ni-
ſi in caſu qn̄ nō petēdo alter caderet in aliqd̄
mortale q꞉ tūc tenet̄.

17 ¶ Utꝝ teneat̄ reddere nō petēti.R.Ri.vbi
s.q.ij.ꝙ ſic.nō tm̄ petēti exp̄ſſe ſed et̄ petēti ꝑ
aliqua ſigna ꝑ q̄ ꝯiecturat alteꝝ affectare ſibi
reddi debitū ꝯiugale.al's ſi n̄ petit tacite vel
expreſſe nō tenet̄ reddere.Auertere aūt alteꝝ
ne petat non lꝫ niſi cū debita ſcrimonia.Dn̄
dicit Aug.de ancona ꝙ ſi ex negatōne debiti
alt̄ ſcādalizat̄ nō excuſat̄ a mortali denegās.
Md̄ limita niſi ex aliq̄ cā p̄dictaꝝ faciat.

18 ¶ Utꝝ ꝯtō m̄rimonio cū vna clandeſtine ⁊
publice poſtea cū alia teneat̄ p̄me reddere de-
bitū.R.n̄.ꝙ ſi nō pōt reddi ſine ſcādalo.puta
q꞉ eccl̄ia excōicat eū ⁊ hmōi ꝙ tenet̄ non red-
dere.quia ab omni ſpecie mali ē abſtinēdū.j.
Theſſalo.vlti.al's ſic.

19 ¶ Sꝫ nūq̄d cohabitabit cū ſcd̄a ad p̄ceptū ec
cleſie.R.ꝙ ſic.⁊ nec̄ria miſtrabit ſi mō p̄t fa-
cere ſine piclo coit⁹ ſeu adulterij cū dicta ſcd̄a
ꝙ qn̄ cū piculo ꝓbabili.tūc patiat̄ excōicatio
nē ⁊ nō cohabitet ſꝫ nec̄ria admiſtrabit ſepa-
tus quātū pōt.cū p̄ma etiam nō cohabitabit
qn̄ ſine ſcādalo cohabitare nō p̄t.⁊ ſi ſibi impu
tet q̄ ſic ꝯtrit.Et id̄ cōſulendū ē tali ꝙ patriā
mutet vbi cum p̄ma ſine ſcandalo cohabitare
poſſit.

¶ Utrū actus m̄rimonialis ſit pctm̄.R.n̄.ſm 20
Alex.in.iij.p̄te ſum.in.vj.p̄cepto ꝙ nō.Sꝫ ſit
peccatū ſm eūdem ſe.ſe.tractatu.de adul.qn̄
ꝑuatur iſtis circūſtātijs.

¶ Pria dr̄ recta intētio puta q꞉ excedit fines 21
m̄rimonij factur⁹ cū q̄cūq꞉ alia vel cū ea et̄ ſi n̄
eſſet ſua coiret.vel ꝯſtituit ibi finē vltim.⁊ ſic
ē mortale pctm̄.xxxij.q.iiij.origo.⁊.c.liberoꝝ
Aduerte tn̄ ꝙ h̄ itelligit̄ qn̄ h̄ actu cogitat vt
ſit mortale.q꞉ actib⁹ n̄ habitib⁹ meremur vel
demeremur ſm Pe.de pal.in.iiij.diſ.xxxij.q.
iij.Debꝫ ḡ intētio ſiſtere īfra limites m̄rimo-
nij ſi tal̄ actus dꝫ eē ſine pctō h̄ ē ꝙ nō cog̃ſce
ret ſi nō eſſet ſua legitima vxor.Et idē dic de
vxore erga viꝝ.Sufficit tn̄ ſm Ri.i.iiij.diſti.
xxxj.q.pe.ꝙ actu vel hitu hāc intētionē hēat.

¶ Scd̄a dr̄ cā.Nā ex triplici cā ſine pctō exi 22
git̄ ⁊ reddit̄.et̄ cū merito ex p̄mis duab⁹.Pri
ma ꝓlis ꝓcreāde.Scd̄a debiti reddēdi.Ter
cia fornicatōis vitāde coit̄ tn̄ tenet̄ ꝙ ſit pec-
catū veīale exigere cā fornicatōis vitāde ī ſe.
vide gl.i.c.q̄cq̄d.xxxij.q.ij.Alia ex cā cog̃ſce-
re ē pctm̄ aliqn̄ mortale.aliqn̄ veniale.vt i.§.
ſequentibus patebit.

¶ Utꝝ ſi fiat cā faciāde libidis ſit pctm̄ morta 23
le.R.n̄.ꝙ canoniſtaꝝ.xxxij.q.iiij.in.c.origo.
⁊.c.liberorū.⁊ theologorū in.iiij.diſti.xxxj.⁊
xxxij.fuit diuerſa opi.Aliq̄ tenent ꝙ ſp ē pctm̄
mortale coit⁹ cōiugal̄ cā faciande libidis.Et
dr̄ qn̄ p̄ueīt voluptatē ⁊ cogitatōez maib⁹ ꝓ-
uocādo ⁊ calidis vtēdo vt poſſit pluries coi-
re.ſꝫ mag̃ cōit̄ tene ꝙ n̄ ē pctm̄ mortale dūmō
ſi n̄ eēt vxor nō faceret.⁊.d.c.origo.⁊ liberoꝝ
exponūt qn̄ ita finalit̄ q̄rit delectatōnē ꝙ et̄ ſi
nō eēt vxor n̄ curaret.Et hec opi.ē mag̃ rōna
bil̄.q꞉ ap̄ls dic̄ hēat vnuſq̄ſq꞉ ſuā ꝓpt̄ delecta
tionē ī ea ⁊ n̄ ī alia q̄rēda ꝓpt̄ fornicatōz vitā
dā nec ſeq̄t̄ ꝙ ponat ibi finē.q꞉ nō vltim.hāc
S.Bo.Ri.⁊ Ale.⁊ cōit̄ theo.tenent ⁊ placet
q꞉ ꝓ iſta ſcd̄a opi.ē tex.Aug.j.ad Corin.vij.ī
p̄n.vbi dic̄.ꝯiugal̄ ꝯcubit⁹ generādi grā n̄ hꝫ
culpā.ꝯcupīe ꝟo faciāde.ſꝫ tn̄ cū ꝯiuge habꝫ
culpā ꝓpt̄ thori fidē venialē.hec ille. 24

¶ Utrum cognoſcere vxorem cauſa ſanitatis
ſit licitum.R.n̄.Ric.in.iiij.di.xxxj.ar.iij.q.ij.
ꝙ ſm quoſdā ſic.vel forte pōt dici ꝙ ſit venia
le pctm̄ ⁊ h̄ veri⁹.⁊ ſequit̄ tho.in.iiij.di.xxxij.

25 ¶ Tercia tn̄ modus debitus naturalis. Et h̄
duplr̄. Primo quo ad vas. q2 ſi fiat extra et ibi
emittat̄ ſemē indubitanter ē mortale grauiſſi
mū. xxxij. q. vij. c. adulterij. Secūdo q̄ ad mo-
dū ſtandi naturalē. qui q̄dem ē vt mulier iace
at in dorſo. vir aūt in vētre incūbat ei. quia ſic
facilius ↄcipiūt mulieres niſi p accidēs impe
diatur. Deuiatio aūt ab iſto ē lateralis cōcu-
bitus. ⁊ maior ſedētis. ⁊ iterū maior ſtātis. vel
vxore ſupgrediēte. maxima vero ē eorū q̄ retro
more iumētorū. hūc vltimū modū q̄dā indiſtin
cte reputāt mortale lz in vaſe fiat. Pe. de pal.
vbi. s. Hen. boich. in. c. inq̄ſitioni. de ſen. ex.
tenet q̄ ſupgreſſio mulierū ſimiliter ē mortale
niſi aliqua neceſſitate vel rōnabili cā fiat. pu-
ta infirmitatis. vel periculi aborſus. quia ſic
puertens vſum ⁊ ritū ſacramēti ſcienter etiam
in accidentib⁹ peccat mortaliter ſicut tales.
Glo. Ray. tenet q̄ q̄libet deuiatio a mō natu
rali ſi fiat cauſa voluptatis amplius ſic q̄ren-
de ſolū q̄ ē peccatū mortale. Tho. vero in. iiij.
di. xxxj. in lr̄a dicit q̄ q̄dā dicūt fore ſignum
mortalis concupiſcentie aliqū. Aliqū vero pec
catū veniale. Aliqū nullū quādo ex iuſta cau-
ſa puta infirmitatis. vel ꝓpter piculū prolis
ſuffocande. Alber. in. iiij. di. xxxj. dicit q̄ nihil
eorū q̄ facit maritus cū vxore ſeruato vaſe de-
bito ſm ſe ē mortale. ſed pōt eſſe ſignū morta
lis concupie. Tu vero deteſtaberis oēs iſtas
deuiationes ⁊ piculoſas fore declarabis ⁊ p-
ſuadebis vt deſiſtant quātū poteris. tn̄ ſuiaz
nō p̄cipitabis. q2 vxori permittitur. vt in ea hō
delectet̄ ꝓpter fornicationē vitandā. Et ideo
hoc tenebis q̄ q̄litercūq3 opus incipiatur ⁊
quomōcūq3 fiat. dūmō in vaſe debito ſemen
emittatur ⁊ talit̄ q̄ mulier retinere euz poſſit
non erit mortale de ſe. Secus ſi mulier taliter
ſtaret q̄ ex hoc ſemē retinere nō poſſet. q2 eſſz
mortale. q̄ſi nis viri ī vaſe emitteret. Et ſm hoc
cōcor. p̄dictos doc.

26 ¶ Sed quid de eo qui fricatōnibus oſculis ⁊
tactibus delectatur nō intendendo venire ad
actū cōiugalē ſed finez in his ponere. R. Pe.
de palu. vbi. s. tenet q̄ eſt pctm̄ mortale. Sed
ego non credo niſi ſe vel alterū ad pollutionē
extraordinariā prouocaret. ⁊ ſic tene per ea q̄
ſup̄ dicta ſunt.

27 ¶ Quid de illo q̄ añ cōpletionem actus ſe re
trahit nec ſemē emittit etiaz ex̄ vas ne habeat
plures filios. R. Pe. vbi. s. q̄ nō peccat mor
talit̄. niſi ex hoc mulier ad ſeminandū ꝓuoca-
ret̄. Idez dicit de eo q̄ ne habeat filios abſti-
net. q2 lz appeteret n̄ plures hr̄e q̄ poſſit paſce
re. nec tenet̄ actū inchoatū cōſummare vxore
nō petēte. Et eadē ratōe vr̄ ſm eundē poſſe di
ci de muliere q̄ poſtq̄ eſt cognita a viro vadit
ſtatim ad mingēduz. vel ſe cito erigit vt emit-
tat ſemē ne cōcipiat. Sz de hac opi. valde du-
bito, ꝓpter. c. aliqū. xxxij. q. ij. qd̄ videt̄ innue-
re q̄ ſit pctm̄ mortale. Sed poſſet dici q̄. d. c.
loquit̄ qn̄ quis ex ſola voluptate hoc facit vel
quando poſtq̄ cōceptio ē facta q̄rit aborſum,
ſed Pe. intelligit quādo hoc fit ex rōnabili cā
puta quia nō poteſt eos paſcere ⁊ hmōi. ⁊ an
teq̄ concipiatur in ventricula mr̄is. ⁊ ſic poſ-
ſet teneri licet ſit periculoſa. Dare autem vel
recipere venena ſterilitatis omnino eſt morta
le. vt in. d. c. aliquando.

¶ Quarta dr̄ tēpus debitū. Nam tempe feſti 28
oꝛonis ⁊ cōionis eſt abſtinendum.

¶ Vtrū peccet mortaliter qui exigit ſiue red 29
dit tempe ſolennitatis. R n̄. ſm cōiter doc. in
iiij. di. xxxij. q̄ nō. Limitat. ſ. Bo. ibidem. ar.
iij. q. ij. niſi conſcia obliget. q2 credit mortale.
vel niſi interueniat ſacre diei ↄtēptus. Alex.
tn̄ ſe. ſe. in tractatu de adulterio tenet q̄ ſi co
gnoſcit ꝓpter delectationē. ſ. explēdā. q̄ ē mor
tale. Q. ō verū credo quando interuenit contē-
ptus ſacre diei propter talem delectationem
faciandā. Et ſic concordat glo. que in ſumma
xxxiij. q. iiij. cum Ale. concordat. alr̄s non. quia
circūſtātia que non cadit ſub ſpeciali ꝓhibitō
ne non poteſt mutare ſpeciē peccati niſi vt di
ctuz ē quādo rōne conteptus. Nam nullo iure
cauet̄ q̄ de p̄cepto nō cognoſcat̄ vxor in feſto.
ſed. c. xxxiij. q. iiij. ſunt de conſilio vt patet in-
tuenti. Et ſic etiā tenet Ri. in. iiij. di. xxxij. 30

¶ An poſſit cōicare qui reddidit. R ſm Ale.
vbi. s. ⁊ Sco. in. iiij. diſti. xxxij. q̄ ſic. nec de ne
ceſſitate precepti tenet̄ abſtinere. ſed nō debet
propter reuerentiā ſacramenti de bono conſi-
lio. niſi forte ſolēnitas aliud ſuaderet vt dr̄ de
pollutōne infra. Eucharistia. iij. §. xxix. Idē
tenet glo. in. c. ſciatis. xxxiij. q. iiij. de exigēte.
dūmō nō cauſa ſaciāde libidis exegerit. Sed
tu breuiter dic. vt in. d. §. xxix. cū ſequentib⁹.

¶ Quinta dr̄ qualitas pſone cū q̄ ē concubi 31
tus. vt nō ſit mēſtruata. vel vicina partui.

¶ Sed nūquid peccat mortaliter qui cogno- 32
ſcit tempe menſtrui. R. q̄ caſus dubius ē int̄
doc. Sed ſaluo meliori iudicio mihi vr̄ diſtin
guendū vt colligo ex dictis ac rōnibus theo-
logorum. in. iiij. di. xxxij. Aut ex tali coitu pōt
fieri generatio probabiliter. aut non. Si non
vt puta quia ſenex vel ſterilis vel fluxum hab3
et huiuſmodi. et tunc non eſt peccatum mortal

tale. nec in exigēte. nec in reddente ſm comu-
niter doc. Nec ob. ꝙ illud Leui. xv. ⁊ Ezech.
xviij. dr̄ pceptū morale. q2 nō ē morale reſpe-
ctu turpitudinis. alr̄s eſſet peccatum mortale.
etiam quando habet continuū ⁊ ad quantūcū
ꝙ cuiuſcūꝙ turpitudinis ire. quod ē cōtra do
cto. cōmūiter. Eſt ergo reſpectu periculi ꝓlis
morale ſolū. facit. c. intelligentia. de verb. ſig.
Si xo poteſt fieri generatio probabilit. vt cū
non habet continuū fluxum. vel eſt debite eta
tis etiam diſtinguo. aut cōſiderat piculum ꝓ-
lis. ſ. ꝙ poſſit generari leproſa que alio tempe
generaretur ſana. ⁊ ꝯtemnit ꝓpter ſuā delecta
tionem habendā. ⁊ ſic peccat mortaliter tam
exigens ꝙ̄ reddens iſto modo. Aut lꝫ cōtēnat
piculū prolis. tamē exigit vel reddit ꝓpter for
nicationē vitandā in ſe vel in alio. nō pncipa-
liter ꝓpter delectationē ⁊ ſic nō peccat morta
liter taliter exigens vel reddens. q2 tenet̄ ho-
mo magis diligere ſalutē ſuā. vl̄ ꝓximū ꝙ̄ bo
nū corporis ꝓximi. aut nō conſiderat piculuꝫ
ꝓlis nec de generatione. ⁊ tunc ſi exigit cā for
nicationis vitande in ſe. vel in alio vel debiti
reddendi nō peccat mortaliter lꝫ concipiatur
ꝓles leproſa. q2 cū det operā rei licite lꝫ nō de
bitā diligentiā poſuerit. tn̄ non reputabit̄ ad
mortale. ar. eoꝝ q̄ no. in. c. inebriauerūt. xv. q.
j. Si aūt ſolū exigit cauſa libidinis. vl̄ reddit
tūc ex futuro euētu cognoſcet̄ ſi peccauit mor
taliter. vel nō. q2 ſi proles generabitur lepro
ſa reputabitur mortale. quia dedit operaꝫ rei
illicite. ar. c. j. de preſump. Si xo non generet̄
leproſa erit veniale. Ideo anā euentū debꝫ cō
fiteri tanꝙ̄ de mortali. c. iuuenis. de ſpon.
33 Quid de exigente tpe partui vicino. Rn̄.
Ric. in. iiij. di. xxij. ar. iij. q. ij. ꝙ ſi ſine piculo
aborſus. Vir pōt carnalit̄ copulari ſue vxori
pregnāti pōt exigere ſine mortali ⁊ mulier ſi-
bi tenet̄ reddere. q2 mr̄imoniū nō ſolū ē in offi
ciū. ſed et̄ in remediū. Si aūt nō pōt ſine ꝓba
bili piculo aborſus. nō dꝫ nec reddere nec exi-
gere. imo ſm Pe. de pal. vbi. s. peccat morta-
lit̄ tam reddēs ꝙ̄ exigēs. q2 nō curat occidere
aīam puuli vna cū corpe. Aduerte ꝙ maius ē
piculū aborſus in pncipio conceptus. Rō. q2
ꝗuis ſm Auice. matrix mulieꝝ poſt impgna-
tionē claudat̄. tn̄ ex delectatōne mouet̄ aliqn̄
⁊ apitur. et ſic materia nondū pfecte coagula
ta diſpdit̄ ⁊ effundit̄. ⁊ iō vitupat. Hie. acce-
dētē ad pgnātē in. d. c. origo. Nō tn̄ erit pctm̄
mortale ex q̄ nōdū eſt format⁹ ſi hō nō intēdit.
34 Vtꝝ immediate poſt ptū poſſit exigi. Rn̄.
Ric. vbi. s. ar. iiij. q. j. ꝙ non de cōgruo donec
ſit purificata nō tn̄ de neceſſitate ē abſtinēdū
Limitat Pe. de palu. vbi. s. niſi mulier eēt ex
ptu infirma. ⁊ eēt ei piculū mortis. vel aggra
uatōnis infirmitatis. ⁊ placet. Et. c. ad eius.
v. diſt. ⁊. c. ſi cā. xxxiij. q. iiij. ⁊. c. origo. xxxij. q.
iiij. ⁊. c. nō ſolū. vij. q. vij. loqūt̄ de honeſtate.
Sexta dr̄ conuenētia loci. quia non debet 35
fieri in loco ſacro. vnde ſi ē conſecratus locus
peccat mortaliter tam exigēs ꝙ̄ reddēs pro-
pter ꝯtēptū ſacri ſm Ale. vbi. s. ſi nō ſit neceſ
ſitas ꝓpter quā nō poſſit cognoſcere in alio lo
co. vtputa q2 violenter ſunt. recluſi p lōgū tps
q2 tūc eēt de bono cōſilio abſtinere nō de pce-
pto ꝯcor. Ri. i. iiij. Sꝫ Pe. de pa. vbi. s. tenet
indiſtincte ꝙ ē mortale. Sed nō credas ei nec
valet eius rō. ſ. ꝙ nulla ſit neceſſitas ſic in vri
na. imo maior ꝙ qs ſtet iux igne lōgo tpe ⁊ n̄
caleſiat nec etiaꝫ alia rō. ſ. ꝙ locus polluit̄. q2
pollutio nocturna in ſomnis etiā polluit. ⁊ tn̄
nō ē pctm̄. Ideo tene cū Ale. ⁊ Ri.

DEcanus ideꝫ eſt quod archidiacon⁹
⁊ ideo dic vt. s. Archidiaconus.
DEcima Alia predialis. ſ. de his que
prouenitunt ex predijs. Alia perſona-
lis. ſ. de his que prouenitūt ex negocia
tione artificio. ſcientia. militia. venatione. ⁊
hmōi induſtrijs pſonaꝝ. Alie mixte. ſicut q̄ p-
ueniūt de animalibus ⁊ eorū fetib⁹ q̄ partim
ſunt pdiales a pdijs vn̄ viuūt. partim pſona-
les ꝓpter cuſtodiā ⁊ eoꝝ curā. de hoc habet̄ in
c. ad aplice. ⁊ i. c. paſtoralis. de deci. ⁊ de pro-
chijs. c. fi.
Vtruꝫ ſint de pcepto dande tempe gratie. 1
Rn̄. Ale. in. iij. parte ſum. ꝙ ſic. quecūꝙ cū ne
ceſſitas eſt ⁊ petuntur a miniſtris eccleſie vel
etiam ſi nō petūtur. dūmodo ſit cōſuetudo re
gionis. vt in. c. ꝑuenit. ſed melius in. c. in aliq
bus. de deci. in fi. dicitur. Ille quippe decime
neceſſario ſoluende ſunt que debentur ex lege
diuina. vel conſuetudine approbata.
Sed nūquid ꝯſuetudo excuſet a ſolutōe de 2
cimaꝝ. Rn̄. vt colligo ex Ale. vbi. s. Solutio
decime vno modo eſt de iure nature ⁊ morale
ſ. inquātū conſcia dictat ꝙ deus honorandus
eſt de ꝓpria ſubſtantia. ⁊ ꝙ aliquota pars ſub
ſtantie det̄ ad ſuſtentationē miſtroꝝ dei. ⁊ hec
fuit ſemp i pcepto. vnde Gen̄. xlvij. ſacerdoti
bus egipti cibaria ex horreis publicis mini-
ſtrabant̄. Alio mō dicitur iudiciale pceptum
inquantū determinat certam. ſ. decimā partē
dandaꝫ miniſtris ſm rōnem equitatis mutue
diſtributōis vt ſit eqlitas dati ⁊ accepti inter
ſeminātem ſpūalia ⁊ temporalia dantē ſm ꝙ

poſſibile ē. ⁊ hec fuit in lege in p̄cepto ſimplr̄.
Exo. xxiij. ⁊ Nūeri. xviij. Añ legē͡ȝ ꝟo fuit de
cōſilio. vt patet Ge. xxviij. vbi Jacob vouit
decimas qd̄ facere ñ potuiſſet ſi fuiſſet in p̄ce
pto. Tercio mō ſolutio decime ē q̄d cerimonia
le q̄tū ad aliquā ſignificationē ſicut ⁊ oīa an
tiq̄ legis facta ſm̄ illud. j. Corint. x. Oīa in fi/
gura cōtigebāt illis. Mal. ij. decimā dat q̄ eſt
ꝑfectionis ſignū. eo ꝙ denarius nūerus ē ꝑfe
ctus q̄ſi ꝑm⁹ limes nūeroꝝ vltra quē nūeri nō
ꝓcedūt. ſed reuertuntur ab vno nouē ꝑtibus
reſeruatis ꝓteſtat̄ q̄ſi in q̄dam ſigno ad ſe ꝑ/
tinere in ꝑfectionē. ꝑfectōem ꝟo q̄ erat futu/
ra ꝑ xp̄m cauſe explendā a deo. vñ cū iudicia/
lia hodie nō obligent niſi ꝓut p̄cipiūtur ab eo
q̄ p̄t. ꝑȝ ꝙ iſto ſecūdo mō decime ſunt de iure
poſitiuo. ꝓut ꝟo ſunt cerimonialia hodie ꝓ/
hibent̄. Et ī h̄ ꝯcor. Ri. ī. iiij. di. xvij. ⁊ ſ. tho. ſe.
ſe. q. lxxxvij. Et h̄ tene. lȝ Jnno. ī Rubrica. de
deci. ⁊ Ho. teneāt ꝙ ſimplr̄ ſint de iure diuīo
morali ⁊ naturali. Q̄ ō nō ē v̄ꝝ niſi vt dcm̄ ē.
Et ī h̄ decipiūt̄ multi canoniſte. Cū ḡ q̄rit an
cōſuetudo excuſet a ſolutione ipaꝝ. Dicoq̄ꝙ ſi
ſacerdos qui miniſtrat ſpūalia petit ꝓpter in
digentiā ⁊ ſuſtentatōem nō excuſat̄ ꝓpt ꝯſue/
tudinē q̄n teneat̄ dare tam p̄diales q̄ꝙ ꝑſona/
les q̄ꝛ nulla cōſuetudo poteſt ꝯ̄ ius naturale ⁊
morale. viij. di. q̄ cōtra. Similit̄ nō poteſt con
ſuetudo excuſare q̄n hō teneat̄ ex aliquota ꝑte
ſubſtātie ſue honorare deū. Excuſare aūt pōt
cōſuetudo ⁊ excuſat in alijs caſibus ſi ſit pre/
ſcripta. Nā ꝙ det̄ ſacerdoti nō indigēti deci
ma ex inſtitutōe ⁊ p̄cepto eccīe ſolū ē tpe grē.
Et h̄ vīt innuere Ho. ī. c. a nobis. de deci. cū di
cit ꝙ ꝯſuetudo excuſat a decimis etiā p̄diali/
bus nō ſoluēdis cū nō petūt̄. ꝓ q̄ fac. c. nō eſt.
eo. ti. qd̄ eē nō pōt ſi eēt p̄ceptū morale. Nec
ob. xiij. q. j. §. his ita. ⁊ xvj. q. j. reuertimini. ⁊
c. decime. ⁊ c. in ſacris. ⁊ q. vij. decimas. ⁊ de
decimis ꝓchianos ⁊ in. c. tua nos. ⁊ ī. c. tua
nobis. ⁊ c. cū nō ſit in homīe. ⁊ c. in aliq̄bus.
in q̄bus dr̄ ꝙ a deo ſunt iſtitute vel diuina le
ge p̄cipiuntur. q̄ꝛ ibi accipit̄ lex diuina ꝓ lege
moiſaica. vt ꝑȝ. xiij. q. j. §. his ita. q̄ q̄dā filios
grē ñ ligat. niſi q̄ ad moralia. vt ꝑȝ di. v. §. j. ⁊
vj. di. §. his ita. ⁊ de puri. poſt par. c. vnico. vl̄
niſi vt dixi iudicialia p̄cipiātur ab eccleſia vt
facit in decimis. vt in tit. de deci. in multis. c.
⁊ in aliquibus alijs. vt patet de iniurijs. c. j.
xxiij. q. iiij. ⁊ vj. ⁊ tunc licet ſit p̄ceptū legis di
uine date moiſi. non tñ obligat vt tale ſed vt
preceptū eccleſie. Et ideo male reprehendunt
aliqui canoniſte theologos. q̄ dicūt decimas

nō eē de iure diuino. q̄ꝛ nō negāt quin fuerint
p̄cepte a deo in lege veteri. ſed q̄ꝛ nō obligant
vt lex diuina inquātū ſunt iudicialia p̄cepta.
ſed ſolū vt p̄cepta eccleſie. Jnquātū aūt ſunt
a iure naturali ⁊ morali hñ ſunt de iure diuīo
debite etiā hodie. Et ideo conclude ꝙ ſi mini
ſter eccleſie indiget ꝓpter ſuſtentationē͡ȝ ⁊ pe
tit ꝙ nō excuſat̄ ꝓpter cōſuetudinē ꝯ̄riam. Si
aūt nō indiget tenet̄ ſoluere ſm̄ ꝙ cōſuetudo
ſe hȝ. vel decimā. vel vigeſimā. aut trigeſimā.
aut ſi nihil ſoluit̄ excuſat̄ dūmō cōſuetudo ſit
p̄ſcripta ꝑ ea q̄ dixi. s. ꝯſuetudo. Sanctius tñ
eēt eas itegre ſoluere. ⁊ ꝓ hoc fac̄. c. a nobis.
de deci. vbi dr̄ ꝙ quilibet tenetur ſoluere deci
mas. niſi a p̄ſtatione eaꝝ ſpālīter ſit exempt⁹
qd̄ q̄dem eē nō poſſet ſi eēnt ſimplr̄ de iure di
uino. ar. iiij. di. erit. fac̄ etiā qd̄ no. Archi. xvi.
q. j. ⁊ ſeq̄tur Pa. in. c. in aliq̄bus. de deci.
Utꝝ papa poſſit diſpēſare ne q̄s decimas 3
ſoluat. Rñ. Ale. vbi. s. ꝙ p̄ceptuȝ de decimis
inq̄ntū ē iudiciale p̄t eccīa ordinare q̄ ⁊ q̄s de
beāt recipe ⁊ q̄ ſoluere. ſicut fecit in mltis reli
gioſis. vt. s. dictū ē. Et hoc intelligit rōne ne
ceſſitatis vel vtilitatis. alit̄ nō debet facere. 4
Sed querit̄ q̄n dari debent. Rñ. vt dr̄ in. c.
cū hoīes. de deci. ꝙ ſtatim fructibus collectis
Et h̄ quo ad p̄diales. quo ad ꝑſonales debēt
ſolui ī fine āni. Sȝ tu dic ꝙ ſm̄ conſuetudinē͡ȝ
p̄ſcriptā ſunt ſoluende. ⁊ ſi pereūt. ꝑibūt illi q̄
ē in mora. alrs non. ſed cui debētur.
De quibus debent ſolui. Rñ. ꝙ de oībus 5
fructibus terraꝝ. arboꝝ. animaliū. piſcatōnū
venationū. fictuum. penſionū. molendinoꝝ.
etiam aduentum balneorum. fulloniorum. la
pidicinioꝝ. methalarioꝝ. Jtem de negotijs
⁊ artificijs ⁊ ceteris bonis. vt colligit̄. xvj. q.
j. ⁊ q. vij. ⁊ de deci. in multis. c. ſed hodie con
ſuetudo ſeruanda eſt.
Utrū de illicite acq̄ſitis. Rñ. Alex. vbi. s. 6
ꝙ in ꝑſonalibus eſt diſtinguendū aut trāſfert
dominiū in acquirentē. ⁊ ſic tenētur dare. ſed
eccleſia nō debet recipe q̄ꝙdiu ꝑſona ē in ſcele
re. ne videat̄ approbare eius mores. ſed ſi cor
rexerit poterit recipe. ſicut in meretrice ⁊ hi
ſtrione. ⁊ huiuſmodi. Si aūt dominiū nō trāſ
fertur. ſicut in vſura. furto. rapina. ⁊ hmōi. ſic
nō tenetur. nec eccleſia poteſt recipe. Si vero
decime ſunt prediales indiſtīcte quilibȝ tene
tur quātūcūq̄ꝫ pctōr ⁊ iudeus ⁊ inuaſor. ⁊ ec
cleſia pōt recipe. q̄ꝛ nō dant̄ intuitu ꝑſone ſed
quaſi ex cenſu debito p̄latoꝝ. facit. c. de terris.
de deci. Nō tenētur tñ iudei ſoluere ꝑſonales
decimas cū non ꝑcipiant ſacramenta. nec au

diant diuina.ar.d.c.de terris.
7 ¶ Qui tenētur dare decimā. R̄n̄. Ale.vbi.s.
ꝙ oēs laici tam paupes ꝙ̄ diuites. Itē eti
am iudei de ꝑdijs.d.c. de terris.vt.s.ui.§.ꝑ
cedēti.xvj.q.vij.decimas. Itē clerici de reb⁹
pātrimonij ſui.niſi deſeruiāt illi eccie cui debē
tur eodē.c.ij. Itē Ale.dic.ꝙ vbi eſſet conſue
do ꝙ de fructibus poſſeſſionū eccie poſſent te
ſtari in morte.ſi fierēt tenerēt de ipis ad decimā
Et ſic intellige.c.ij.de deci. Itē religioſi niſi
ſint exēpti ꝓuilegio ſedis apłice. ſicut ſunt mo
nachi albi.tēplarij.hoſpitalarij.et hieroſoli
mitani.ꝯ młti alij de q̄ no.i.c.ſuggeſtū.cū mł
tis.c.ſe.d deci. Dic tn̄ Ale.vbi.s.ꝙ ꝓuilegiū
de nō ſoluendis decimis nō liberat eos q̄n te
neātur ſoluere ī trib⁹ caſib⁹. Prim⁹ cū pactōe
tenēt.q2 ꝓuilegiū n̄ reuocat pactū ꝓcedēs ni
ſi fieret mētio ſpālis ī eo.vt i.c. ex młtiplici.d
deci. Secūd⁹ cū prochialis eccia cui debebāt
enormit ledit.ar.d.c.ſuggeſtū. Terciuſ cū eas
ſoluendo tacite renunciant priuilegio.ſed de
hoc vide glo.ꝯ doc.in.d.c.ſuggeſtū.
8 ¶ Cui debeāt dari. R̄n̄. ꝙ ꝑdiales debēt dari
illi eccie.in cuius prochia ꝑdiū ſitū ē.vt in.c.
qm̄.d deci.ꝯ in.c.fi.de prochijs. niſi aliud ha
beat ꝯſuetudo.vt in.c.j.ꝯ.ij.ꝯ in.c.cōmiſſum.
ꝯ multis alijs.c. de deci. Perſonales vo de
bēt dari eccie prochiali in qua audiūt diuina
vel vbi recepit eccleſiaſtica ſacra.j.q.j.c.q̄ſti.
Mixte vo debēt dari.vbi conſuetudo ē.vel ſi
nō ē ꝯſuetudo.ſi paſcūtur in vna dent illi pro
chie. Si vo ptim in vna ptim in alia diuidan
tur.facit qd no.in.c.ad apłice.de deci.ꝯ Pa.
no.diffuſe in.c.cū contingat.eo.ti.
9 ¶ Utrū ſoluēdo ei q̄ de iure eccīam nō tꝫ ſꝫ de
facto excuſet. R̄n̄.ꝙ nō ſi ſcit. niſi ex iuſto me
tu excuſet.vel niſi ꝑ tolerātiā eccie q̄ cū nō ꝯ
dicat vꝫ ꝯſentire.ſm Rodo. Et h̄ vltimū veꝝ
niſi placeret eis eccleſiam fraudari.
10 ¶ Utrū clericus q̄ habꝫ ſufficiēs pātrimonium
vñ viuat ſm ſtatū ſue ꝑſone poſſit decimas re
cipere. R. Ale.vbi.s.ꝙ ſic. vt ꝓcurator in ne
ceſſitates paupeꝝ vel vtilitates eccie expēdē
das.nō aūt in vſus ꝓprios conuertēdas. imo
ſi improprios vſus cōuertit cōmittit ſacrile
giū ſi in malos incurrit iudiciū.facit.c.qm̄.in
fi.xvj.q.j.ꝯ.c.paſtor.ſ.q.ij.
11 ¶ Utꝝ decime poſſint ꝑſcribi. R. ꝙ laici nul
lo mō pñt preſcribere.vt eis ſoluāt. d ꝑſcrip.
c.cauſam. Sed clerici ſi prochiā hn̄t pñt de ꝑ
ſcrip.de quarta. Si vo nō hn̄t nō pñt. Simili
ter ꝯ de religioſis dicendū eſt.ar.eoꝝ que no.
in.c.placuit.de preſcrip.ꝯ in.c. cū contingat.
ꝯ.c.ſe.de deci.
¶ Cui ſoluet q̄ antiq̄tus nō ſoluit et nūc vult 12
ſatiſfacere. R. ꝙ nō ei q̄ ꝑſcripſit.ſꝫ eccie pro
chiali ſm Rodo.ꝯ Ray. Qd verū credo ſi ec
cleſie prochiali.tūc erāt ſoluēde.alꝰ ſecus.
¶ Utꝝ ſacerdos prochialis poſſit remittere
decimas nō ſolutas tpe ꝓterito. R.ſm Ro.ꝙ
ſic.i totū vł in ptē.er q̄ in poſteꝝ vult abſtine
re ꝯ facere debitū ſuū. Sꝫ mihi vꝫ ꝙ n̄ poſſit.
niſi ſit pauꝑ cui remittāt.ar.c.fi.xvj.q.j.q2 cū
ſint paupeꝝ nō pñt in nō pios vſus conuerti.
Nā ꝯ ſuꝑ alimētis legatis nō valet trāſactio
ſine iudicis auctē.l.cū hi q̄bus.ff.de tranſac.
¶ Utꝝ laico poſſit ꝯcedi decima. R. ſm doc. 13
in.c.ad hec.de deci.ꝙ nullus ꝯtractus poteſt
iniri cū laico de decimis ꝑ quē dominiū dire
ctū vł vtile trāſferat in ipm.q2 vꝫ alienatio q̄
dam.vt ꝓbat ꝯ tex.cū gl.in cle.j.de re.ec.non
alie. Sed ꝯceſſio ad modicū tpus q̄ nō vꝫ alie
natio bene poteſt fieri.ꝯ etiā ad tpus vite ali
cui⁹ ex cā ꝯ cū auctē ꝑlati ſm glo. in.c. q̄uis.
eo.ti.quia ꝓpter dubiū vite pōt dici modicum
tpus. Sed de hoc dicto glo.dubito ꝓpter ea q̄
dixi.s.alienatio.§.xviij.ꝯ potius credo ꝙ no
poſſint cōcedi ad vitā alicuius niſi auctē pa
pe. Et hoc intelligo in laico q̄ laicaliter viuit.
Secus in laico cōuerſo et religioſo cui cōcedi
poſſent ſm ꝙ no.doc.in.d.c.q̄uis. Ius vo de
cimādi nullo modo poteſt cadere in laico.cuꝫ
ſit ſpūale.vt in.d.c.no. Et h̄ intelligo ſine au
ctoritate pape qui ſolus poteſt ſm notata i.c.
ij.de iudi.ꝯ tutus eſt in foro anime ſi ex cauſa
hoc papa facit.alꝰ non.vt notat.do.Anto.in
c.a nobis.de deci.ꝯ ſeq̄tur Pa.
¶ Utrū laicus hn̄s in feudū decimas ſecura 14
cōſciētia teneat. R.ꝙ ſi ſcit ſe hr̄e poſt ꝯciliū
lateranē.qd fuit celebratū.Mcclxxix.ꝯ ſine
auctē pape nō pōt tenere.vt no.in.c.prohibe
mus.de deci. Si ſcit ſe habuiſſe an̄ illud ꝯcili
um vel poſt.ſed cum auctē pape ꝯ ex cā ſic po
teſt tenere. Si vo ignorat an ante vł an inter
uenerit auctoritas pape. ſeu ex cauſa legitiā.
tūc Ho.vt refert Io.an.i.c cū apoſtolica de
his que fi.a prel. tenet ꝙ nō pōt tenere. I 13
Archi.ꝯ Io.mo.in.c.ij.de deci.li.vj. Sꝫ Io.
an.tenet ꝯtrariū q̄n cōis opi. ē ꝙ auctoritate pa
pe.vel ante illud ꝯcilium fuerint ꝯceſſe. Que
opinio mihi placet maxime. quia vnuſquiſq3 ī
foro anime preſumendus eſt bonus niſi cōſtet
de malo.ꝯ ideo debet credere ꝙ ꝑdeceſſores
ſui nō tenuiſſent niſi cū bono titulo.
¶ Utꝝ talꝭ laic⁹ poſſit eas trāſferre. R̄n̄. ꝙ n̄. 15
in laicū q̄cūq3 titulo ex q̄ transferat dominiū

vtile vel directũ. Et lȝ gl. in. c. ꝓhibemus. de deci. tenuerit ꝙ auctoritate epi poſſet. tñ cõit nõ tenet ⁊ bene. In aliã aũt eccleſiã vł religioſum locũ bñ põt dare. vt in. c. cuȝ apoſtolica. de his que fiunt a prelatis. ⁊ hoc de conſenſu dioceſani. Pignorare autẽ nõ poteſt ſm Jo. an. Sed Ho. tenet ꝙ ſic ⁊ Pa. placet ⁊ mihi. vt cui plus liceat ⁊ minus.

17 ¶ Vtrũ eccleſia poſſit ſine ſimonia redimere decimas ab aliq̃ iniuſto detẽtore. R. ꝙ põt redimere qñ ex tali pecunia nullũ ius d̃ nouo acq̃rit. alˀs ñ lȝ. vt no. i. c. dilectus. el ꝑmo. de ſi.

18 ¶ Vtrũ liceat clericis accipe in pignus decimas detentas a laico. R. ñ. Alex. vbi. s. ꝙ ſic. ſicut ⁊ q̃libet aliã poſſeſſionẽ quã laicus detineret iniuſte. nec tenentur fructus cõputare in ſortem. dũmodo hmõi decime nõ ptineant ad alias eccleſias. ſed ad ſuas. q̃ ſi ad alias ꝓhibetur. vt in. c. interdicimus. de deci.

19 ¶ Quomodo ⁊ quando religioſi tenẽtur facere conſcientiã ⁊ p̃dicare de decimis. vide excõmunicatio. vij. caſu. xliiij.

0 ¶ Que ẽ remuneratio fideliter ſoluentiũ decimas. R. ñ. ꝙ multiplex. Prima habũdantia fructuũ. Secũda ſanitas. de q̃bus mal. iij. ⁊ in c. reuertimini. ⁊ in. c. decime. xvj. q. j. Tercia bonitas p̃cipatus. xvj. q. vij. maiores. Hoc tollit fiſcus qḋ non accipit xp̃s.

DEfenſio Vtrũ ſit licita ad ſue perſone tuitionẽ ne ledat. R. ñ. ꝙ ſic. vt i. l. vt vim. ff. de iuſti. ⁊ iu. ⁊ ibi bar. ⁊ bal. ⁊ alij in. l. ſciam. §. qui cũ alit. ff. ad legẽ aqui. etiã religioſis ſine lĩa ſupioris. qñ lĩa pmo de hri nõ põt. ſm Jo. de li. i tractatu de iuſto bello. Ratio q̃ hoc cõpetit de iure naturali. diſt. j. ius naturale. ⁊ quo ad actus naturales religioſi nõ cenſentur mortui. xvj. q. j. c. placuit. el. ij. l. deo nobis. C. de epi. ⁊ cle. ⁊ etiaȝ aduerſus ſuũ ſupiorẽ põt quis ſe defendere ar. c. ex pte. de accu. Et hoc veꝝ ſi ille contra quem ſe defendit iniurioſe vult eũ ledere. q̃ ſi iuſte ⁊ ordĩe iuſticie ſeruato ꝓcederet nõ poſſet ſine pctõ ſe defendere. alˀs ſic. dũmõ fiat defenſio cũ moderamine inculpate tutele. Iſtis. n. duobus ꝯcurrẽtibus. ſ. ꝙ ſit ad repellendũ iniuriã ⁊ cũ moderamine inculpate tutele lȝ. Aduerte hic ꝙ nõ lȝ ꝑcuſſo repcutere et in ꝯtinẽti q̃ hoc eẽt vindicta. l. nõ eſt ſingulis. ff. de re. iu. niſi timeret de ꝑcuſſione geminata facit ut nota ta p Inno. in. c. olim. de reſ. ſpol. ⁊ qḋ nota. in ſum. xxiij. q. j. facit. l. iiij. in p̃nc. ff. ad. l. aq̃li.

1 ¶ Vtꝝ defenſio poſſit tolli p papã vł p̃ncipẽ vel regẽ vłem. vel mũicipalẽ. R. ñ. Albri. in. l. oĩes. C. de epi. ⁊ cle. q̃dam dicũt ꝙ nõ. cũ ſit de iure naturali. ⁊ videt expreſſum in cle. paſtoralis. §. pe. de re iudi. dñs Gabriel de oſſeletis i ſuo tractatu tenet. ꝙ ſi ſtatuto caueť ꝙ poſſit ꝓcedi nulla data defenſiõe ꝙ valeat. ⁊ ꝓ hoc facit. q̃ lȝ appellatio ſit ſpẽs defenſionis tñ tolliť in mltis caſibus. vt. C. q̃z. ap. nõ re. p totũ. Itẽ q̃ iura volũt i multis caſibus nullã dari defenſionẽ. vt. C. de ſic. l. fi. i fi. C. de adulte. l. in adulterij. C. de fal. mo. l. ij. cum ſimilibꝰ. Nec obſtat ꝙ defenſio ſit de iure naturali. q̃ veꝝ ẽ i defenſione manuali. ⁊ de iſta loq̃tur. d. l. vt vim. ſed defenſio danda p iudicẽ reo petenti. vel nõ petẽti ẽ de iure gentium vel ciuili. ⁊ ideo p aliud ius tolli poteſt. Et hoc dicit eſſe verius. Albri. ibidem.

¶ Vtrũ defenſio ꝓ rebus liceat. R. ñ. ſm Inno. in. d. c. olim. ⁊ Bar. in. d. l. vt vim. ⁊ glo. ⁊ doc. in. l. j. C. vnde vi. ꝙ ſic. ⁊ pro rebus auferendis ne auferãtur ⁊ ablatis vt recupentur. Et hoc verũ in ablatis ſi incõtinenti fit. i. añ ꝙ ad alia negocia diuertat. tex. ẽ. ff. de vi. ⁊ vi ar. l. idẽ ẽ. §. eũ igitur q̃ armatꝰ. Et dicit Pa. in. c. ſignificaſti. el ſecũdo. de homici. qḋ eẽt interuallũ qñ relicta pma ſe diuertit ad alia nõ neceſſaria. Secus ſi comedit vel bibit. vel congregat amicos ⁊ huiuſmodi. ff. de vbo. obli. l. continuus primo. R. ñ. ff. de duo. re. l. duos. §. vltimo. C. vnde vi. l. j. Et cum hoc ſit a iure cõceſſum non requiriť auctoritas ſupioris. niſi de bono cõſilio. nec incidit talis in excõmunicatõnẽ ſi pſona a qua aufert eſſet eccleſiaſtica etiã ſi in pſonã immittit manũ qñ alias recupare non poterat. vt colligiť in. d. c. olim. ⁊ de appel. c. ſignificauerũt. niſi a ꝓpoſito modũ excedat. vt in. d. c. olim. in fi. 2

¶ Vtrũ quilibet de populo poſſit quẽlibȝ defendere impune. R. Bar. in. l. ſi quis in ſeruitutem. in fi. ff. de fur. ⁊ in. d. l. vt vim. ⁊ ibi glo. ⁊. xxiij. q. iij. §. j. in glo. ⁊ Cy. ⁊ Pe. in. l. j. C. vnde vi. ꝙ ſic. Cõſuluit tñ Bar. in. d. l. vt vim ad tollendum omne dubium ꝙ faciat ſibi mã dari vt ipſum defendat clamãdo defendite vł currite ⁊ ſimilia. vt notat Bal. in. d. l. j. q̃ tũc ſm omnes licite ⁊ impune. facit in argumẽtuȝ l. gracus. C. de adulte. Aduerte tamen ꝙ irregularitatem nõ effugit qui pro alterius defenſione alium occidit. De quo vide. j. Homicidium. iij. §. iij. 3

¶ Quid diciť moderamem inculpate tutele. 4 R. ñ. glo. in. d. l. j. multuȝ laborat. Sȝ Bar. ibi ⁊ in. l. furem. ff. ad legẽ corne. de ſic. dicit ꝙ inculpata tutela ẽ id facere ſine q̃ aliter ſe defen

dere nō poteſt ſine ꝑiculo ꝑſone. vł rerum. vñ
non debꝫ ꝙ damnificetur in aliquo ſi damnū
eſt irrecuperabile. alś ſecus. vt ī dicta. l. furē.
Ex quo infert ꝙ etiam ſi non poſſum effugere
quin me percutias niſi te interficiam ꝙ licite
te interficio quia cū iniuria perſonalis ſit ma
ioꝛ ꝙ̄ realis. vt in. l. in ſeruoꝝ. ī fi. ff. de penis.
⁊ propter realem irrecupabilem poſſum te in
terficere. vt in. d. l. furem. ergo foꝛtius pro ꝑ
ſonali. facit gl. de reſti. ſpoł. olim el ꝑmo ad fi.
⁊ glo. in. c. ſignificaſti. el ſecundo. de homi. Et
iſtud tenet flo. in. d. §. qui cum aliter. Bal. vo
in. d. l. j. dicit ꝙ tria debēt eſſe vt ſit modera
men. Primū equalitas vt ſi cum ramis, cum
armis. vt. ff. de vi ⁊ vi. ar. l. j. §. vim vi. Sꝫ ego
hoc credo verū qñ poteſt repellere qꝛ paruus
vir cū armis pōt ſe defendere a magno q̄ cum
pugno foꝛte eū interficeret. ar. iij. q. vij. §. tria.
Secunduꝫ tempꝛis vicinitas. quia ſi poſt eſſet
vindicta. contra. c. ſeditionarios. xlvj. di. Ter
tiū talis ⁊ tanta quanta eſt neceſſitas. Adde
Quartuꝫ ꝙ intentio ſua ferať vt ſe defendat:
qꝛ actus ex intentione nomē accepit. nō ex eo
qḋ ē ꝑ accidens. i. ꝑter ꝓpoſitū in actibus mo
ralibus. Dū duo effectus ex vno actu poſſunt
venire. puta pꝛopꝛie vite cōſeruatio ⁊ inuadē
tis occiſio. Si ergo intenderet occiſionē vt fi
nē ſic nō liceret ſine peccato moꝛtali. Si autē
ſuā defenſionē. ſic denoīabiť defenſio. nō occi
ſio. cū debeat denomīari actus moꝛalis ab eo
qḋ ē pꝛeter intentionē. cū ſit cauſa ꝑ accidēs.
vt patꝫ. v. ethi. c. iiij. Et ſic nō erit peccatum.
5 Quid ſi excediť modū. R. ſm Inno. Hoſ.
⁊ Io. Anto. in. c. olim cauſam. de reſti. ſpoli. ꝙ
ſi excedit a ꝓpoſito ſic teneť de damno. Si au
tem non a ꝓpoſito ſic nō teneť ad aliquā ſatiſ
factionem. niſi foꝛte ad cautelam. facit. l. ſi ex
plagis. §. tabernarius. ff. ad legē aquił. nec ex
cōicatōnē incurrit. vt no. in. d. c. olim. el ꝑmo.
⁊ in. d. c. ſignificaſti. el ſecundo. licet Ray. di
cat ꝙ eſt tutius ꝙ petat abſolutionem vel di
ſpenſationem. ⁊ eſt bonum quando comode
poteſt haberi. Dicit tñ dñs Anto. l. d. c. olim.
ꝙ qui inſequitur ꝑcuſſoꝛem de facto et vulne
rauit nō debet puniri vt doloſus. ſed vt culpa
bilis. qꝛ inconſultus caloꝛ vicio calumnie ca
ret. l. j. §. queri poſſet. ff. ad tur. iij. q. iij. §. non
dum. tex. eſt in. l. ſi adulteriū. §. impatoꝛes. ff.
de adul. glo. xxiij. q. ſ. §. j.

DEfunctus vide. j. Moꝛtuus.

DEgradatio duplex. quedam verba
lis. quedam actualis. Et hec actualis
fit ſic. quando clericus indutus veſtibus ſicut
ſi in officio eſſet diſpoliatur cum verbis ad hꝰ
congruis. vt habetur in. c. degradatio. de pe
nis. lib. vj. Et dicit Henri. in. d. c. ꝙ actualis
degradatio eſt executio verbalis depoſitōis.
propterea tenet ꝙ pt fieri ſine numero epiſco
poꝛum. ſed non verbalis. quia opoꝛtet fiat a ꝓ
pꝛio epiſcopo ⁊ ſit debitus nūerus epiſcopoꝝ
vt in. d. c. in tex. ⁊ in glo.
Vtrum verberans clericum degradatum 1
ſit excommonicatus. Fuerūt opi. Sed placet
mihi opinio glo. in. d. c. degradatio. ꝙ verbe
rans degradatum actualiter non ſit excōmu
nicatus ſed degradatum verbaliter ſic. et eſt
ſecurioꝛ opinio. Dicit tamen Pa. in. c. ad abo
lēndam. de hereti. verum niſi poſt verbaleꝫ ſe
quatur incoꝛrigilitas. quia tunc perdit etiaꝫ
ſm vnū intellectum. c. cum non ab homine. de
iudi. ⁊ abſqꝫ alia traditione poſſet cōpꝛimi ꝑ
iudicem ſecularem.
Vtꝝ iudex ſecularis poſſit iudicare degra
datuꝫ actualiter. R. ſm no. ī. d. c. degradatio. 2
ꝙ q̄uis tutius eſſet vt traderetur per iudiceꝫ
eccleſiaſticum. tamē ex quo actualiter degra
datus ē pōt ꝑ tex. pꝛefati capituli.
Vtrum degradatus conficiat celebrando 3
Rñ. ſm Archi. de conſe. diſ. iiij. in. c. oſtendiť.
ꝙ ſic. Et iſta ē veriſſima opi. qꝛ caracter adeo
impꝛſſus in anima. ꝑ hominem nō pōt auferri.
Licet gl. l. di. dixerit contrariū in. c. accedēs.
⁊ multi alij.
Vtrū degradatus teneať dicere officiuꝫ ſi 4
eſt in ſacris. Rñ. ſm Rodo. ꝙ ſic. qḋ ꝓbať ꝑ
c. dolentes. de cele. miſ. quia ex quo omnibus
oꝛdinatis ꝑcipiť. ⁊ iſte oꝛdinatꝰ ſit ⁊ caracte
rem habeat lꝫ degradatus officiū dicere tene
tur. nō tamē debet dicere. Dñs vobiſcū ⁊ ſi
milia q̄ ad dignitatem oꝛdinis ꝑtinent.
Quis poteſt reſtituere degradatum depo
ſitum. Rñ. ꝙ ſolus papa. c. j. ⁊. ij. l. diſ. Sic ⁊ 5
ꝑſes pꝛouincie non poteſt reſtituere quem dā
nauit. ff. de queſtio. l. j. in fi.

DElectatio in cogitatione vtrum ſit
peccatum moꝛtale. Vide. s. cogitatō
§. ij.

DElegatus eſt is cui a ſummo ponti
fice vel oꝛdinario cōmittitur cauſa. q̄
ad eccleſiaſticos. Similiť dico de im
peratoꝛe ⁊ alijs dominis. q̄ ad ſecularia.
Quis pōt delegare. R. ꝙ q̄libet oꝛdinariꝰ 1
⁊ q̄libet q̄ ex oꝛdinaria iuriſditōne aliq̄d pōt.
Quis pt eē delegatus in eccleſiaſtico foꝛo. 2
Rñ. ꝙ delegatus pape. non pōt eſſe quis. niſi
ſit in dignitate ꝯſtitutus. aut canonicus eccłe

cathedralis. vt in. c. ſtatutū. de reſcrip. li. vj. ⁊ q̄ hēat ad minus. xx. ānos. niſi ex certa ſciētia papa cām cōmitteret nō exñti in dignitate. vel minori. de offi. dele. cum vigeſimū. ⁊ de elec. cū in cūctis. Aliop̄ pt q̄libet eē q nō ꝓhibet. Verū eſt q̄ cāe ſpūales. vt de decimis. de iure patronatus ⁊ hmōi nō pñt delegari laicis ſed clericis tm̄. de iudi. decernimus.

3 ¶ Utrū guardiani ordīs mīcp̄ ⁊ p̄ores fratrū mēdicantiū habeāt dignitatē. R. Ge. in. c. nullus. de elec. glo. hic tꝫ q̄ ſic. Et iō pñt eē delegati pape. Facit qd̄ no. Pa. i. c. cām. d̄ iudi. ⁊ in. c. cū olim. de ma. ⁊ obe. ⁊ Car. in cle. ij. de reſcrip. ⁊ ibi gl. Pa. tñ in. d. cle. ij. diſtinguit de priore. q̄ aut hꝫ ſup̄ ſe ī monaſterio ſuperiorē. ſicut q̄ ē ſub abbate. ⁊ iſte nō habꝫ dignitatē. ſꝫ ille q nō hꝫ ſup̄ ſe ſupiorem in monaſterio habꝫ dignitatē. q̄uis nō ſit ꝑpetuus ſufficit q̄ poſſet eſſe.

4 ¶ Quid pt delegari. R. ñ. q̄ q̄dam ptinēt ad ordinē ep̄alem. vt ꝯſecrare. ordinare. ⁊ iſta delegari nō pñt nō hñti illū ordinē. alia oīa pñt delegari niſi ꝓhibeantur a iure hec hñtur. de offi. or. qd̄ ſedē. de cōſe. ec. aqua.

5 ¶ Quid pt delegatus. R. ñ. Ge. i. c. pñtiū. de teſti. ⁊ glo. in. c. ſolet. de ſen. ex. li. vj. q̄ dicit q̄ delegata ptās ē ſtricti iuris. ⁊ ideo id ſolū pt qd̄ ē ei cōmiſſum. ⁊ ſine q̄ cā expediri nō pōt. de offi. dele. c. j. ⁊. c. prudētiā. ⁊. l. ad legatū. ff. de ꝓcur. ⁊ id ꝓpter qd̄ facilius expediri poſſet cā nō venit. niſi expſſe cōmittatur.

6 ¶ Utrū delegatus poſſit ſubdelegare. R. ñ. q̄ delegatus a ꝑncipe pōt ſubdelegare. no. Inno. in. c. paſtoralis. de offi. dele. facit. l. j. ff. de offi. eius cui mā. ēiu. ⁊. c. ſuper q̄ſtionū. ⁊. c. fi. eo. ti. Et h̄ verū niſi qñ certū miniſteriuꝫ ei cōmittit. Limitat Inno. in. d. c. fi. de magno miniſterio. ſicut p̄dicare crucē. diſpēſare cū irregulari pñiam iniūgere. abſoluere excōicatos. ⁊ hmōi. vel qñ ꝑ reſcripti v̄ba cōp̄hēdit q̄ eſt electa īduſtria. vl̄ fides eius. ſicut qñ dr̄. Cōfidim⁹ de tua īduſtria. vel pſonalit̄ exeq̄ris. vel qñ negociū nō ē bñ expedibile ꝑ aliū. Fallit ī legato ſedis aplīce q̄ etiā ī p̄dictis pt ſubdelegare. vt in. d. c. fi. patꝫ. Delegatus aūt ab inferiore nō pōt niſi ſit delegat⁹ ad vniuerſitatē cāꝝ. ff. de iudi. l. cū p̄tor. §. j. ff. q̄s ⁊ a q̄ ap. l. j. §. j. vel niſi h̄ ſibi ſpālit̄ ꝯcedat̄ ſm Jo. an. ꝑ. c. is cui. de of. dele. li. vj. vel niſi qñ vnū articulū totius cauſe cōmitteret. cle. j. de offi. del̄.

7 ¶ Nūq̄d poterit ſubdelegare non exñti in dignitate. neq̄ canōico eccl̄ie cathedralis. R. ñ. q̄ nō. vt cōiter tenet̄ in. d. c. ſtatutū.

¶ Quid de ſñia duoꝝ delegatoꝝ diſcordātiū 8
R. ñ. q̄ depēdet ex delegāte vt acceptet quam voluerit. Secus ī ſñia arbitroꝝ ex ꝯpromiſſo. q2 nō tꝫ. Sil̄r p̄ſidētes loco pape ī ꝯcilio generali niſi oēs ꝯſentiāt ī actu gerēdo nihil faciunt. q2 vni⁹ ꝯdictio inficit totū. no. Pa. i. c. ñ eſt de regula. ⁊ in. c. pe. de ſta. mo. Sec⁹ in ſñia duoꝝ ordinarioꝝ diſcordantiū q̄ tenet pro eo niſi in cā mr̄imonij libertatis. et teſti. et hmōi fauorabilibus. q2 tunc tenet ꝓ actore. vt in. c. vltimo. de ſen. ⁊ re iu. intellige ſi agit vt matrimoniū ⁊ hmōi teneāt. alit̄ valeret ꝓ eo q̄ vtualeat agit. vel ſe defendit.

¶ Utrū q̄s teneat̄ acceptare ſubdelegationē 9
in caſu quo ſubdelegare pōt. R. ñ. Inno. in. c. paſtoralis. de of. del̄. q̄ ſic. niſi qñ ꝯſtat q̄ delegatus malicioſe ſe exonerat. vt in tex. p̄ſati. c. paſtoralis. nā tūc nō tenet̄. ⁊ ſi vellet eū cogere iuſta ē appellatio eius. Secus ſi nō cōſtaret. Et ē dr̄ia int̄ delegatū a ꝑncipe ⁊ ab inferiore. q2 delegat⁹ a ꝑncipe pt cogere oēs. etiā ſi ñ ſint ſui fori. C. q̄ ꝓ ſua iuriſdi. l. ij. ff. d̄ mu. ⁊ ho. l. muneꝝ. §. iudicādi. exceptiſ aduocatis q̄ alibi q̄ ī foro ſuo recipe iudiciū ñ pñt cogi. C. de aduo. diuer. iudi. l. ſancimus. in fi. Delegatus ab ordinario nō pt cogere hoīem alterius fori. ff. de iuriſ. om. iu. l. vlti. ff. de tu. ⁊ cu. da. ab his. l. j. de offi. or. paſtoralis. in ꝑn. ⁊ in glo. p̄ſati. c. paſtoralis. de offi. dele.

¶ Ubi poteſt cognoſcere delegatus pape. vi 10
de. s. cōmiſſio.

¶ Quando expirat iuriſdictio eius. R. ñ. re in 11
tegra expirat per ſciētiā mortis delegātis. l. ei⁹ q̄. in ꝑn. ff. ſi cer. pe. de offi. dele. gratū. Secus per mortem illius contra quē mandatur re integra. de preſcrip. ſignificauit. ⁊ multis alijs modis. vt in. c. quoniā abbas. de offi. dele. ⁊ in multis alijs locis q̄ omitto.

¶ Quō pōt abſoluere excōicatos a ſe. vid. s. 12
abſolutio. ij. in prin. ⁊. §. j.

¶ Quid ſi delegat⁹ ñ vult facere fidē d̄ mādato 13
ſuo. ⁊ ꝓpterea aliq̄s ñ vult ei credere cū ñ teneat̄. vt ī. c. cū ī iure. de offi. del̄. ⁊ cū excōicat. R. ſm doc. ī. d. c. q̄ ñ tꝫ. q2 d̄legat⁹ ñ hꝫ auctē excōicādi. niſi eēt ſibi rebellis. ⁊ cū tal̄ ñ ſit ex iuriſdictōis defectu. nulla ē excōicatio.

Dementia ſi eſt perſeuerans excuſat culpa quantum ad factum in ipſa cōmiſſuꝫ. xv. q. j. aliquos. xxxij. q. vij. quē admodū. ⁊ ab irregularitate. vt in cle. vnica. de homi.

¶ Utrū q̄ aliq̄ñ fuit demens poſſit ꝓmoueri 1
ad ordines. vide. s. corpore viciatus. §. viij.

DEmoniacus an poſſit ꝓmoueri. vi
de.s.corpe viciatus.§.viij. Quō ī du
bio poſſit ꝓbari an quis ſit demonia-
cus. Rñ. ꝙ ſi p.xxx.dies carnibus indifferen-
ter veſci cogat̄. ⁊ maxime edinis q̄ demões ꝓ
uocant. vt hr̄ in.c.ij.vij.q.ij. in tex. ⁊ in glo. ſi
nullā ſentiet leſionē apparebit ꝙ nō ſit demo
niacus.

DEnunciatio quadruplex. pria euā-
gelica. q₂ ab euāgelio ſumpta Mat.
xviij. ⁊ reqrit. vj. Primū ꝙ ſit frat̄. ſ.
xp̄ianus.xj.q.iij.ad menſam. lȝ infidelis poſſȝ
denūciari ſi contra legem nature. vel cōtra le
gem eoꝝ in moralibus offendit. quia papa ha
bet iuriſditionem in eos in iſtis caſibus. de q̄
ſ.iudeus.§.xxvij.al's non. Secundū ꝙ prece-
dat ſecreta monitio in qua vt emendet vel de
ſiſtat obſecrādus eſt. Terciū ꝙ peccatū nō ſit
omnino occultū. ſed ꝙ poſſit ꝓbari per teſtes
q₂ ſi eſſet omnino occultū non haberet locū. ⁊
ſeqtur Pa.in.d.c.nouit.de iudi.ij.q.j.ſi pecca
uerit. immo ſi etiā vnus ſolus teſtis eſſet non
poſſet denūciari ad pn̄iam imponēdā. Quar-
tū ꝙ ſi nō deſiſtit. vel emēdat ſe ad eius moni
tionē adhibeat teſtes q̄ ſciūt. vel cū q̄b⁹ poſſit
eū cōuincere. Quintū ꝙ ſi ſe nō corrigit dica
tur prelato ⁊ denūcietur. Sextū ꝙ ꝓbet ſe eū
bis monuiſſe. vt.j.dicam.

i ¶ Vtrū quilibet teneat̄ ad ſupdictā denūcia
tionē. Rñ. doc. cano. ī dictis.c.nouit. ⁊ ſi pec
cauerit varie loquūtur. Sed vr̄ mihi dicendū
ꝓ ꝯcordia. ꝙ ſi loq̄mur ꝓut ē ſolum fraterna
correctio. ſic tene opi. Archid.in.d.c. ſi pecca
uerit. ꝙ eſt omnibus de p̄cepto. ſm qō dixi.s.
Correctio fraterna. Et iſta correctio ſolū ꝓce
dit ab actu charitatis. ⁊ iſta ꝓprie non dr̄ de-
nūciatio euāgelica. nec reqrūtur ſupdicta. Si
xo loq̄mur de denūciatione ꝓprie euangelica
⁊ tūc diſtinguo ſm Inno.in.d.c.nouit. ꝙ aut
loq̄mur de pctō ꝑpetrato qō recipit augmētū
vel multipicationē. ſeu ꝯtinuationē mali. ⁊ et̄
de ꝑpetrādo. ⁊ ſic quilibet q̄ credit ſe eā poſſe
ꝑficere ſine graui detrimēto. puta q₂ nō opor
teret eū deſiſtere a negocijs ſuis. vl' incurrere
īimicitiā. vl' aliud piclm tenet̄ de p̄cepto. xxij.
q.v.c.hoc vr̄. Qō vex intelligo quando talis
ē prelatus ꝑ quē finis huius denūciatōis ob-
tineri poſſit qui eſt vt vel ille emēdet. nā ſi vel
let ad aliud ꝓcedere p̄latus peccatore emēdā
do ſe. non pōt de iure ſm doc.in.d.c. nouit. q₂
ꝑ iſtā viā nō q̄rit̄ niſi pn̄ia peccati. vel ſi corri-
gi nō vult ad terrorē alioꝝ excōicet̄ et talit̄ ꝓ-
uideat̄ ꝙ ceteri timeāt. Si xo talis nō ſit pre
latus vel nō poſſit ſine graui damno eā ꝓſeq̄.
ſic nō tenet̄ niſi ſolū q̄ ex officio hȝ cui dicitur
lxxxiij.diſt. Error cui nō reſiſtit̄ approbat̄ ⁊c.
cum ſiſibus. Si xo loq̄mur de pctō ꝑpetrato
qō nō hȝ cōtinuationē. ſic dico ꝙ ſolū tenēt̄ q̄
hn̄t ex officio. Nō q₂ h̄ ꝓcedit ab actu iuſticie
ad inſtruēdū alios ꝑ exēplū. qō q̄dē ꝑtinet ad
ſupiores.xj.q.iij.p̄cipue. ⁊.xxiij.q.iiij. duo iſta

¶ Vtrū denūciatōnē euāgelicā ſemꝑ debeat 2
p̄cedere admonitō. de qua.s.dictū eſt. R. ꝙ ſi
peccatuȝ ē publicū nulla requirit̄ monitio ſm
Archi.in.d.c.ſi peccauerit. iuxta illud. peccā-
tem corā oībus argue.xlv.di. ȝ illud. Si xo
peccatū ē occultū. ⁊ tardatio denūciatōis in-
ferret nocumētū ꝓximo tpale vel ſpūale. puta
traditio ciuitatis. hereſis infectio. ⁊ hmōi. ſi-
militer ſine monitōne denūciabit̄. niſi conſtet
ꝙ ad eius monitōem deſiſtet. Nā q̄libȝ debȝ
corrigi vt ſi poteſt eius fama non ledat̄. ſi xo
nō ſit nocumentū ꝓximo niſi ipi peccāti ſoluȝ
dȝ p̄cedere duplex monitō. vna ꝑ monētē ſolū
q̄ ꝑ iuramentū ipius habet ꝓbari. Alia ꝑ mo
nentē ⁊ vno teſte vel duobus. ⁊ ꝑ ipos ꝓbat̄.
Limitat Ri.in.iiij.di.xix.ar.iij.q.j.q̄ concor-
dat cū ſupdictis. niſi ꝓbabilit̄ crederet nō ꝓ-
ficere. ꝑ ſecretā monitionē. ſed potius ille irri
taret̄ cōtra corrigentē. ⁊ p̄monitus ſubterfu-
gia quereret vt corrigi nō poſſet. iux̄ illud ꝓ-
uer.ix. Noli arguere deriſoreȝ ne oderit te. q₂
nō debet tūc monere. al's ſic.

¶ Qui admittūtur ad hāc euāgelicā denūcia 3
tionē. R. ſm gl. in dictis.c.ſi peccauerit. ⁊ no
uit. ꝙ admittūtur oēs īfames. mulieres mi-
nores. niſi ꝑmaneāt in crimine. ſi' r' etiā ad te-
ſtimoniū. Limitat Inno.in.d.c.nouit. ſi ſolū
pn̄ia de crimine q̄rit. vt debȝ fieri in iſta. ⁊ nō
aliqō tpale nec directe. nec īcident̄. q₂ tūc tm̄
legitimi teſtes admittūt̄ ſm eundē Inno.

¶ Vtrꝫ ſit ordo iuris ſuādus ī ea. R. ſm In
no.in.d.c.nouit. ꝙ nō. ar.c.j. de dolo ⁊ contu. 4

¶ Secūda dr̄ canonica q̄ a canonibus inuen-
ta ē que tamē habet ortū ſm Inno. a lege ve- 5
teri. Et iſta ē duplex. Quedā ſpālis ꝯpetēs il
li ſoli cuius intereſt hr̄e bonuȝ p̄latum. ⁊ ſit vt
q̄s de bn̄ficio āmoueat̄. ⁊ reqrit̄ trina monitō
ſm cōiter doc. ⁊ fac̄ glo.ij.q.vij.c.quapropter.
Alia eſt generalis ⁊ publica. Et hec ſm In-
no. etiā locuȝ habet in criminibus ꝑpetratis
ſi crimina recipiūt augmētū ꝓpter multiplica
tionē actuū. vl' ꝓpter ꝯtinuationē iniurie. al's
nō. niſi ſolū de ꝑpetrādis. ⁊ de hac hr̄ de iure
iurā.do.c.queādmodū.in fi. Quo xo ad ꝑpe-
tranda habetur de ſpon. impu.c.ad diſſoluen-

dum.xxij.q.v.hoc videtur ⁊ nõ oportet in iſta generali p̄cedat ſecreta monitio ſm glo.in.d.c.ad diſſoluendum.

6 ¶ Tercia dr̃ iudicialr̃. Et hec ē duplex. Quedam publica q̄.ſ.ꝯpetit ex officio puro in qua nõ req̇rit̃ monitio.ſ3 iudex ex officio ſuo ⁊ per denũciatõnē ſuoꝝ officialiũ in ea ꝓcedit.⁊ h3 locũ tñ in notorijs.vt in.l.ea q̇dē.C.de accu. Et ſolũ iudex q̄ hab3 merũ vel mixtũ impium tales denũciatores cõſtituere põt.vt in.l.j.§.q̇es quoq3.ff.de of.pre.vr. Quedã p̄uata que cõpetit leſo ꝓ ſuo intereſſe. Et iſta q̄nq3 in foro ciuili ⁊ de plano expedit̃.etiã ſi non p̄ceſſit monitio.vt q̄n ille q̄ ꝓponit nõ põt agere.puta q2 ſeruus.vel poteſtati alterius ſubditus.inſti.de his qui ſunt ſui vel alie.iur.§.pe.ff.de offi.p̄.vr.l.j.§.qđ aũt. Et idem dic de religioſis cõquerẽtibus de iniuſtis grauamib⁹ ſuoꝝ p̄latoꝝ. Itē de his q̄ ſpectãt ad foꝝ venale vt iuſto p̄cio vendant̃. Itē de ruſticis oppreſſis In foro aũt canonico req̇rit̃ triplex monitio ſm Ho.⁊ cõiter doc.in.d.c.nouit.ſed Pa.ibidem tenet ſufficere binã.ſicut ĩ euãgelica. Et h̄ credo verꝫ ꝙ d3 p̄cedere monitio.niſi timor impediret eã. Et l3 iudex eccl̄iaſticus indiſtincte admittat denũciationem euãgelicã.nõ tñ iſtã.niſi q̄n crimen ē eccl̄iaſticũ de ſui natura.vl̄ rõne pacis.vel iuramẽti. vl̄ crimē notoriũ nõ audit̃ in foro ſeculari.vel q̄n ē miſerabilis pſona q̄ eã ꝓponit. Item q̄n ꝓpter potẽtiã ſe nõ p̄t iuuare ĩ foro ſeculari. q2 ei⁹ dñs vel tirãnus. Et hec differt ab euãgelica. Primo q2 ñ admittit̃ niſi ille cui⁹ intereſt. Itē ille cui⁹ intereſt nõ repellit̃ p̄textu criminis. Itē in iſta nõ recipiũtur.niſi legitimi teſtes. Itē in iſta nõ ſolũ req̇rit̃ vt corrigat̃ pctĩ vt ĩ illa.ſ3 etiã vt res reſtituat̃ ⁊ leſus ſeruet̃ indẽnis. Item in iſta ꝓcedit̃ iudicialit̃. Vñ danda ē in ſcriptis fiẽda litis cõteſtatio. ⁊ ſnĩa ĩ ſcriptis ferẽda nõ ĩ illa.ſ3 iſta expediat̃ de plano. ⁊ ideo dr̃ iudicialis.q2 in iudicio fit ⁊ iudicialit̃ procedit̃.ſ3 nõ vſq3quaq3. In illa xᵒ non. Et de hoc vide Pa.ĩ.d.c.nouit diffuſe.

7 ¶ Quomodo formabit̃ libellus. ſeu denũciatio ĩ iſta iudiciali. R.ſm Inno.in.d.c.nouit.ſic. Domine iudex.talis tenet librũ meũ ꝯtra conſcientiã ⁊ in periculũ anime ſue cu3 ad me ꝑtineat. Ideo peto officiũ vrm̃ vt cogatis eũ ad penitentiam ⁊ reſtitutionem.

8 ¶ Quarta dr̃ regularis.q2 ſm diuerſas religiones ⁊ religioſoꝝ cõſtitutõnes expedit̃ ⁊ ꝓcedit̃ ſimplr̃ de plano.⁊ non põt appellari.ſm Jo.an.facit.c.reprehenſibilis.de ap. Et ad iſtas vltimas nemo obligatur.niſi q̄n a ſuo p̄lato cogitur.vt.j.patebit.

9 ¶ Utrum teneatur quis denũciare alicui ei⁹ peccatum quod ipſe qui cõmiſerit ignoratur vide.s.correctio.ij.§.vj.

10 ¶ Utrũ p̄lato precipienti denũciandũ peccatu3 alteri⁹ teneat̃ ſubdit⁹ obedire niſi ſeruata forma euãgelica. R ñ.ſi peccatũ eſt publicum vel in nocumentũ ꝓximi fiendu3.dic ꝙ ſic.vt s.patet in p̄ncipio. Ide3 dic quãdo nõ ſperatur correctõ.l3 non ſit in nocumentũ.vt ſupra dictum eſt.§.j. Si xᵒ peccatum non eſt ad nocendũ proximo ⁊ occultum ⁊ ſperat̃ correctio ſi ſecrete corrigatur.vt cõiter deb3 p̄ſumi niſi ſint ſigna ꝓbabilia in contrariũ.tũc dico ſm Ri.vbi.s. ꝙ publicam denũciationē debet p̄cedere ſecreta monitio ex p̄cepto diuino.ꝯtra ꝙ prelatus non poteſt precipere nec ſubditus obedire.⁊ ſi frat̃ ſe corrigit debeo deſiſtere a publica denũciatõne. Et ſic intellige.ij.q.j.ſi peccauerit.ij.q.vij.accuſatio. Nam ex p̄cepto dei teneor ſi poſſum ſine detrimẽto boni ſpũalis illius quē corrigo famã ipius non ledere.q2 p̄cioſior ꝙ̃ temꝑalia. ⁊ valet ad bona tẽporalia.vt de teſti.c.teſtimoniũ.⁊ de excel.p̄.inter dilectos. Item ad bona ſpũalia.q2 multi timore infamie a peccato retrahunturq̄ q̄n ſe infamatos cõſiderãt. ſine freno peccant. Vñ glo.ſuꝑ illud Math.xviij. Vade ⁊ corripe eũ ⁊c̃.dicit.ne publice correctus verecũdiã ꝑdat qua ꝑdita in peccato remaneat. Secretã autē denũciationem non eſt neceſſe precedat monitio. Et ideo ſiue ſecrete monuerim.ſiue nõ.ſiue ſecrete correxerit ſe ad meã monitionē ſiue nõ tenet̃ ſecrete denũciare p̄lato p̄cipienti.q2 valet ad p̄cauēda peccata recidiuij.nec ē infame fratris preiudiciũ ſi talis ē p̄latus.qualis eſſe debet. Ratio eſt quia quilibet tenet̃ obedire ſuo prelato in his que pertinent ad eoꝝ officiũ ⁊ nõ ſunt contra deum vel animam.ſed ſic obedire nõ eſt contra deum.immo ſm deum ⁊ intentionē euangelicam.in qua nõ ſolum dominus intẽdit peccatorem corrigere ſed etia3 correcto de recidiuio p̄cauere q2 nõ ē opus valentibus.Mat.ix.⁊ ſic p̄latos medicos voluit eſſe. Eſt etiam de his q̄ ꝑtinent ad officiũ prelatorum. Unde Ber.lib.de diſpenſatõne ⁊ p̄cepto.c.v.dicit. Regularis profeſſio qua ſe minor ſponte ſubdidit maiori eq̄ alligat.⁊ cõmunis equidē pacti reoꝝ vtrũq3 neceſſitate teneri.vnũ fidelis cure.alteꝝ fidelis obedientie. Cura aũt nõ eſt tantũ ad curandũ.ſ3 etia3 ad preſeruandũ a peccato. qđ fieri non poteſt

niſi peccator correctus in quo ē ꝓnitas derelicta cognoſcat̄ nec pōt cognoſci niſi ꝑ te q̄ ſolus noſti. ḡ teneris dicere ad bonū frīs tui. vn̄ videmus ꝙ ſemel lapſus in peccatū carnis facilius relabit̄. immo vix retinet̄ huius ſnīe eſt Auguſ. ſuꝑ leui. v. c. ⁊. xxij. q. v. §. hoc vē. Itē Gual. in ſum. Guli. de mara. ⁊ cōiter omnes doc. ordinis nr̄i. ⁊. ſ. Tho. in q̄li. Si tn̄ ꝑ ſigna valde ꝓbabilia ⁊ p̄ſumptiones q̄ſi violentas crederet̄ ꝙ p̄latus ex illa denunciatione frēm infamare vellet. tūc crimē occultū frīs iam veraciter correcti ſibi denūciari nō dꝫ. Et hec q̄ de denūciatione publica dixi vera ſm ſ. Tho. ſe. ſe. q. xxxiij. ar. vij. in grauibus peccatiꝫ. non in leuibus q̄ fame nō derogāt. Nec ob. his dictum Aug. ī regula q̄ dicit. ꝙ pctm̄ fratris prius dꝫ oſtēdi p̄poſito q̄ꝫ teſtib⁹. qꝛ vt dicit Ri. vbi. s. q. ij. ibi loq̄tur ſm ꝙ p̄poſitus ē ſingularis pſona q̄ pōt et debet ꝓdeſſe magis q̄ꝫ ali⁹ quilibet. ſed oſtendere prelato tanq̄ꝫ eccie. i. ſicut in loco iudicis reſidēti dꝫ ſeq̄ teſtiuꝫ inductionē. vt dictū ē in ꝑncipio huius. c.

11 Quid de eo q̄ iurauit denūciare omne crimē qd̄ ſciuerit. R̄. n̄. ꝙ tale iuramentū dꝫ int̄ꝑtari vt denūciet mō debito. fac. c. ex pte tua. de cle. nō reſi. cum ſi℞ibus. Et iō ſi loq̄mur de denūciatione publica. ſic nō pōt. niſi ꝑmo monuerit peccantē. Scd̄o ꝙ poſſit ꝓbare ei⁹ dcm̄. Tercō ꝙ monuerit eū pn̄te vno vl̄ duob⁹ per q̄s poſſit ꝓbare monitōnem. ⁊. iiij. ꝙ noluerit ſe ꝯuertere. qꝛ iſtis deficiētib⁹ ſi reuelaret faceret ꝯ̄ ius diuinū. ⁊ ſic peccaret mortalit̄. vt no. theo. ⁊ canoniſte. maxime ī. d. c. ſi peccauerit. Q. d̄ limita veruꝫ de oī pctō occulto qd̄ nō hꝫ nocere ꝓxīo. vt dictū ē. s. Si ꝟo loq̄mur de denūciatione ſecreta fiēda p̄lato. tūc dic ꝙ tenet̄ ſiue ꝓbare poſſit ſiue nō. ſiue monuerit īdiſticte. ſi mō p̄lat⁹ ſit q̄lis eē dꝫ al's nō. vt puta. qꝛ crudelis. quia beſtialis. vel diffamator. et hmōi. qꝛ in tali nō dꝫ niſi vt pius pr̄ orādo. monēdo charitatiue īducēdo frēm ad corrigēdū. et ſi nō pt̄ dimittat eū deo. et apte ꝓbat̄ in d. c. ſi peccauerit.

12 Quid ſi iurauit vl̄ ꝓmiſit nō denūciare. R. ꝙ ſi intēdebat qn̄ ꝓmiſit vl̄ iurauit ꝙ eē̄ ad p̄ceptū ſuꝑioꝝ: vl̄ eē̄ ſine p̄cepto ſuꝑioris ī pctō ꝯmittēdo nō reuelare. mortalit̄ peccauit ꝓmittēdo. ⁊ tenet̄ nō obſtāte iuramēto ⁊ ꝓmiſſiōe denūciare ī caſu ī q̄ denūciatio cadit ſub p̄cepto. In alijs āt caſib⁹ ī q̄b⁹ ē de ꝯſilio n̄ tenet̄ ſꝫ bn̄ pt̄ denūciare nō obſtāte tali iuramēto vl̄ ꝓmiſſiōe ſine pctō ſm no. xxij. q. iiij. ī multiſ. c.

13 Utꝝ epō vel alio ſuꝑiore p̄cipiēte vt q̄libꝫ q̄ ſcit q̄s fecerit tāle furtū teneat̄ reuelare ſub excōicatōe late ſnīe. ſit reuelādū q̄cq̄d aliq̄s ſcit. R. vt colligo ex ſuꝑdictiꝫ. et ꝑ ea q̄ dicā. j. inq̄ſitio. §. i. ꝙ aut epūs hꝫ infamatū aliquē de aliq̄. et qꝛ n̄ plene ꝓbat̄ admonet vt q̄ ſcit dicat. tūc indiſticte tenet̄ deponē quicq̄d ſcit. ſꝫ n̄ p̄ceſſerit monitio ⁊ ſꝫ n̄ poſſit ꝓbare. qꝛ tūc n̄ veīt vt denūciet. ſꝫ vt teſtificet̄ de eo qd̄ ſcit. fac. c. i. d̄ teſti. co. et qd̄ ibi no. Fallit h̄ ī pn̄tib⁹ ⁊ filijs q̄ nec etiā volētes ⁊ teſtimoniū aduerſus ſe īuicē admittunt̄ tex. ē in. l. parētes. C. d̄ teſti. ⁊. iiij. q. iij. §. itē ꝑentes. ⁊ ītelligit̄ ſolū d̄ aſcēdētib⁹ et de deſcendētib⁹: nō de collateralib⁹ ſm gl̄. ī d. §. itē. Nec etiā dn̄t ꝯpelli vxor ꝯ̄ vir̄. nec ſocer aduerſus geneꝝ. ꝓuignū. ſobrinū. ſobrinā. et ex ſobrinis natū. ⁊ eos q̄ ī priori gradu ſūt. vt. iiij. q. iij. §. itē. l. iul̄. ponit̄ ī. l. lege iulia iudicioꝝ publicoꝝ. ff. de teſti. vbi dicit gl̄. ſobrini ⁊ ſobrine ſūt q̄ ex feīs. puta ꝯſobrinis deſcēdūt ſic ꝯſobrini q̄i ꝯſororini. vt inſti. de gra. §. iiij. et. vi. Hoc limito qn̄ ꝓcedit̄ criminalit̄. ſec⁹ ſi ciuilit̄. vt. j. familia. §. vij. Si aūt nō extat īfamia ꝯ̄ aliquē ſꝫ ī gn̄ali inq̄rit quis fecerit tale q̄d. vt fit cōiter. ſic tenet̄ talē admonere ſm ordinē euāgelicū vt ꝓuideat ⁊ emēdet qd̄ fecit et ſatiſfaciat epō p̄cipienti. al's ſi noluerit tūc ſi pt̄ ꝓbare tenet̄ reuelare. aliter erit excōicatus. ſꝫ ſi ꝓbare nō poſſet nō tenet̄. Ita tꝫ glo. in. c. ſacerdos. de pe. di. vi. et. vi. q. i. c. ſi oīa. et q. ij. placuit. et. d. c. ſi peccauerit. ij. q. vij. plerūq̄ꝫ. facit. c. ſacerdos. de offi. or. Et rō eſt qꝛ tūc requirit̄ vt denūciator: nō vt teſtis. Q. d̄ no. qꝛ ſepe veīt in practica. Et ꝑ h̄ īfert Io. de pla. inſti. de publi. iudi. ꝙ puniēs illū q̄ ſcit aliquē cōmiſiſſe crimen leſe maieſtatis. qꝛ nō denunciauit. cū ꝓbare nō poſſet ꝙ tenet̄ ei ad omne damnū. Et idē tenet Bal. in quodā cōſilio qd̄ incipit. Q. uāq̄ꝫ allegata ſint multa. Dn̄ qn̄ dicit̄ q̄ ſcit. intelligit̄ de ſcīa ꝓbabili. l. q̄ accuſare. C. de eden. facit. l. noſtris. C. de calū. Si tn̄ eſſet talis p̄latus q̄ ſecrete ꝓuidere vellet. deberet ſibi ſecrete tanq̄ꝫ patri dicere. xxij. q. v. c. hoc videt̄. Sꝫ cū cōiter req̄rant vt ꝓcedāt iudicialiter. nō tenet̄ niſi de eo qd̄ ꝓbare poteſt. Et ſm h̄ limita qd̄. j. dicam. furtū. §. xlj. ⁊ vide qd̄ dicam. j. familia. §. viij.

DEpoſitum eſt qd̄ cuſtodiēdū alicui datū eſt. vt. ff. depo. l. j. in ꝑn.

In quibus cōſiſtit depoſitū. R̄. n̄. gl. i in. c. bonā fides. eo. ti. ꝙ ī rebus mobilib⁹ ⁊ ſe mouētibus. niſi forte vbi a pluribus res q̄ eſt in ꝯtrouerſia ꝑ ſeq̄ſtro deponit̄. vt in. c. examinata. de iudi. ⁊ in. l. ſꝫ. ff. de po.

2 ¶ Utꝛ dn̄iū ⁊ poſſeſſio trāſferat̃ in depoſita
riū. R. ꝙ n̄. ſʒ remanet apud deponētē. d. l. ḷʒ.
3 ¶ De qua culpa tenet̃ depoſitarius. R. ꝙ re
gulariť non tenet̃ niſi de dolo ⁊ lata culpa. qꝛ
cōiter fit gratia deponētis tm̄. vt pʒ in. d. c. bo
na fides. ⁊. d. l. j. §. vlti. Sed in duobus caſi
bus tenet̃ etiā de leui. Primus ſi mercedē ac
cepit ꝓ cuſtodia. d. l. j. §. ſi q̄s ſeruū. ⁊. d. c. bo
na fides. Secūdus ſi cōuenit vt teneret̃. d. l. j.
§. ſi ꝯueniat. vbi dr̃ cōtractus ex conuentione
legē accipiūt dūmō nō cōueniat vt nō teneat̃
de dolo. qꝛ hec cōuentō ē ꝯ̄ bonos mores ⁊ cō
tra bonā fidē. ⁊ ideo nō ē ſequēda. d. §. ſi con
ueniat. Et ī tribus caſibus tenet̃ de leuiſſima
Primus ſi cā depoſitarij apud eum ſit res de
poſita. Secūdus ſi depoſito ſe obtulit. intelli
ge qn̄ diligentiſſimū excludit. Tercius ſi cōue
nit. vt in. d. l. j. §. ſepe euenit. De caſu fortuito
nō tenet̃. niſi fuerit in mora reſtituendi. vel ex
pacto cōuenerit. d. c. bona fides.
4 ¶ Utrū eccleſia teneat̃ ꝓ depoſito facto pla
to eccleſie ſi perijt. R. ꝙ nō. vt pʒ in. c. j. de de
po. niſi ſit verſum in vtilitatē eccl̄ie. vt ibidem
Secus ſi factū fuiſſet p̄lato cū ꝯſenſu capl̄i. ⁊
alijs ſolennitatibus q̄ requiruntur vt obliget̃
eccl̄ia. qꝛ eſt factū eccl̄ie depoſitū tūc. ⁊ ſic tene
tur. Aliq̄ tn̄ tenēt. ꝙ ſi depoſitū ſit fcm̄ apud
ſacriſtam deputatū ad cuſtodiā vaſoꝝ ⁊ depo
ſitoꝝ a p̄lato ⁊ toto capl̄o eccl̄ia tenet̃. vt ī gl. ī
c. j. eo. ti. Similiter qn̄ p̄latus eſt cōſuetus be
ne adminiſtrare ⁊ gubernare bona eccleſie p̄
ſumetur in vtilitatem eccleſie cōuertiſſe. Ita
dicit Archidia. in. c. hoc ius. x. q. ij. ⁊ bar. in. l.
ciuitas. ff. ſi cer. pe. ⁊ latius ꝑ Bal. in aut. hoc
ius. C. de ſacro ſan. ec.
5 ¶ Sʒ q̄s ꝓbabit verſum ī vtilitatē eccl̄ie. R.
ꝙ ille q̄ dicit. l. ei q̄. ff. de ꝓba. ſm Inno. in. d.
c. j. ⁊ dicit ſpāle hoc in depoſito ⁊ ī mutuo vt
in. d. aut. hoc ius. §. is creditoꝛ. x. q. ij. Sʒ ī de
poſito nō credo ego veꝝ niſi qn̄ ꝓ eius ſatiſfa
ctione opoꝛtet vēdere res immobiles eccl̄ie. ſʒ
qn̄ pōt ſatiſfieri de fructibus nō opoꝛtet ꝓba
re ꝟſum in vtilitatē eccl̄ie. vt in. d. §. is credi
toꝛ. Silr̃ nec ī alijs ꝯ̄tcibus. excepto mutuo vi
de opi. diuerſas in. c. q̄buſdā. de fideiuſ.
6 ¶ Utrū depoſitari⁹ poſſit res ſuas p̄ponere
depoſitis qn̄ āBas ſaluare nō pōt. R. n̄. ſm di
ſtinctōez poſitā. s. ꝯmodatū. §. xvj. Et ḷʒ. d. c.
bona fides. videat̃ velle eū eē ī dolo ſi caſu ali
q̄ hʒ ſaluas ſuas depoſitiſ ꝑditis. intellige ve
rū q̄ ad p̄ſumptōem q̄ ceſſat in foꝛo anime.
7 ¶ Quid ſi depoſitū reddat̃ ſed deterioꝛatuꝫ.
R. n̄. ꝙ tenet̃ q̄ſi redditū nō ſit. vt dicit tex. in
d. l. j. §. ſi res depoſita. Qđ ītellige ſi dolo de
terioꝛatū ſit. vel etiā culpa. qn̄ de culpa tene
bat̃ qꝛ tūc tenet̃ reſtituere. vel totā extimatio
nē ſi deterioꝛatio talis ſit ꝙ inutile factū ē de
ponēti. aut ſi nō. ſaltem quāto deterius. ar. eo
rum q̄ no. in. l. j. in ꝓn. ff. de edil. edi.
¶ Quid ſi heres aut alius diſtraxit depoſitū 8
factū moꝛtuo. R. n̄. ꝙ ſi doloſe fecit tenet̃. ſi aūt
ıḡrans rē depoſitā ⁊ bona fide diſtraxit nō te
net̃ niſi de eo qđ ad eū ꝑuenit. Silr̃ dic in co
modato. vt in. l. j. §. vltio. ⁊. l. ſed ⁊ ſi nō ſit he
res. ff. eo. ti. Qđ ſi minus vēdidit. vel p̄ciū mi
nū exegit ſine dolo. tūc actōnes tantū p̄ſtabit
deponēti. aut comodāti. vt in. l. ij. ff. depo. Si
ꝟo rem poſſit redimere ⁊ preſtare. nec velit. n̄
caret culpa. i. dolo. vt. l. plane. ff. depo. iuncta
l. dolus. ff. man. Et ideo tenet̃.
¶ Utrū depoſitoꝛ poſſit reuocare depoſituꝫ 9
ſemꝑ qn̄ vult. R. n̄. ꝙ ſic. d. c. bona fides. etiaꝫ
ſi depoſuiſſet vt̃ ſibi redderet̃ certo tp̄e. vt in
d. l. j. §. ſi depoſuero.
¶ Utrū ſemꝑ ſit reddendū depoſitū quando 10
petitur. R. n̄. ꝙ regulariť ſic. ar. d. §. ſi depoſu
ero. ⁊. d. c. bona fides. imo denegans ꝯmittit
furtū. et cōdemnatus ſuo nomine efficit̃ infa
mis. C. depo. l. q̄ depoſituꝫ. Et nota ſuo noie.
qꝛ ſi ꝓcuratoꝛio. tutoꝛio. curatoꝛio. vel defen
ſoꝛio nomine cōdemnet̃ nō efficit̃ infamis. vt
in. l. furti. §. ſi quis alieno. ff. de his q̄ no. infa.
Fallit tn̄ h. ſ. ꝙ teneat̃ reddere in. iiij. caſibus
Primus qn̄ q̄s gladio depoſito efficitur furi
oſus. ⁊ ſic eū petit. non tenet̃ etiā ſi iuraſſet ſe
reddere quādo petet. xxij. q. ij. ne quis. Secun
dus ſi deponēs poſt depoſituꝫ fuit depoꝛtat⁹
⁊ bona eius publicata ſunt. qꝛ in publicuꝫ de
ferendū ē depoſitū. nō ei qui depoſuit. vt. l. bo
na fides. in ꝓnci. ff. depo. Tercius qn̄ fur ⁊ do
minus cōcurrūt in petitione. quia dominus p̄
ponitur. d. l. bona fides. Quartus qn̄ fur de
poſuit apud dn̄m cui ſurripuit. vl̃ apud ꝯ̄ric
tariū. vt in. d. l. bona fides.
¶ Utꝛ cā ꝯpenſatōis poſſit retineri depoſi 11
tū. R. ꝙ. nō. vt in. d. l. bona fides. Et ē ſingu
re in depoſito. ſʒ in alijs ſit ſecus. ꝑ regulam.
xxxij. q. vij. dn̄s. Qđ veꝝ ē de cōpenſatione di
recta. ſed de cōpēſatione indirecta loq̄ndo hn̄
p̄t fieri in ꝯſcīa ſimplr̃ de q̄buſcūq̄ꝫ. vt. s. Cō
penſatio. §. ij. ſʒ quo ad foꝝ contentioſum ſo
ret diſtinguenduꝫ p̄ſertim qn̄ doloſe denegat
facere debitum.
¶ Utrū depoſitarius poſſit vti re depoſita. 12
R. ꝙ nō. alr̃s cōmittit furtū. vt. l. q̄ furtū. ff. de
cōdi. fur. Fallit hoc in duob⁹ caſib⁹. Primus

ſi pecunia nõ obſignata deponatur. l. q̃ntus.
ff. depo. Secus ſi ſignata. l. ſi ſaculũ. ff. depo.
Et idez dic de quibuſcũq; q̃ cõſiſtũt in nũero.
põdere. ⁊ menſura eadẽ rõe. Secũdus ſi puta-
uit dñm pmiſſuꝝ. ff. de fur. l. q̃ re. in prin.
13 ¶ Utrũ aliq̃s poſſit rem ſuã apud aliũ depo-
ſitã furtim accipe. R̃ñ. ſm. ſ. tho. ſe. ſe. q. lxvi.
ar. v. ꝙ nõ. q2 grauat depoſitariũ ad reſtituen-
dũ vel ſe oſtendẽdũ immunẽ. ⁊ ideo ſi facit te-
net eũ releuare. Nõ vꝫ intelligo niſi ipe de-
poſitarius ſciuiſſet rem depoſitã iniuſte detẽ-
tam a deponẽte. vel niſi vero dño eam peten-
te ſimul cũ vſurpatore eam ſibi denegaſſet. q2
cũ iniuſte eaꝫ teneat vr̃ ꝙ ſine peccato furtim
poſſit ſibi auferri. ar. l. ſi ille. C. de fur. ⁊ l. bo-
na fides. ff. depoſi.
14 ¶ Cui credendũ ẽ qñ depoſitũ nõ ẽ oſtenſum
depoſitario ſeu tabernario vt puta. q2 depoſu-
it burſam vel ſaculũ plenũ. tñ non oſtendit qd
erat intus ⁊ quãtũ. R̃. Jac. in cle. ne in agro
de ſtatu mo. in. §. ſane. ꝙ nõ credet deponenti
niſi probet. neq; ſtabitur eius iuramẽto. q2 iu-
ramentum non datur niſi quando precedit ſe-
miplena probatio. vt in. c. ſi. quod metus cã.
vide. j. Nauta. §. j.
15 ¶ Quomodo teneatur tabernarius ⁊ nauta
⁊ hmõi. de his q̃ deponũtur apud eos. vide. j.
Nauta. in prin.
16 ¶ Ad quid teneatur deputatus ad cuſtodiaꝫ
librorum. vide. s. Cuſtos in prin.

Deriſio ſm. ſ. Tho. ſe. ſe. q. lxxv. eſt cuꝫ
aliq̃s malũ alicuius pſone vel defectũ
in ludũ vel riſum ponit vt erubeſcat ⁊
verecũdet. Et ꝓpterea differt a cõuitio ſeu cõ-
tumelia. q2 ſicut finis ipſius ẽ vt tollat hono-
rem. ſic deridens intẽdit vt erubeſcat. Fit au-
tem deriſio in verbo cachino. ⁊ ſic eſt deriſio.
Aliqñ fit naſo rugato. ⁊ ſic ẽ ſubſannatõ. Ali-
qñ factis. ⁊ ſic ẽ illuſio. tamẽ in fine idẽ ſunt.
vt no. glo. ſup ps. qui habitat in celis irride-
bit eos.
1 ¶ Utrũ ſit mortale peccatũ. R̃ñ. q. s. ibideꝫ
ꝙ ſic. quãdo irridendo oĩno puipendit aliquẽ
⁊ tam vilẽ exiſtimat vt de eius malo nõ ſit cu-
randũ ſed ſit pro ludo hñdũ. et tanto grauius
quãto magis tenet revereri eũ. Un irriſio dei
ẽ grauiſſimũ peccatũ. Secũdũ locũ tenet irri-
ſio ſanctoꝝ ⁊ ſacroꝝ. Terciũ parentũ et prela-
toꝝ. ꝓpterea cham fuit maledict9. ij. q. vij. ſen-
tentia. xv. q. v. c. j. Quartũ iuſtoꝝ q̃ grauis eſt
q2 multi a bñ agendo retrahuntur. Irridere
aũt de malo ꝓximi in q̃ntũ ẽ leue ſeu puũ ⁊ ſi-
ne notabili viliſicatõ ꝓximi vl̃ perturbatione
erit veniale pctm̃. ſm Ale. ſe. ſe. ti. de deriſiõe.

Deſperatio e qñ ex tali extimatõe
ꝓpter pctã q̃ fec. vel bona q̃ omiſit de-
ſperat de dei miſericordia. credẽs de-
um nolle vel nõ poſſe ſibi parcere. vel in grãm
recipere.
¶ Utrũ ſit grauiſſimũ pctõꝝ. R̃ñ. ꝙ ex parte 1
nr̃a eſt grauius q̃ odiũ dei. q2 p ſpem reuoca-
mur a malis ⁊ introducimur ad bona ꝓſequẽ-
da. iõ ſublata ſpe hoĩes infrenate labũt ĩ pec-
cata. ⁊ a bonis retrahũt. Un glo. ſup illud ꝓ-
uerb. xxiiij. ſi deſperaueris. Nihil execrabili9
deſpatione. quã q̃ habet ⁊ in generalibus hu-
ius vite laboribus. ⁊ qd̃ peius e in fidei certi-
tudine conſtantiaꝫ pdit. ⁊ Iſido. de ſum. bo.
Perpetrare flagitiũ aliqd̃ mors e. deſpare ẽ
deſcedere in infernũ. Odiũ tñ dei qd̃ ꝓuenit
ex eo voluntas hoĩs diuine bonitati ꝯtrariatur.
ſm ſe ẽ grauius pctm̃. ſimiliter infidelitas. Et ĩ-
tellige ꝙ e grauiſſimuꝫ pctm̃ qñ hõ ſcienter ⁊
aduertẽter tenet ꝙ de9 nolit pcere penitẽtib9
⁊ grãm dare redeuntib9. q2 ſic mot9 ipſe q̃ con-
formit ſe hꝫ ad extimationẽ verã laudabilis
ẽ ⁊ meritorius. ſic motus oppoſit9. ſ. deſpatio-
nis q̃ ſe ꝯformat extimationi falſe de deo e vi-
tioſus ⁊ mortale pctm̃ ⁊ grauiſſimuꝫ. ſecus ſi
deſpatio eet ĩ ſubito ⁊ indeliberato motu. cuꝫ
aliq̃tiẽs ex ꝯplexione nature cauſet. q2 eẽt ve-
niale. vel nullum pctm̃. hec ex Tho. ſe. ſe. q. xx.
⁊ Alex.
¶ Deſpatio aliqñ ꝓuenit ex accidia. q2 pro- 2
pter triſticiã quã cõcipit erga bonum deſpat
poſſe p ſe vl̃ p aliũ illud pficere. Aliqñ pcedit
ex luxuria qua hõ dedit9 delectatõib9 vene-
reis faſtidit bona ſpũalia ⁊ ñ ſperat ea q̃ſi bo-
na ardua. Aliqñ ex auaricia q̃ hoĩem q̃ habet
mlt̃a reſtituere ligat vt deſperet. Aliqñ ex na-
ture ꝯplexiõe. q̃ hõ melãcolicus incidit in eã.
¶ Utrũ ſit de aliq̃ deſpandũ ĩ hac vita. R̃. ꝙ 3
nõ. c. nemo. de pe. di. vij. xxvj. q. vj. c. is q̃ ſpe.
⁊. c. ſi pſbiter. ⁊. c. agnouimus.

Detractio eſt aliene fame per occul-
ta verba denigratio. Et dicitur occul-
ta reſpectu eius de quo dicũtur. quia
in ei9 abſñtia ꝓferũtur. ⁊ differt ſm Tho. ſe. ſe.
q. lxxiij. a cõtumelia. q2 cõtumelioſus p apta
verba dicta in faciẽ intẽdit derogare honori.
Detractor vo in abſentia ꝓximi eius famã le-
dit. Et ſic patet ꝙ in modo. q2 iſte occulte. ille
apte. ⁊ in fine differt. q2 iſte famã ille honoreꝫ
auferre intendit.
¶ Quot modis fit detractio. R̃ñ. ſm Ale. ſe.
ſe. tractatu eo. ꝙ. vij. modis. Prim9 ẽ occulta

tiuus qñ qđ eēt manifeſtādū neceſſario ad honorem ⁊ ſalutē aīaꝝ nō vult ꝓpalare. Unde Gilbertus. Grauis inquit rapacitas. cū verā alterius gloriā. ⁊ ſi mendacio nō corrūpis ſilentio p̄teris. Secūdus ē negatiuus. ſ. cum negat ſcienter alteri⁹ bonū. ſ. dicēdo nō ē veꝝ ꝙ talis ſit bonus. Tercius ē deprauatiuus. ſ. cū dicit bonū factū. ſed mala intētione. ſeu qꝛ ſecuta tot ſcandala ſunt ⁊ hmōi. ꝯ illud. xj. q. iij. c. Vbe q̄ dicitis. ⁊c̄. Quartus ē venenatiuus ſcꝫ cū mala miſcent̄ bonis ſic̄ fit cōiter. qꝛ dicūt prius bona. poſtea addunt mala et hmōi. Quint⁹ ē publicatiu⁹. ſ. cū occulta pctā manifeſtat his q̄bus nō dꝫ. aut ordine q̄ nō dꝫ. Sextus ē augmētatiuus. ſ. addendo vel ex mō loquēdi aggrauādo factū. Septim⁹ ē inuētiu⁹. ſcꝫ falſa crimina īponēdo. ſiue p̄dicti modi fiant ꝟbis claris. ſiue obſcuris. ſiue ſignis vel l̄ris. aut alio mō equiualēti. qꝛ factis ⁊ ſignis loq̄mur. de ſpon. cū apud. ⁊. c. tuc.

2 ¶ Utrū ſit pctm̄ mortale. R. vt colligo ex doctrina Alle. vbi. s. ⁊ tho. vbi. s. ꝙ triplr̄ dr̄ q̄s detractor. Primo mō ſolū formalit̄ deprauat ⁊ h̄ ē qñ ille q̄ dicit. occultat. negat. ⁊c̄. q̄dam q̄ de ſe nō ſunt in infamiā ꝓximi. ſed tñ ea intentione vt diffamet̄. ⁊ talis ſp̄ peccat mortalit̄. r. Facit. c. cū volūtate. de ſen. ex. cū ſimilib⁹ Nō tenet̄ tñ ad reſtōem fame. Secūdo mō dr̄ q̄s detractor materialit̄ tantū. ⁊ eſt ille q̄ non animo infamādi. ſed ex loq̄citate. vel alio mō indebito occultādo negādo ꝟba ꝓfert in infamiā ꝓximi. ⁊ ſi talis occultatio. negatio ⁊c̄. de ſe infamāt. puta qꝛ ſunt ꝯ honeſtatē vite et moꝝ ⁊ apud illū. vt illos q̄bus occultat. negat ⁊c̄. ſeq̄tur infamia proximi ꝯ quē taliter detrahit. tūc mortalit̄ peccat. ar. c. ſepe contingit. ⁊ c. hi q̄. l. di. Si ꝟo de ſe talia nō infamāt. puta qꝛ pn̄t intelligi ita de culpa veniali ſic̄ de mortali. ſicut cū quis dicit. talis ē magnus ſupb⁹. alterius. auarus. iracūdus. ⁊ hmōi q̄ pn̄t accipi. ⁊ ꝓ p̄mo motu q̄ ē venialis. ⁊ etiā ꝓ pctō mortali. tūc nō peccat mortalit̄ talis ꝓferens ex loq̄citate. qꝛ ſi ꝓximi audiētes ſcādaliſant̄ ē eis imputandū. cū faciāt ꝯ illud eſtote miſericordes. de reg. iu. qꝛ in meliorē p̄tē debebāt interp̄tari. Idē dicendū in his q̄ ſunt modice importātie. puta pctā venialia q̄ cōiter nō infamāt. Idē ſilr̄ dic ſm Sco. in. iiij. di. xv. q. iiij. de eo q̄ ex loq̄citate dicit ſe audiuiſſe aliq̄ mala infamatoria ꝓximi. Rō qꝛ talis ex natura actus nō aufert illi famā in opinione audiētis. qꝛ q̄ cito credit leuis ē corde. dūmō aliq̄d nō addat quo ꝓuocētur audientes ad credendū. qꝛ tūc eſſet mortale ſm Landul. vbi. s. Similiter ſi ille cui dicit hēbat eū ꝓ ſcelerato. q̄ iam infamat⁹ erat apud eū de alijs ⁊ ſi non de iſto. Tercio mō dr̄ q̄s detractor materialiter ⁊ formalit̄. qñ. ſ. occultat vel negat vel dicit verba infamatoria ⁊ cū intētione infamādi. ⁊ talis ſine dubio magꝭ mortalit̄ peccat q̄̄ raptores reruꝫ. vj. q. j. ex merito. ⁊. c. deteriores. Et ꝙ detractio ſit mortale pctm̄. ex ſe. facit. c. accuſatio. ij. q. vij. ⁊. c. nemo p̄torū. xj. q. iij. ⁊. c. homicidioꝝ. de pe. di. j. ⁊. c. clic⁹. el. q. xlvj. di.

3 ¶ Utrū ille qui per detractionē ſuam abſtulit famā ꝓximi. teneatur ad reſtitutionē. Rñ. ſm oēs doc. in. iiij. di. xv. ꝙ ſic. ſicut q̄ res rapuit alienas. Diſtingue tamē ſic. aut occultatio negatio ⁊ ſimilia de ſui natura erant infamatoria. ⁊ ea occultauit. negauit ⁊c̄. ei qui bonā opinionē habebat de ꝓximo. ex q̄bus nunc malā habet nec ſciuit aliūde. et ſic indiſtīcte tenet̄. ſ. ſi dixit veꝝ ſine mēdacio excuſando ꝓximū. ſ. ꝙ male dixit. et ꝙ nō credat ſi occultauit reuelando ⁊ hmōi. Si ꝟo impoſuit falſum dicēdo ſe mendacit̄ dixiſſe. et ſi deberet remanere infamat⁹ qꝛ magis tenet̄ ſeruare famam iuſte ꝓximo q̄̄ iniuſte ſibi. vñ ſi in publico dixit retractet in publico. ſi in occulto. ī occulto. Fallit h̄ in. vij. caſibus. Primus qñ ſeq̄retur maior infamatio. vtputa qꝛ nō amplius forte recordāt. ⁊ ꝓpterea qñ vult reſtituere famā. dicat de eo malo qđ dixi de tali. nō credatis nec ſpecificet q̄d. Secūdus caſus qñ reſtō nō poſſet fieri ſine p̄iculo ꝓbabili alicuius mortalis peccati. vel mortis corp̄alis ⁊ hmōi. qꝛ tūc cū tale malū ſit ꝓponendū fame nō tenetur. Aduertendū tñ ſm doc. ꝙ qñ reſtō fame nō poteſt fieri. infamator tenetur ad aliquod equiualēs in rebus. ar. c. eccleſie ſancte Marie. vt li. pē. ni. inno. Tercius qñ dixit his q̄bus debebat. puta prelato p̄ denūciationē aut accuſationē. vl̄ his qui poterāt ꝓdeſſe nō obeſſe. Quartus qñ talia de ſui natura non erant infamatoria. puta qꝛ poterant interp̄tari in peccatū veniale. Quintus qñ dixit ſe audiuiſſe nihil ipſe addendo ex quo credulitatē faceret. ⁊ ſic nō tenetur ad reſtōnem ſm Sco. in. iiij. ⁊ Landul. ⁊ Aſteñ. Addit tñ Aſteñ. ꝙ ſi ſequatur infamia nihilominus tenetur q̄uis ſimpliciter dixerit ſe audiuiſſe nihil addēdo. Sco. ꝟo dicit ꝙ videtur durum dicere ꝙ exeat genus peccati venialis quando ex inconſideratione talia refert. Sextus caſus eſt quando ille cui dixerat ſciuit per aliā viam poſtea. vtputa quod tunc erat ſecretū. nūc publicatū eſt p̄ alios. Septi-

mus quando ille omnino erat infamis. ſaltez apud illos cum quibus detraxit de eo.

4 ¶ Utrũ ille qui infamauit ꝓximũ indirecte. ſcꝫ negando crimẽ ſibi impoſitũ ab accuſatore in iudicio. aut denũciatore teneatur. R. ſm Sco. vbi. ſ. ꝙ nõ teneť pctm̃ ſuũ in iudicio cõfiteri. niſi mõ ⁊ ordĩe. de q̃. ſ. Cõfeſſio delicti. Et idõ ſibi imputet q̃ accuſat de q̃ nõ põt ꝓbare. Concor. Ri. ibidẽ. ar. v. q. iiij. Debet tñ per ꝟba ſobria excuſare eũ dicendo non credatis ꝙ maligne ꝓceſſerit ſed ſic credebat aut aliq̃s eum ſeduxit ⁊ hmõi.

5 ¶ Utrũ audiens detractionẽ peccet mortaliter. R. ſm Tho. ſe. ſe. q. liij. ar. iiij. ꝙ cõſentire ꝑ audientiam detractioni põt eẽ duplr̃. Uno mõ directe. qñ. ſ. quis inducit aliũ ad pctm̃ detractionis. et placet ei ꝓpter odiũ qd̃ habꝫ ad eũ cui detrahiť. ⁊ ſic ẽ eq̃le pctm̃ cũ detractione. Et ideo ſi detractio erit mortalis. ſic ⁊ auditio. ad Ro. j. Nõ ſolũ qui faciũt ſꝫ qui ꝯſentiũt. facit. c. no ſoluꝫ. xj. q. iij. Alio mõ cõſentit quis indirecte. ſ. qñ nõ reſiſtit cũ reſiſtere poſſit. Et hoc cõtingit aliqñ. nõ quia peccatuꝫ ei placeat. ſed propter timorẽ hũanũ. vel negligentiã. aut verecũdiã. ⁊ tũc aliqñ eſt mortale. puta qꝛ prelatus q̃ teneť cõpeſcere. vel ꝓpter ſcandalũ. aut qꝛ preponit timoreꝫ humanũ caritati dei. alr̃s veniale ẽ. Concor. Ale. vbi. ſ.

6 ¶ Utruꝫ infamãs ſeipm̃ dicẽdo aliqua mala que nõ cõmiſit peccet mortaliter. R. ꝙ ſi facit ꝓpter tormenta euitanda. ſicut faciũt illi qui ad torturaꝫ ponũtur nõ peccat. ſed licite fieri põt. qꝛ talis ꝯfeſſio facta tali metu non valet. nec etiã ſi fiat ꝯ aliũ. Sꝫ ſi nõ fiat ex tali metu peccat mortaliť. ⁊ tenetur retractare. ar. c. nõ ſunt audiendi. xj. q. iij. Glo. tñ in. c. j. xv. q. vj. tenet ꝙ etiã ſi facit ꝓpter tormẽta peccat mortaliter. Sed ei nõ credo. qꝛ nõ ẽ mendaciũ perniciosum. niſi forte in caſu qñ ratificaret poſt tormenta ex q̃ ratificatõe eẽt occidendus ipſe vel alius damnificandus. qꝛ ſic mortaliť peccaret et tenereť retractare q̃ ad id qd̃ falſe dixit de alio. ſed q̃ ad id qd̃ dixit de ſe ſi ꝓpter dolorem tormentoꝝ quẽ timeret iteꝝ ſibi inffigi potius preeligeret mori q̃ ipm̃ pati. credo nõ tenereť de neceſſitate retractare.

Diaconus debet aſſiſtere ſacerdotibus ⁊ miniſtrare in omnibus que agũtur in ſacramentis xp̄i. predicare euãgelium. donare pacem ⁊ annũciare. xxv. di. ꝑlectis. §. ad diaconum. ⁊. xciij. di. in multis capitulis.

1 ¶ Utꝝ poſſit diſpẽſare corpus xp̄i. R. ꝙ nõ. de ꝯſe. di. ij. ꝯuenit. niſi neceſſitate cogente de iuſſu ep̄i vel preſbr̃i. xciij. di. p̃nte. vel ſi longe eſſet ep̄us vel p̄ſbiter ⁊ neceſſitas cogeret poſſet ſine alia licentia. ea. di. c. diacones.

¶ Utrũ diaconus indutus ad cantandũ euãgeliũ poſſit cantare in choro. R. ñ. Hu. in. c. in ſancta romana. xciij. di. tenet ꝙ non. ⁊ ſi facit excõicatus ẽ. vt in. d. c. Sed verius credo ꝙ illa prohibitio tñ locũ habeat in eccleſia romana in cardinali propter verbũ ibi poſitũ ĩ hac ſede. immo credo mereať ſi ideo cantat vt chorũ adiuuet. qꝛ forte pauci ſunt. Si ꝟo faceret quaſi contemnẽs officiũ ſuũ. vel ex iactantia. ſic peccaret. Et ita poſſet intelligi dicta ꝓhibitio prefati. c. quo ad rõem prohibitionis. ſꝫ nõ quo ad penã excõicationis quia ſolũ locuꝫ habet in cardinali. vt. ſ. dixi.

¶ Quomodo vtitur ſtola. Uide. j. Sacerdos §. v.

Dialetica diſſuadetur. in. c. nonne. ⁊ in. c. vino. ⁊. §. hinc etiam. xxxvij. diſt. per totum.

Dies feſtus quando incipit. R. vt colligitur ex gl. in. c. qm̃. de feri. ⁊ glo. in c. pronũciandum. de conſe. di. iij. ꝙ diuerſis reſpectibus diuerſis horis ĩcipit. Quo ad officium incipit in veſperis. Quoad eſum carniũ incipit a cene termino. Limita niſi ꝓtrahereť vltra mediam noctem cena ⁊ quãdo dies ſequẽs ẽ dies ieiunij. vel ſexta feria. qꝛ ſicut quo ad ieiuniũ incipit in media nocte. ſic ⁊ abſtinẽtia carniũ. Et dicitur terminus cene media nox quando dies ieiunij vel ſexta feria ſeqtur ſm Pa. in. d. c. quoniam. Quo ꝟo ad ceſſationẽ ab opib⁹ ſeruilibus. ſm Pa. j. d. c. j. de ferijs incipit ſm ꝯſuetudinẽ patrie. facit. c. qm̃. eo. ti. Et idõ ſi ẽ ꝯſuetudo ꝙ incipiãt feſtare in mane. tenenda ẽ. dũmodo ceſſent vſq꜃ ad aliud mane. ſi in ſero. ſic ſerua. Unũ tñ eſt notandũ ꝙ lꝫ ꝯſuetudo poſſit determinare q̃ hora ſit incipiendum feſtũ. nõ tñ põt diminuere q̃n ad minus ꝑ. xxiiij. horas nõ ceſſem⁹ ab opere ſeruili ſemel in hebdomada. quia iſto mõ ẽ de iure diuino. qd̃ ꝯſuetudo nõ põt diminuere. lꝫ poſſit augere vel declarare. Poteſt etiã ꝯſuetudo augere vt faciam⁹ feſtum pluſq꜃. ꝑ. xxiiij. horas. vt pꝫ in. d. c. qm̃. Quod limita niſi augeret taliť ꝙ ſabbatũ videremur feſtare. qꝛ tunc non valet. ar. c. quidam. de apo. Incipit etiaꝫ dies alijs reſpectib⁹ alijs horis. ſed nihil ad ꝯſciam. Et ex ꝓdictis patꝫ q̃d dicendũ de barbitonſoribus ⁊ alijs artificibus qui laborant vſq꜃ ad mediam noctem. vel vſq꜃ mane diei fe

ſti.q2 lȝ ſint īducēdi vt deſiſtāt.nō tñ ꝯdemnā
di de mortali.ex quo ſic ē cōſuetudo.dūmō ꝓ
trahant feſtū poſtea vſqȝ ad ſequēs mane: ita
ꝙ p.xxiiij.horas ipm ſeruēt.qd nota.
Utrū die aſſignata ad aliquid faciēdū ali
cui teneaꝫ ſine alia monitōne. R̄ñ. ꝙ ſic.quia
tūc dies interpellat ꝓ hoīe.de locato.c.potu
it.C.de cōtrahen.ꝛ co.ſti.l.magna. C.de iur.
emphi.l.ij.facit.c.ij.de conceſ.preben.
2 Quot miliaria cōtinet q̄libet dies. R̄ñ.ꝙ
in iudicijs ſm legeſ.xx.vt.l.j.ff.ſi q̄s cau.ꝛ.ff.
d ꝟ.ſig.l. in itinere et quodlibet miliare habȝ
mille paſſus.ꝛ quilibet paſſus.v.pedes.vt.d.
l.in itinere.in tex.ꝛ in gl.Sȝ in ꝯtrib9 ſtādū
ē arbitrio boni viri.vt attēta q̄litate ꝛ ꝯditōe
ꝓmittētis limitet.vt.ff.de ꝟbo.ob.l.ꝯtinuus.
§.cū ita.Sed glo.in.c.nōnulli.de reſcrip.vult
ꝙ attēdamus cōem vſum loquendi. ſm quem
aſſignabūtur miliaria. Et iō ſi cōſuetudo ē ꝙ
1 deneꝫ.xxv.illi ſtabiꝫ.ꝛ de illa intelligenꝫ reſcri
pta.ſed iudicio meo arbitrio boni viri ē relin
quendū.q̄ tñ a cōi cōſuetudine recedere nō de
bet cū ſit optima interpres legū. de conſue.c.
cū dilectus.ff.de legi.l. ſi de interpretatione.
niſi ſit cā euidens aliud dicendi.

Diffamatio vide.s.Detractio. Et
Jnno.ꝙ pōt quis implorare officiū iudi
cis vt cōpellat diffamantē ceſſare ꝛ iu
dex teneꝫ.vt in.l.diffamari.C.de inge. et ma
no.Jnno.in.c.conq̄rente.de offi.ord.ꝓpterea
dicitꝫ tex.in.d.l.diffamari ſtatū ingenuoꝝ.ſiue
errore.ſiue malignitate quorūdam ꝑ iniquuȝ
eſt.i.valde iniquū.

Diffidatus an poſſit occidi impune
ꝛ rebus ſpoliari.vide ſupra Aſſaſin9.
§.ij.

Dignitas eſt ſm Archi.in.c.j.de cō
ſue.li.vj. adminiſtratio reꝝ eccleſiaſti
caꝝ cuȝ iuriſditōne. propterea hr̄e di
gnitatē ē ſm Pa.in.c.de multa.de p̄bē.habe
re iuriſditionē.ſ.quo ad foꝝ contētioſum etiā
in modicis cauſis ſm Pe.de ancha. ī cle.ſi di
gnitatē.de p̄bē.ſicut archip̄ſbri ī eccīa picta
uienſi q̄ excōicāt.ſuſpēdūt.ꝛ abſoluūt.vñ q̄li
bet rector ſeu prior eccl̄ie collegiate dr̄ hr̄e di
gnitatē.vt no.Pau.in cle.j.de elec.ꝛ ī cle. ne
in agro.de ſta.mo. ꝛ domini de rota deciſione
clxvj.pro hoc facit tex.in.c. indēnitatibus.de
elec.li.vj.vbi abbatiſſa dr̄ hr̄e dignitatē. Hoc
tenet Car.in cle.ij.de reſcrip.ꝛ ibi ē glo.q̄ di
cit hic eē approbatam opi.abbatis in hoc. Li
mitat Jnno.in.d.c.de multa. ſi eſt perpetua.
allegat.c.ij.de ſta.mo.§.fi.ꝛ licet non ſit ꝑpe
tua dummodo poſſit eſſe perpetua ſicut eſt in
miniſtris ordinis minoꝝ ſufficit. Nam dr̄ eſſe
ꝑpetuū qd ē in potētia ꝑpetua. vt no.Car.in
d.cle.ij.tex.ē pro hoc in.c.clericos.in ꝟ.ꝑpetuā.
iūcta glo.de coha.cle.ꝛ muli. Item dr̄ digni
tas ſi in eccleſia vbi eſt reputet ꝓ dignitate et
habeat adminiſtrationē temꝑaliū reꝝ ꝑpetu
am.lȝ nō ſit numerata inter dignitates eccle
ſiaſticas ſm Jnno.ibidē. Miniſtri autē q̄ ſi
ne penitus iuriſditione exercēt officiuȝ aliqd.
ſicut ꝓcuratores.ſindici.et ſacriſte.q̄ pulſant
cāpanas nō hn̄t dignitatē etiā ſi eēnt ꝑpetui.
ſecus ſi hr̄ent iuriſditionē.ff.de off.pro.ceſa.l.
vlti.ſm eundē Jnnoc. Similiter dr̄ dignitas
q̄ appellatur aliquo nomine de dignitatib9 iu
ris.vt archidiaconatus ꝛ hmōi.etiā ſi non ex
erceret officiū.ſm Jnno.ibidē. Ex qb9 ptȝ ꝙ
vicarius epi nō hȝ aliquā dignitateȝ ſm Pa.
vbi.s.ꝛ differt a ꝑſonatu dignitas.q2 ꝑſona
tus ſm Arch.vbi.s.ē quedā ꝓrogatiua in ec
cleſia ſine iuriſditione vt hr̄e ſtallū honorificū
in choro.in.c.in optionibus ī ꝓceſſionibus in
vocibus dandis ꝛ ſimilib9 pluſq̄ alij ſui ordi
nis canonici.ꝛ nō.tanq̄ alij in dignitate cōſti
tuti.q̄uis ſm Jnno.vbi.s. aliqn̄ accipiaꝫ ꝓ
dignitate. Officiū vo ſm eūdem Arch.vbi.s.
ē adminiſtratio reꝝ eccleſiaſticaꝝ ſine iuriſdi
tione.ſicut ſindici. ꝓcuratores.caſtaldi.de q̄
bus.j.q.iij.ſaluator. Itē vicedomin9 ꝛ ſimi
les ſicut ꝑice hn̄t referre. tūc hn̄t officiū non di
gnitatem.
Utrū ſucceſſor ī dignitate teneaꝫ ex ꝯtractu ini 1
to cū p̄deceſſore ſuo. R. Pa.in.c.j.de ꝓba.ꝙ
ſic.ſi fuit initus noīe dignitatis. etiā ſi fuerit
init9 cū ſubdito ſuo. Ita tȝ Cy.ī.l.digna vox.
C.de legi.ꝛ Jo.an.ꝛ cōiꝫ ſeq̄ntes.et ſi talꝫ ſit
papa vel imꝑator.fac.l.ceſar.ff.d publi.ꝛ etiā
q2 talꝫ obligatio ē de iure naturali cui p̄nceps
ſubmittiꝫ.facit cle.paſtoralis.§.cetꝝ.de ſen.
ꝛ re iudi.
Utrū dignitas poſſit appeti vel q̄ri. R.ꝙ di 2
gnitas eccl̄iaſtica nō.imo ipo iure eſſiciꝫ indi
gn9 ꝛ dȝ repelli.j.q.vj.ſicꝫ is q̄. Dignitas vo
ſecularis ſi ē dign9 ꝛ apt9 pōt appeti ꝛ peti ab
eo q̄ p̄t eā dare et mediāte pecunia.dūmō pa
lā deꝫ ꝛ petaꝫ.vt.ff.de pollici.l.j.§.j.ff.de de
curio.l.eos.ꝛ.ff.de of.p̄to.l.barbari9.ī pn̄. Se
cus ſi clā.vt.C.ad.l.iul.repe.l.fi.in pn̄.ibi nō
ambitu vel p̄cio. Simil lȝ dare pecuniā. vel pet
re vt ꝯfirmeꝫ.vt no.gl.ſingl̄aris.ī.d.l.eos.fa
cit.ꝓ his oībus gl.ī.l.vnica.ff.ad.l.iul.de am
bitu. Similiꝫ lȝ emere militiā.ff.de ac.emp.l.
creditor.§. inter venditorē. Q̄d limita ſi que

rit vt ꝓſit. nõ vt pſit. q꞉ ſic peccat de quo vide
s. ambitio. §. j. ⁊. j. Officiũ. §. j. ⁊. iij. Areſto. tñ
j. poli. c. vj. dicit ꝙ licite appetitur principat⁹
ſi tria concurrant. Primo ꝙ habeat amorem
ad conſiſtẽtẽ pollitiã. Secũdo potentiã maxi
moꝝ opeꝝ pncipatus. Tercõ ꝟtutẽ ⁊ iuſticiã
in vnaquaqꝫ pollicia eã que ad pollicíam per
tinet. vñ ſm eum lꝫ ſcienti ſe habere predicta
tria appetere principatuꝫ ꝓpter vtilitatem rei
publice. ſed nõ lꝫ ei eũ petere. vñ dicit. ij. pol.
c. vj. Nõ bene ſtatutũ eſt ipm petere qui pnci-
patu dignificabitur.

3 Vtrum quis poſſit habere plures dignita
tes eccleſiaſticas ſimul. vide. s. Beneficium.
§. xxxiij. cum ſe.

4 Vtrũ epus poſſit diſpẽſare cũ eo qui. xx. hꝫ
annũ ſolũ. vt poſſit habere dignitateꝫ eccleſia
ſticã ſine cura animaꝝ. R. ꝙ ſic. c. pmittim⁹.
de eta. ⁊ quali. li. vj. Officium quãtũcũqꝫ vile
dr̃ dignitas quãdo ſit principe mãdante. tex.
eſt in. l. nemo prefectus. C. de digni. Et ſic ve
rificat̃. l. vnica. C. de man. prin. vbi dicitur ꝙ
nulli credat̃ ſe mandato principis veniſſe niſi
in ſcriptis oſtendat. ⁊ addit̃. nec vllius digni-
tate terreri. ſiue tribuni. ſiue notarij. ſiue co-
mitis proferat dignitateꝫ. hec ibi.

Dilapidator dicitur ꝑlatuſ qui res
eccleſiaſticas alienat et male expẽdit
qui debet deponi. xij. q. ij. apoſtolicos.
⁊. xvij. q. iiij. nullus res.

1 Vtꝝ ſuſpecto de dilapidatione debeat da-
ri coadiutor. R. ꝙ ſic. vide in. c. venerabili. de
offi. del. ⁊ i. c. lꝫ Heli. §. q꞉ vero. de ſimo.

Diligere deum debemus ex toto cor
de ⁊c. de pe. di. ij. §. caritas ẽ. vide. s.
Caritas.

1 Vtruꝫ teneamur diligere inimicos. Rñ. ſ.
Ho. in. iiij. di. xxx. q. iiij. ⁊. v. ꝙ ẽ affectus ⁊ ef-
fectus dilectionis duplex. Primus innocen-
tie q̃ nolum⁹ nocere ⁊ iſto mõ eſt in ꝓcepto. vñ
q̃libet tenet̃ nõ optare eis malũ inquãtũ ma-
luꝫ ẽ. i. ꝑ ſe. poſſumus tñ ꝑ accidẽs optare eis
malũ. puta. ſi credimus ꝙ ſit expediẽs ſibi vl̃
eccleſie. vel cõitati. ſed inferre quo ad effectũ
non lꝫ. niſi ſit officialis cui cõpetit ⁊ zelo iuſti
cie faciat. vel in caſu pmiſſo a iure. Alius ẽ af
fectus ⁊ effectus benificẽtie. Et hic ẽ duplex.
quidaꝫ a caritate elicitus quo quis optat alij
ſummũ bonũ. vl̃ bona ſpũalia. ſ. grãm ⁊ glĩaꝫ
⁊ iſte ẽ in ꝓcepto erga inimicos. Quidam ẽ a
caritate imperat⁹ q̃ q̃s optat alij bonũ tpale.
⁊ pſpitatẽ trãſitoriã ⁊ iſte nõ ẽ in ꝓcepto niſi
in caſu neceſſitatis. ẽ tñ pfectionis optare ta-
lia inimico niſi ꝑ accidẽs inquantũ putant̃ ei
vel alijs nociua. vl̃ ſi eſt inimicus eccleſie. aut
cõitatis q꞉ tũc eſſet impfectionis optare ſibi
bona tpalia. Intellige tñ ſm Alex. in. iij. ꝑte
ſum. tractatu de caritate. ꝙ ẽ ꝓceptũ affirma-
tiuũ qd̃ nõ obligat ad ſemper. i. cũ non ſumus
in conſideratione. aut dormimus. ſed ſolũ pro
loco ⁊ tempe quãdo de hoc cogitamus. vel ne
ceſſitatis caſus occurrit. Limita etiaꝫ ꝑdicta
ſm. ſ. Ho. vbi. s. q. v. ⁊ Ri. ibidẽ. ar. j. q. j. i effe
ctibus ſpãlibus. lꝫ quo ad effectus generales
tenet̃ quis de ꝓcepto diligere inimicos. puta.
cũ quis orat in generali pro populo. ꝑdicat ſa
cit elemoſinã generalẽ ⁊ hmõi. q꞉ tenet̃ nõ ex
cludere eos a talibus. ⁊ etiã tenet̃ ad effectuꝫ
ſalutationis ſm Ric. ibidẽ q̃ cõiter impendit̃
niſi in caſu qñ timeret eos ꝓuocari ad malum
aliqd̃. vel aliud inconueniẽs oriri.

Vtruꝫ teneamur remittere ſigna rancoris. 2
Rñ. ſm Ric. vbi. s. q. ij. ꝙ ſic. ſi petit veniam.
Actionẽ aũt nũqꝫ. vel dic ſm Ale. vbi. s. ꝙ eſt
rancor q̃ comittat̃ appetituꝫ vindicte ⁊ hũc di
mittere eſt ꝓcepti. vt. s. patet. ⁊ ẽ punitio quã
comittat̃ zelus iuſticie. ⁊ hanc nullus tenet̃ re
mittere de neceſſitate. Nõ tamẽ ꝙ ſunt q̃dam
ſigna ꝓpinqua q̃ gerunt probabilẽ ſuſpitionẽ
rancoris. vt cũ q̃s nunq̃ vult loqui iniuriãti.
vel cũ obuiat diuertit. vel torto vultu reſpicit
⁊ hmõi. ⁊ talia nulli licet tenere. ſiue añ ſatiſ-
factionẽ ſiue poſt. q꞉ ab omi ſpecie mali eſt ab
ſtinendũ. nam ex talibus ſignis pꝫ inimicitia
facit. c. ij. de renũ. li. vj. ⁊. l. dolũ. C. d̃ dolo. vi
de qd̃ no. in. c. cuꝫ adrianus. lxiij. diſt. vbi glo.
vult ꝙ quãdo quis alium nõ ſalutat preſumit̃
eſſe inimicus. quã limitat Pa. i. c. repellãtur.
de accu. veruꝫ quãdo erat ſolit⁹ ſalutare. Sũt
alia ſigna remota. vt non ꝯuerſari amicabilit̃
nõ facere ſibi mutua ſeruitia. nõ cõtinue ꝯuer
ſari ⁊ hmõi. ⁊ ſi hoc facit vt magis viuat i pa
ce. ⁊ ille magis cognoſcat delictũ ſuũ non pec
cat. alꝰ petenti veniam ⁊ ſatiſfacienti ꝓ poſſe
nõ poterit ſine pctõ veniali tñ iſta denegare.
vide de hoc. j. Iniuria. §. vj. ⁊. vij.

Vtrũ diligere mundum ſit peccatũ. R. ſm 3
Ale. ſe. ſe. tractatu de auaricia. q. ij. ꝙ aut dili
git̃ ad neceſſitateꝫ. ⁊ ſic nõ ẽ pctm̃. Vñ Beda
ſuper Jo. ij. vtimini mũdo ad neceſſitatẽ non
ad voluptatem. Aut diligit̃ ad voluptatem ⁊
ſupfluitatẽ. ⁊ ſic ẽ ꝓhibitũ. Et lꝫ ordinate q̃s
poſſit amare mũdũ. tñ difficile ẽ qm̃ ẽ occaſio
pctõꝝ. Aut diligit̃ mũdus vt finis in eo cõſti-
tuat̃. ⁊ ꝓpter ſe ⁊ lꝫ nõ ſit in eo aliqd appetẽdũ
propter ſe. tñ extimatur in eis ſufficiẽtia cum

nō ſit. ⁊ ſic cadit ſub prohibitōe talis dilectō
⁊ iſtis duobus modis dicit̄. Nolite diligere
mūdū.j. Jo. ij. ⁊ noīe mūdi itelligūtur tēalia
Eſt etiā diligere mundū.i.lōgo tēe velle ſtare
in mūdo ꝓpter delitias. ⁊ ſic eſt veniale pecca
tū. ſed ꝑpetuo velle ſtare nō pōt eē ſine morta
li pctō. ſi ē deliberatio voluntatis ſm Pe. de
pal. in. iiij. di. xxj. velle ſtare ꝓpter ꝓlongari ſo
lū non eſt peccatū. ſed ſi vt magis mereatur ⁊
melius operetur eſt meritoriū.

Diligentiam qualem tenet̄ quis po
nere in rebus alienis. vide. s. comoda
tum. §. xj.

Diocesis eſt vbi epiſcopus. xvj. q. iij.
c. quicūq̄.

Diſcere debet quilibet anteq̄ doce
at. xxiiij. di. c. his igit̄. in fine. ⁊. xxxvij. di. rela
tum. ⁊. lxj. diſt. c. in ſacerdotibus. ⁊. xvj. q. j. ſi
clericatus. ⁊ qui recuſat diſcere diaboli mem
brū eſt. xxxviij. di. nullus. ⁊ ſacerdotes debent
ſemꝑ ſacris litteris intendere. ſimiliter p̄dica
tores. xxxvj. di. §. ecce. ⁊. xxxviij. diſt. ignoran
tia. etiā ſenes. ⁊ Aug. dicit ſe libenter a iunio
re adiſcere. xxiiij. q. iij. ſi habes. circa medium.

Diſciplina eſt vltrix male vite. xxiij.
q. v. c. ad fidem. non amat filiū aut ſer
uū qui eum non diſciplinat. ea. q. c. nō
putes. mali ſunt flagellandi non interficiendi
xxiij. q. v. c. j. ⁊. ij. ⁊ ꝑ totā. q. facit elemoſinam
qui per diſciplinam corrigit. xlv. di. ⁊ q̄ emen
dat. Cum miſericordia eſt temperanda. c. di
ſciplina. xlv. di. ⁊ citra effuſionem ſanguinis.
ar. de rapto. c. in archiepiſcopatu vide. s. cor
rectio primo.

Diſcordia vtrum ſit peccatū morta
le. Rn̄. ſm Tho. ſe. ſe. q. xxxvij. ar. j. ꝙ
diſcordia eſt peccatum inquantū con
cordie cōtrariatur. Q̄ḋ quidem poteſt eſſe du
pliciter. ſ. per ſe aut ꝑ accidēs. per ſe. i. cū ſciē
ter ⁊ ex intentione. ſic accipitur ꝑ ſe in huma
nis actibus et motibꝰ diſſentit a bono diuino
⁊ bono proximi in quo tenetur conſentire. ⁊ tūc
eſt mortale ex genere ſuo propter cōtrarietatē
ad caritatem. ⁊ hoc eſt quando cognoſcit tale
quid ſm rationem eſſe fiendū. tamen non vult
aliqs aſſentire ne videatur ſequi opinionē alio
rum tanq̄ minus ſapiens. vel ex odio. aut di
ſplicentia ad alium cui queritur prouideri vel
alia ex cauſa. Et ſic itellige. c. oblationes diſſi
dentiū. xc. di. ⁊. c. abſq̄t. xj. q. iij. ⁊. c. iſmael. di.
lix. Limito hoc in rebus alicuius importātie.
alrs eſſet veniale. ſicut in pueris patet. Primi
etiam motus huius diſcordie ſunt veniale pec
catum propter imperfectionem actus. Quan
do autem diſcordia eſt per accidens quod eſt
quando in actibus humanis eſt preter intenti
onem. ſicut cum vnus dicit bonū tale quid ali
us opinatur contrarium. tunc non eſt peccatū
niſi ſit cum errore circa ea que ſunt de neceſſi
tate ſalutis vel cum pertinacia indebita. quia
caritas eſt voluntatum vnio. non opionum.

Diſcretio eſt mater omniū virtutum
j. q. v. preſentium. de offi. cuſto. c. j. Eſt
neceſſaria in prelato in corrigendo. l.
diſt. ponderet predicatori. xliij. di. ſi rector. §.
vlti. Confeſſori. xxiij. q. iij. his qui. de pe. di. j.
quē peniter. de pe. ⁊ re. c. omnis.

Diſpenſatio eſt iuris cōis relaxatō
facta cū cauſe cognitōne ab eo qui ius
habet diſpenſandi ſm glo. j. q. vij. §.
multoꝝ. alrs eſt. §. niſi rigor. et addit diſpenſa
re eſt diuerſa penſare. Nam omnia hec de qui
bus ibi fit mentio penſare debet qui diſpenſa
re vult. Et que ſint illa infero in q̄ōne ſequēti.
⁊ ideo ſm Ber. in li. de diſpenſatione ⁊ prece
pto prelati ſine cauſa rationabili vel ſaltē du
bia. ſed pro ſola voluntate dantes licentiā ve
niendi contra legem ſunt diſſipatores non di
ſpenſatores.

¶ Que ſunt cauſe legitime diſpenſandi. Rn̄. i
vt colligo per totā. q. vij. prime cauſe ſunt ſex.
Prima tempus. ibidē. c. neceſſaria. ⁊. c. q̄ḋ ꝑ
remedio. nam defectus noſtri temporiſ quibꝰ
non ſolum merita ſed corpora ipā defecerunt
diſtrictionis illius non patitur manere cenſu
ram. xxxiiij. di. fraternitatis tue. Secunda vti
litas valet vt aliq̄ facilius reuertātur. xxiij. q.
iiij. ipā pietas. ⁊. j. q. vij. tali. Tercia qualitas
perſone ⁊ meriti ⁊ ſciētie. d. c. tali. et. c. didici.
cum alius eque dignus non ſit. Quarta reli
gio. lxxvij. di. c. monachus. de ſen. ex. cum illo
rum. Quinta multitudo ratione ſcandali vitā
di. l. di. vt cōſtituerēt. Sexta neceſſitas. d. c. tali.
¶ Utrū diſpenſatio neceſſario requirat cau 2
ſe cognitionem. R. Pa. in. c. diuerſis. de cleri
cis coniugatis. ꝙ in principe non. ſed ſufficit
ſola ipſius volūtas. in his que ſunt iuris poſi
tiui solū. vt no. Inno. in. c. cū ad monaſteriū.
de ſta. mo. ſed in inferiore ſic. vt no. glo. i. d. §.
niſi rigor vñ ſi fiat ſine cognitione cauſe ē diſ
ſipatio non diſpenſatō. ⁊ venit puniendus. q̄
egit cōtra legem vide bonā glo. in. c. ij. de ſeſſ.
vbi plene no. doc. tenēt tū q̄ ad eū qui diſpen
ſauit q̄ nō poteſt cōtrauenire neq̄ eā reuoca
re ex quo egit actū in quo potuit diſpēſare lꝫ
non teneat quo ad ſuperiorem. vt notat glo. in

dicto.c.diuerſis.
¶ Utrum diſpenſatus ſine cauſa legitima ſit
tutus quo ad deū. R. vt colligo ex Inno.i.d.
c.cū ad monaſteriū.⁊ Pa.in.c.nō eſt voti.de
voto.ꝙ aut loquimur de papa aut de alijs. Si
de papa aut loquimur in his que ſunt iuris di
uini vt in voto.iuramento ⁊ hmōi.⁊ ſic nō po
teſt diſpenſare ſine iuſta cauſa.aliter diſpēſa-
tus non eſt tutus quo ad deum. Si autem ſub-
eſt iuſta cauſa tenet diſpenſatio ⁊ eſt tutus etiā
in voto caſtitatis ⁊ proprietatis ſm Innoc.
vbi.s. Si ꝟo loquimur de his que ſunt iuris
poſitiui poteſt ſine cauſa ⁊ eſt tutus in cōſciē-
tia.q₂ eius eſt deſtruere cuius eſt condere.nec
ꝑnceps tenet legibus ſuis ligat᷒.l.digna vox.
C.de legi. Limitat tñ Pa.de pluralitate be-
neficioꝝ in qua nō poteſt ſine cauſa legitima.
⁊ ita tenet Jo.an.in.c.de multa.de ꝓbē.q₂
oīa bona eccleſiaꝝ ſunt dei.vt in.c.cū ex eo.de
elec.li.vj.⁊ ideo nō ē tutus taliter diſpēſat᷒
de quo dic vt.s. Bñficiū.§.xxv.ex quibus in
fert Pa.ꝙ nō eſt tut᷒ religioſus cū q̄ diſpen
ſat ſine cā iuſta vt tranſeat ad latiorem religi
onem. Similit̄ ſi ꝓficit̄ eccleſie curate cā legi-
tima non ſubſiſtente.puta q₂ non eſt aptus ad
officiū ꝑdicandi.vel exercitiū cure. Pñ di-
cit gl.ſingularis i.c.monachi vagantes.xvj.
q.j.ꝙ religioſus ꝓmotus eccleſie ſeculari nō
vt pſit ſed vt ꝓſit peccat mortaliter.q₂ facit
contra votū ſuū. Si loquimur de alijs a papa
ſic claꝝ eſt ꝙ nō eſt tutus quo ad deū.nec quo
ad eccleſiaꝫ.vt no.Inno.vbi.s.quia cuicūꝗ
alio a papa cōceditur diſpenſare intelligit̄ ꝙ
hoc faciat ex cā legitima.⁊ ideo debet fieri cuꝫ
cauſe cognitione.quod no.bene.
¶ In quibus poteſt diſpēſare papa.vide.ſ.
Papa.
¶ In quibus caſibus pōt ep̄s diſpēſare. R.
ꝙ glo.in ſum.l.di.⁊ in.d.§.niſi rigor.et doc.i
c.at ſi clerici.de iudi.ſatis confuſe loquūtur ⁊
contrarie. Sed tu dic clare.ꝙ aut diſpenſatio
ē in faciendo ꝯtra canones vł cōciliū.⁊ ſic nō
poteſt.niſi hoc ei expreſſe a iure cōcedat̄.c.cuꝫ
dilectus.de tempo.or. Et ſic intellige opinio-
nem q̄ dicit ꝙ nō poteſt niſi ea cōcedatur exp̄ſ
ſe.vt in.c.cū dilectus. Et ſic collige ꝙ epiſco-
pis conceditur diſpenſatio in omnibus crimi
nibus minoribus adulterio. Naꝫ peccās mor
taliter notorie notorietate iuris nō poteſt pro
moueri.xxv.di.primū itaꝗ.in glo.⁊ ꝓmotus
deponitur.l.d.qui ſemel.⁊ ideo indiget diſpē
ſatione que ep̄is in criminibus minoribus a-
dulterio cōceditur generaliter.vt notat̄ in di-
cto.c.at ſi clerici.conceditur etiam in aliq̄bus
minoribus.vt de heretico ⁊ ſciſmatico.l.diſt.
preſbiteros.in glo. Item in ſacrilego.l.diſti.
ſi quis preſbiter. Et quomodo in iſtis et mul-
tis alijs diſpenſat.intra ſubiectaꝫ. In tribus
tamē caſibus poteſt epiſcopus diſpenſare cō
tra canonem ⁊ concilium licet ei expreſſe non
cōcedatur. Primo rōne cōſuetudinis vt quia
cōſuetudo preſcripta habet vt diſpenſare poſ
ſit.c.fina.de conſue.xj.q.j.quicunꝗ.conſuetu
do enim facit valere diſpenſationem.q̄ alſ nō
valeret.arg.de celebra.miſſa.pernicioſus.cuꝫ
ſuis concor.⁊ arg.de tranſact.c.fina. Secūdo
ratione magne neceſſitatis vł vtilitatis de no
uo emergentis.⁊ inexcogitate tꝑe conſtitu
tionis.quia tunc epiſcopus poteſt diſpenſare
vt tenent domini de rota ⁊ Jo.de lig.in.d.c.
at ſi clerici.⁊ ſequitur Pa.ibidem.⁊ Bal.no.
in.l.omnes populi.ff.de iuſti.⁊ iure.⁊ bart.in
l.ſi hominem.ff.manda. Ponit exemplum ꝙ
in ciuitate peruſij fuit factum ſtatutū ne q̄s de
ferret arma.⁊ tamē priores poſſent dare licē-
tiam portandi propter brigam ciuitatis quā
de nouo habet.⁊ etiaꝫ ſtatuere.quia eſt caſus
nouus nō preuiſus a ſtatuentibus etiam ſi iu
raſſent ſeruare illud ſtatutū.vt no.bal.in.R.
C.qui ad bo.poſ.⁊ barto.in ſecūda conſti.C.
§.quibus. Facit.d.l.ſi hominē.vbi ꝓcurator
ex noua cauſa prohibet ſpāli procuratori.ne
exequatur manumiſſionem ſibi cōmiſſaꝫ.⁊ he
ne.vt ibi. Ex quibus concludo epiſcopū poſſe
diſpenſare in gradibus prohibitis ī matrimo
nio quando impedimentum eſt occultuꝫ.⁊ ad
papam nō poteſt haberi recurſus ad ſeparati
onem poteſt fieri ſine notabili ſcandalo.ſicut
ſepe euenit in mulieribus q̄ cognite fuerunt a
cōſanguineis viri anteꝗ̄ cōtraherent mr̄imo
niū. Tercio.quando canon dicit diſpenſatio-
nem poſſe fieri.ſꝫ aliter expreſſe nō indulgeat
ꝙ tunc epiſcopus poteſt.arg.c.nuper.de ſen.
ex. Ita tenet Jo.de ligna.⁊ Jo.Cal.⁊ ori-
ginaliter fuit dictū Inno.in.c.dilectus.de tē
po.or.q₂ fruſtratorie intelligeret̄ de papa qui
ſemper poteſt indulgere.⁊ hoc etiā tenet glo.
in.c.poſtulaſti.de cle.excō. Aut diſpenſatio ē
ſuꝑ eo qd̄ iam eſt factum vt tolleretur.⁊ ſic po
teſt ep̄us niſi ꝓhibeat̄.vt in.d.c.nuꝑ.ar.ad h
xxij.q.v.hoc vt.⁊ ſic. Intellige ſcd̄am opinio
nem illoꝝ qui dicūt ꝙ ep̄us pōt diſpēſare niſi
in caſibus vbi exp̄ſſe ꝓhibetur ſibi. Sꝫ vt cla-
rius ſcias quādo ei conceditur ⁊ quō ⁊ qñ ei ꝓ-
hibet̄.hic recocolligo q̄ ad foꝝ cōſcie ꝑtinet q̄
ſi ꝓ tabula totius iſtius ſumme. Et ꝑmo quō

diſpēſat cū apoſtata.vide.s.Apoſtaſia.§.vj.
⁊.j.Irregl'aritas pmo.§.xxvij.Item in bis
baptiſato vide Baptiſmus.vij.§.ix.⁊.x.⁊ Ir-
regl'aritas.pmo.§.xxiiij.Itē cū eo q̄ recipit
bñficiū de manu laici vide Bñficiū.§.xij.Itē
in clerico ꝯiugato vt hēat bñficiū.vide Bñfi-
ciū.§.xv.Itē in illegitio vt hēat bñficiū ibi-
dē.§.xvij.cū mr̄is.§.ſe.Itē quō q̄s hēat bñ-
ficia plura.ibidē.§.xxxviij.Itē ī bigamo.vi-
de Bigamia.§.ix.Itē vt q̄s ꝯhat mr̄imoniū
ſine bānis.vide.s.Clādeſtinū.§.j.Itē cū cle-
rico exn̄te ī ſtudio ne ꝓmoueat̄ ad ſacerdotiū
⁊ ſup reſidētia.vide Clericus.vij.§.v.Itē in
viciato in corꝑe vt ꝓmoueat̄.vide corꝑe vitia-
tus.§.j.Itē in q̄bus criminibus diſpēſat vide.
Crimē.§.v.Itē in dignitate cū eo q̄ hȝ.xx.an-
nū.vide.s.Dignitas.§.iiij.Itē in pugnāte ī
duello.vide Duellū.§.j.Itē in etate quō p̄t
diſpēſare.vide Etas.Itē quō diſpēſat cū ho-
micida.vide Homicidiū.ij.§.j.⁊.§.ix.⁊ homi-
cidiū.v.§.j.⁊.ij.⁊.iiij.Itē cū eo q̄ eſt in bello
iniuſto.vide Irregularitas.j.§.v.Itē quō
diſpēſat cū infami.vide.Infamia.§.xij.Itē
quō diſpēſat cū p̄latis ne ab officio amoueat̄
q̄n̄ ꝓcedit inq̄rendo.vide.j.Inquiſitio.§.ix.
Itē quō diſpenſat cū illo q̄ ligna ꝓ hereticis
ꝯburendis poſuit vide.Irregularitas.j.§.
xviij.Itē quō diſpenſat in eo qui ordinat̄ in
excōicatione exiſtēs.vide ibidē.§.xxij.Item
cū eo qui duos ordīes ſacros vno die accepit
ibidē.§.xxiij.Item cū acolito q̄ miniſtrat ad
baptiſmū bis vni collatū.vide ibidē.§.xxiiij.
Item quō diſpenſat cum eo qui ſuſcepit ordi-
nem ab ep̄o excōicato.vel q̄ reſignauit ep̄atui
ibidē.§.xxxj.Item quō diſpēſat cū eo q̄ ſuſce-
pit ordines ex̄ tempa debita.ibidem.§.xxxv.
Item cū eo qui miniſtrat in ordine quē nō ha-
bet ibidem.§.xxxviij.Item cum publice peni-
tente.ibidem.§.xlix.Itē cū illegitimo.ibidē
§.lij.Itē in impedimēt̄ mr̄imonij.vide Ma-
trimoniū.iij.Impedimēto.xviij.§.iij.Itē in
ſolēniter penitente.vide.j.Penitentia.§.v.
Item quomō diſpēſat cū ordinatis a ſciſma-
ticis.vide.Sciſma.§.iiij.Item quō in ſimo-
niaco in ordine vel in beneficio.vide.j.Simo-
nia.vj.§.ij.⁊.iij.Item in alia ſimonia.ibidē.
§.v.Item cū ſortilegis.vide ſors.§.iiij.Itē
quomodo diſpēſat cū pugnante in torneamē-
tis.vide.j.torneamentū.§.vlti.Item quō di-
ſpēſat ī voto ſancti Iacobi.⁊ hierl'm.vide.j.
Votū.iiij.§.vj.Itē in voto caſtitatis.ibidē.
6 §.ix.
¶ Vtrū ep̄s ī caſibus ī q̄bꝰ diſpēſare p̄t poſſit
hoc facere ſine capitulo.R.Arch.in.c.is qui.
de fi.p̄ſbite.tenet ꝙ nō.ſed ego teneo cū gl.in
c.cū ex eo.de elec.li.vj.ꝙ ſic.
¶ Vtrū abbas vel alius p̄latus religioſorū
poſſit diſpēſare cū ſuis ſubditis.R.ꝙ nō.ni-
ſi inq̄ntū eis a iure.vel regula.aut ꝑ p̄uilegiū
ꝯcedit̄.vt no.Inno.in.c.ij.de eo qui fur.or.
ſuſce.⁊ do.Antō.in.d.c.at ſi clerici.⁊ ibi dicit
Pa.ꝙ ē cōis opinio.
¶ Sȝ in q̄bꝰ caſibꝰ ꝯcedit̄ abbati vt diſpēſa-
re poſſit.R.ꝙ in decem.Primo ī nouitio vt ꝓ-
moueat̄ ad ſacros ordīes.lxxvij.di.monachꝰ.
Secūdo cū apoſtata monacho.vt poſſit mini-
ſtrare ⁊ aſcēdere ad alios ordīes.arg.l.d.c.fi.
niſi in apoſtaſia ſit ordinatus vt de apoſtatis
c.fi.q2 ad papā tūc ꝑtinet vt ibidē.Tertiō cū
illegitimo monaſteriū intrante vt ꝓmoueat̄ ī
c.j.de fi.p̄ſbi.Quarto ꝙ nō ꝯfiteat̄ ⁊ eucha-
riſtiā ſumāt ſemel in menſe.cle.pma de ſta.mo.
Quinto ꝙ monachꝰ det̄ ī capellanū eccie ꝓo-
chialis.ſi ep̄i ⁊ ꝓꝓi ꝯſenſus accedat.lviij.di.
c.j.⁊.xvj.q.j.doctos.cū mr̄is alijs capitulis.
Sexto ꝙ monachꝰ hēat ꝓꝓiā cellā.j.ſeptam
mōaſterij ex cā.xviij.q.ij.nullꝰ.xx.q.vlti.c.fi.
ad fi.Septio.in ieiunijs cibis.⁊ eſu carniū.ſi-
lentio.⁊ opibus manuū ad q̄ tenet̄ monachꝰ.
vt de ꝯſe.di.v.nō mediocriter.⁊.c.carnē.⁊.c.
nūq̄.de ſta.mo.c.cū ad monaſteriū.Sȝ Hoſ.
in.d.c.cū ad monaſteriū.de eſu carniū.vt tene-
re ꝙ nō p̄t.ſȝ ꝯ̄ ip̄m ē glo.Inno.⁊ Pa.in.d.
c.cū ad mōaſteriū.imo dico plus ꝙ p̄t diſpen-
ſare ī oībus regule.exceptis tribus votis per
ar.a ꝯ̄rio.in.d.c.cū ī fi.Limitat tn̄ Pa.ibidē.
dūmō ſit diſpēſatio nō diſſipatio.vt puta p̄ne-
ceſſitate ⁊ alijs de q̄bꝰ.s.§.j.Octauo in irre-
gularitate.de q̄.s.abbas.§.xiiij.Nono ī ob-
ſeruātijs regule remittēdus.xx.q.vl.c.fi.i gl.
de ꝯſe.di.v.carnē.ſaltē ī his q̄ nō ſunt de ſub-
ſtātia.ar.de vi.⁊ ho.cle.deꝰ.ꝓ cuiꝰ declaratio-
ne notandū ſm Alex.ꝙ ī regl'a.b.bn̄dicti q̄dā
ſunt pure ſp̄ūalia.vt caritas.hūilitas.⁊ cete-
re ꝟtutes.Et ī iſtis non p̄t abbas diſponere.
Quedā ſunt ꝑtim ſp̄ūalia ⁊ ꝑtim corꝑalia.vt
cātare.pſallere.orare.⁊ hmōi.⁊ de iſtis p̄t ab-
bas diſponere.n̄ tn̄ ſm libitū volūtatis.ſȝ ſm
ꝙ bonū ⁊ equū viderit expedire ſm oc irem-
nia q̄d ꝓprie ē diſpēſare.q̄dā ꝟo ſunt q̄ ſunt ī
obſuātijs corꝑalibꝰ.puta ꝯtinētio carniū.fra-
ctio ieiunij.⁊ hmōi.⁊ tūc ſi tīa a regl'a ꝑcipiā-
tur.vel ꝓhibēt n̄ p̄t abbas ea mutare.niſi in
ꝙ ꝯuenit caritati.vt dic̄.b.Bn̄dictꝰ in regla.
id ē ſꝙ ſubſit rōabit̄ cā.alr̄ n̄.Rō.q2 ſȝ abbas
p̄ſit ſubditis.regl'a tn̄ p̄ſt abbati ⁊ ſubditis.et

iō ei⁹ obedīētia p̄ponēda. ⁊ cū dr̄ in regla bt̄i Bn̄dicti. ꝙ oīa de diſpōne abbatꝭ fiāt intelligit̄ de illis de q̄bus regla exp̄ſſe nō p̄cipit. vel ꝓhibet. Si tn̄ abbas monacho multū laboranti ꝯgnita neceſſitate ꝑſone. p̄cipiat ꝙ carnes mādu cet. dꝫ ſibi obedire. alit̄ ſi ex ſola volūtate p̄cipiat. nullo mō dꝫ ſibi obedire. vn̄. b. Bn̄dict⁹ in regla. Quādiu militāt caritati immobilit̄ fixa ſunt p̄cepta regle. ita .ſ. ꝙ mutari nō pn̄t nec ab ip̄is p̄poſitis ſine offenſa. Quid aūt debeat facere talis monach⁹ cui p̄cipit̄ aliq̄d qō ē ꝯ̄ regulā ⁊ dubitat de cā legiūa vel in cōſcīa timet. vide .j. religioſus. §. xxix. Et qō hic dicit Ale. de abbate hūa in q̄cūqꝫ p̄lato cuiuſcūqꝫ religionis ſi ei ꝑmittit ex regula diſpēſatio ſicut fit miſtris fratrū mioꝝ q̄ pn̄t diſpēſare in oībus exceptis trib⁹ votis ⁊ q̄ ſunt ꝯ̄ dei p̄cepta ſm̄ Dir. li. ij. ti. xix. ſm̄ ꝙ ꝯuenit caritati. Et hoc innuit. b. Frāciſcus cū dicit. ſi q̄ fratrū ſcirent ⁊ coḡſcerēt ſe nō poſſe regulā ſpūaliter obſeruare ad ſuos miſtros debeāt ⁊ poſſint recurrere. .ſ. vt diſpenſet̄ ſi conueniat caritati. vt dictū eſt. ⁊ ſic patꝫ in quibus et quādo poſſunt p̄lati religioſoꝝ diſpenſare in regula. qō bene nota.

9 Utꝝ p̄tas diſpenſandi ſit late interp̄tāda. R. ſm̄ Pa. in. c. fi. de ſimonia. ꝙ ſic qn̄ dat̄ poteſtas diſpēſandi nō exp̄ſſis ꝑſonis diſpēſandis tanq̄ꝫ p̄ncipis bn̄ficiū. Et ſic ſentit glo. in d. c. fi. ⁊ ſic intellige bar. in. l. iij. ff. de ver. ob. vbi dicit ꝙ ſi datur p̄tās alicui legitimādi filiū adulterinū. item inceſtuoſum potuerit legitimare adulterinū ⁊ inceſtuoſum ſil̄r. qꝛ in materia larga ſub ſimplici veniūt mixta. vt i. l. ſi ita. ff. de li. ⁊ poſtu. Sec⁹ ſi exp̄met̄ ꝑſone cū q̄bus dꝫ fieri diſpēſatio. ar. i. c. ſi. cui. de p̄bē. li. vj. qꝛ oīs receſſus a iure cōi ē odioſus. vt eſt tex. i. c. fi. de fili. p̄ſbi. li. vj. ⁊ i. c. ꝙ dilectio. de ꝯſan. ⁊ affi. Et ſic diſtingue canoniſtas tenentes ꝯ̄ bar. i. c. ꝑ venerabile. q̄ fil. ſint leg. Adde etiā qō dico. s. Bn̄ficiū. §. xx. Aduerte tn̄ ꝙ lꝫ diſpēſatio ſit ſtricti iuriꝭ. vtputa qꝛ ꝯ̄ ius eſt ⁊ ſtricte ſit interp̄tāda. qn̄. ſ. exp̄mūt̄ ꝑſone. vt i d. c. ꝙ dilectio. ⁊ in. c. j. ⁊. ij. de fi. p̄ſ. li. vj. nihilominus extēdit̄ ad ncc̄ria ꝯſecutiua ſeu ad depēden[illegible] ex eo ſup q̄ ē diſpēſatū. qn̄ alit̄ nō imp̄meret actū validū ſup eo in q̄ diſpenſatur vt. s. Bn̄ficiū. §. xxiij. Facit glo. ⁊ Pa. in. c. qꝛ in tantuꝫ. de p̄bē. ⁊ gl. in. c. ſi q̄s in clero. vij. q. j. qui dicūt ꝙ diſpenſat⁹ ſup pluralitate bn̄ficioꝝ vr̄ diſpēſatus ſuper reſidentia. vide qō no. Ho. in. c. cū in cūctis. de elect. ⁊ gl. in. c. nō poteſt. de p̄ben. li. vj. ⁊ de hoc vide. s. Clericus. vij. §. j.

Sꝫ nūq̄d extendet̄ diſpenſatio in affinitate ad publice honeſtatis iuſtitiaꝫ. R. Pa. i. c. nō dꝫ. de cōſan. ⁊ affi. ꝙ nō niſi in narratōe affinitatis vnū cōp̄rehēdat aliud ſm̄ glo. in arbore affinitatis. Secus ē in diſpēſatione qn̄ ſolum gra ius remotior ē exp̄ſſus. de q̄ vide Matrimoniū. iij. Impedimēto. vj. §. vlti. 10

Quid ſi impetret̄ diſpēſatio tacita veritate vl̄ ex falſa cā. R. ꝙ nulla ē. vt i. c. ij. de fi. p̄ſ. lib. vj. Et idē de q̄libet gr̄a alia. vt no. in. c. ad audientiā. el. ij. de reſcrip. ⁊. d. c. nō poteſt. 11

Utꝝ ſupior aſſumēdo aliquem ad aliquod officiū videat̄ diſpenſare eidem in impedimēto qō habꝫ ad illud. R. Inno. in. c. p̄terea. de teſti. cogē. ⁊ in. c. veniēs. de fi. p̄ſbi. vr̄ ſibi ꝯ̄dicere. ⁊ gl. in. c. quicūqꝫ. lxxxj. di. ⁊ in. c. q̄ in aliquo. lj. di. Sed ego ſic diſtinguo. ꝙ aut impedimentū eſt notoriū ſupiori ⁊ tunc ſi ē p̄nceps intelligit̄ diſpenſatus. ſi x̄o eſt inferior ſi pōt diſpēſare ⁊ ſubeſt cā ſimiliter eſt diſpenſatus al's non. Facit pro hoc quod no. Jo. an. in. c. ij. de ſciſ. Aut impedimentū eſt occultū ſuperiori tanq̄ꝫ iudici. ⁊ ſic nō intelligit̄ diſpēſat⁹ ſed ſibi imputet ꝙ illud tacuit. facit. c. cū ignores. de p̄ben. ⁊ tenet bar. in. l. ij. C. ſi ſeruus vel liber. ad decu. aſpi. 12

Utꝝ poteſtas diſpenſandi ſup irregularitate vel illegitimitate ꝯceſſa a papa alicui duret poſt mortē pape. R. Fede. ꝯſilio. lxxviij. ꝙ ſic. qꝛ gratia ſemel facta ꝑ papā in ꝑſonā aliquā non expirat ꝑ mortē pape. vt eſt caſus de offi. dele. ſup. gratia. li. vj. 13

Utꝝ ꝑ mortē illi⁹ cui cōceſſa erat talis auctoritas expiret diſpēſatō iam facta. ſi ille diſpenſatus vſus nō fuit tali gr̄a. puta diſpenſatus fuit vt poſſet ordines accip̄e. vel in p̄latū eligi. nō accepit ordines nec fuit ꝓmotus āte mortē diſpenſantis an poterit ordinari vl̄ ꝓmoueri. R. Fede. vbi. s. ꝙ ſic. ⁊ ꝙ nō expirat qꝛ diſpenſatio canonice ſemel fcā ex ſupuenienti fcō nō retractat̄. caſus ē i. c. ex tua. de fi. p̄ſ. Facit qō no. de accu. c. de his. beneficia eñ cōceſſa intēpeſtiue reuocari nō debēt. de cōmo. c. vnico. de reg. iur. decet. lib. vj. Facit qō no. de elec. lib. vj. in glo. c. cū ex eo. ⁊ ibidē in nouella. Jo. an. 14

Diſputare de fide publice vel occulte cuicunqꝫ laico prohibitum ē ⁊ ſi cōtrafacit debet excommunicari. de hereti. c. quicunqꝫ. §. inhibemus quoqꝫ. li. vj. hec quoqꝫ prohibitio fit in. c. ſicut in vno corpore. codeꝫ. titu. in decretalibus. ſed in. l. nemo. C.

de sum. tri. ꝓhibetur ne dū laicis sed etiā cle-
ricis publice turbis coadunatis disputare de
fide. l. aūt Tho. se. se. q. x. ar. vij. tenet fore illi-
citum de fide disputare qn̄ quis disputat. aut
q2 dubitat de fide. ⁊ p. disputationē experiri
vult. q2 talis infidelis ē. Aut q2 disputat co-
ram simplicibus ⁊ titubātibus q̄ nō sunt solli
citati ab infidelibus sicut ē in terris fidelium
q̄ tanto firmius credūt quāto nō audiūt moti
ua ⁊ argumenta infideliū. Sed disputare ad
cōfundendū errores. etiā corā simplicibus q̄
sunt sollicitati ab hereticis. vel infidelibus ni
tentibus corrūpere in eis fidem. si ē sufficien-
ter instructus ⁊ aptus ad cōfundēdum erro-
res. nō solū nō est ꝓhibitū. immo ē necessariū
disputare ne taciturnitas esset cōfirmatio er-
roris. pro quo facit. l. quoniā. C. de epi. ⁊ cler.
⁊. xxiij. q. vj. vides. Similiter lȝ ad exercitium
corā instructis ⁊ firmis in fide disputare. ad
q̄d facit. c. in mādatis. xliij. di. ꝑ hac distinctō
ne Tho. ꝓbanda. vide de hoc. xxvj. dis. nos in
glo. ⁊ Inno. in. c. ij. de sum. tri.

Diuinatio a persis fertur inuenta. c.
j. xxvj. q. iij. vn̄ diuini dicti sunt quasi
deo pleni. diuinitate em̄ esse plenos si-
mulant. ⁊ astutia fraudulenta hominibus fu-
tura cōiectant. vt ibidem.

1 Quot modis fit diuinatio. R. vt ptȝ. xxvj.
q. iij. §. j. ⁊. c. j. ⁊. q. v. in. c. nec mirū. ꝙ multis
modis. vn̄ nūcupatur diuersimode. vn̄ diuini
dicūtur aliqn̄ arioli. aliquando aruspices. ali
quando augures. aliqn̄ nigromantici. et mul-
tis alijs nominibus. fm̄ ꝙ diuersimode q̄s vult
scire futura. q̄ omitto. q2 non ē necesse. vide ibi
si vis. Et de h̄ vide. j. Sortes. §. iij.

2 Quō aūt demones pn̄t scire futura q̄ nō ha
bēt certā ⁊ infallibilē cām. R. s. Bo. vbi. s. et
elicit̄ ex. c. sciendū ē. xxvij. q. iij. ꝙ ex quatuor.
Prīo ex ingenij acrimonia. vt qn̄ ꝯsiderāt ad
q̄d inclinat̄ affectio nr̄a. Scd̄o ex multa expiē
tia q̄ cōsiderāt in talibus accn̄talia. Tercō ex
dolosa cautela. qn̄. s. ꝓponunt aliquid facere ⁊
p̄dicunt. Quarto ex aliena doctrina. vt qn̄ p-
mittit̄ vt a bono angelo addiscant.

Diuortium est viri ab vxore vel ecō-
uerso legitima separatio. legitima di-
co. vt non fiat sine lege vel ratione. q2
quod deus coniūxit homo nō separet. xxxj. q.
j. §. sed obijcitur. Et dicitur diuortiū a diuer
sitate mentium. vel quia hi qui matrimoniū
distrahūt in diuersas partes eunt. l. j. ff. de di
uorti. de quo dic vt. j. Matrimonium quarto.

Diuturnitas in malo auget pecca-
tum. de consuetu. c. fina. dicitur tanto
grauiora sunt peccata. quātodiutius
infelicem animam detinēt alligantem cū suis
concordantijs.

Doctor dicitur a docēdo. vnde ⁊ no-
mine doctoꝝ veniunt magistri. ⁊ econ
trario fm̄ Pa. in. c. j. de loca. Vn̄ tex.
in. l. quibus precipua. ff. de verbo. signi. dicit
cuiuslibet discipline p̄ceptores magistros ap
pellari a monendo vel monstrando. et hoc fm̄
ethimologiam vocabuli. Nam doctores dicū
tur a docēdo sicut magistri a magistrādo. Fa
cit tex. in prohemio cōpilatōnis decretalium.
vbi papa oēs magistros doctores appellat.
sed nomine scolarium nō veniūt doctores nec
mgr̄i. nisi in larga significatione.

Vtrū interp̄tatio doctoꝝ necessitet. R. fm̄ 1
Pa. in. d. c. vestra. de coha. cle. ⁊ muli. ꝙ non.
nisi inquantum iure probatur. vel ratione va
lida. vt no. in. c. j. de postula. prela. de quo vi-
de. j. Opinio. §. j.

Vtrū doctor vel mgr̄ possit reprobari. R. 2
ꝙ sic. vt est text. in. l. ij. C. de profes. ⁊ me. not.
Bar. in. l. sed ⁊ reprobari. ff. de excu. tu. in pn̄.
vbi tex. dicit de medico ꝙ potest reprobari. ⁊
est tex. etiā de medico. in. l. vt gradatim. §. re
probari. ff. de mu. ⁊ hono. sed nō sine causa. l.
pomponius scribit. ff. de nego. ges.

Vtrum doctore damnato intelligantur ⁊ 3
eius opera seu libri reprobati. R. ꝙ sic. vt pa
tet p. c. fraternitatis. tue. de here.

Vtrū allegationes sint faciende a doctori 4
bus in consilijs. R. Pa. in. c. vestra. de coha.
cle. ⁊ mu. ꝙ in consilio decisiuo non. sicut nec
in sententia. vt dicitur in. c. sicut nobis. in gl.
de sentē. ⁊ re iudi. secus in cōsilio postulato a
parte. ratio diuersitatis. quia in primo est ap
probata fides cōsultoris. in secūdo nō. ⁊ ideo
non creditur ei nisi quatenus probet.

Vtrū doctor ꝓmotus corruptis doctoribꝰ 5
debeat gaudere priuilegio doctoꝝ. R. Arch. i
c. de quibusdā locis. xxxvij. dis. ꝙ non. allegat
tex. i simili. in. l. vnica. ff. de athletis. facit tex.
iūcta glo. in. l. j. C. de ano. ciui. li. xj. vbi dicit̄
ꝙ stipendia sunt tradenda nō ꝓ titulis digni
tatū vel numero scolariū sȝ fm̄ merita. ⁊ ideo
glo. ibidē dicit p̄ferri debere ꝑitos scolares
impitis doctoribus. intelligit Pa. in. c. cleri-
ci. de iudi. de antecessione nō de lectōne. Ego
credo ꝙ etiā in vtroqȝ debet p̄ferri.

Quis debȝ p̄cedere. R. Pa. in. d. c. clerici.
ꝙ theologꝰ. post ipm̄ canonista. post canonistā.

legiſta.poſt medicus. vide ibi ſi vis.

Dolus aliq̄n bon⁹ ⁊ licitus ⁊ accipit̃
ꝑ ſolertia ſicut q̄n quis aliquid ſimu-
lat ne damnificet̃ a primo. vt in .l.j.ff.
de dolo.in tex. ⁊ glo. exēplificat de capto a la
pueñ.q̇ ſimulauit ſe ꝯctū qḋ quidez lꝫ.vt. ff.de
ne.ge.l.ad q̇d natura.§.cū me.⁊.ff. de leg.ij.l.
cum pr̄.§.titio.⁊.ff.ſi qs ob.ca.te.l. q̇ aūt.§.ſi
patronus.⁊ de hoc vide.j.Simulatio. Sꝫ cōi
ter dolus accipit̃ in malo. ⁊ ſic diffinitur ī.d.
l.j.a labeone.dol⁹ malus ē oīs calliditas.fal-
lacia.machinatio ad circūueniēdum.falleñ.⁊
decipiēdū alteꝝ adhibita.fit tacēdo ī aīo cal-
liditas.vt.ff.de ac.emp.⁊ ven.l.j. fit mentien
do ī ꝟbis fallacia.ff.de fur.l.falſus.§.ſi quis.
Fit arte ꝟboꝝ machinatio.ff.de ac.em.⁊ ven.
l.iulian⁹.§.idē.Ad circūuenieñ.ſ.reddēdo ſin
gula ſingulis.ſ.circūuētionē calliditati. Fal-
lentiā fallacie. deceptionē machinationi. po-
nit̃ adhibita.ſ.ꝯ ius ⁊ bonos mores ꝓpt̃ diffe
rentiā doli boni hec in glo.ibidē. Et adde ſm
Ge.i.c.ſi ꝯpromiſſari⁹.ꝟ.ſi ꝟo. de elec.li.vj.
ꝙ q̇s doloſe fac̃ q̄n ſcient̃ rē ſibi ꝓhibitam fa
cit.differt aūt dolus a fraude.qꝛ fraus ꝓprie ꝑ
facta fit.ſed dolus ꝑ verba ⁊ facta.

1 Utꝝ ignorātia iuris excuſet a dolo.⁊ ꝯſe-
quēter a pena.ad quā incurrendā req̇ritur do
lus.R.Cy.in regula. Ignorātia.li.vj.ꝙ ſic.
qꝛ lꝫ iuris error ſit lata culpa. nō tñ ē dol⁹. vt
ff.de his q̇ no.infa.l.j. vbi ē gl.ſingularis. fac̃
l.j.ff.de abige.facit qḋ no.bar.ī.l. ſi q̇s in tm̄.
C.vñ vi.vbi dicit ꝙ ſi minor credēs ſibi lice-
re rē ꝓpriā ſine cuiuſcūqꝫ auctoritate occupat
nō incurrit penā.d.l.ſi quis.qꝛ non eſt in vero
dolo.allegat.l.primā.C. ſi aduerſus delictū.
ſequit̃ do.Anto.in.c.j.de dolo ⁊ contu.⁊ alle-
gat.l.ſi ex cauſa.§.ſi ī cōmiſſum.ff.de mi.⁊ qḋ
no.in.l.j.§.nunciando.ff.de noui.ope.nū. pro
hoc ꝙ excuſat ignorantia a dolo. eſt tex. ⁊ ibi
bal.in.l.ſed ⁊ ſi lege.§. ſcire.ff.de pe .here.vbi
error iuris excuſat ab inuaſione ne quis di-
cat̃ predo. Idez tenet Saly.in.l.ſenatus.C.
de his q̇ ſibi aſſcri.aliq̇d in teſtamēto in ſecū-
da col.ē caſus.⁊ ibi bar.in.l.in lege.ff. de ſic-
carijs.idez tenet Ange.in.l.ſi quis id.§. doli.
ff.de iuriſdi.om.iu.vbi allegat Butri. Forti⁹
dixiſſe ꝙ etiā ignorātia iuris naturalis excu-
ſat a vero dolo.et ad.l.ij. C.de in ius voca. q̄
videt̃ cōtraria. Rūdet ꝙ ibi non requirebat̃
verus dolus ſed ꝓ̄ſumptus. ⁊ ita tenuit dict⁹
Butri.in.l.regula.ff.de iur.⁊ fact.igno. Limi
tat hec Ange.in.l.ij. ff.ꝙ quiſqꝫ iur̃. vera niſi
ſit doctor vel aſſeſſor cui turpe eſt iur̃.ignorā-

ita. Et idē Ange.in.d.l.ſenatus.dicit ꝙ credi
tur allegāti ſe ignoraſſe ius ad excludenduꝫ
dolū.⁊ ꝑ conſequēs a pena q̄ eſſet imponēda
ꝓpter dolum.⁊ dicit ibi eſſe caſum. Ex ꝓ̄dictis
collige ꝙ vbi ius vel ſtatutū requirit veꝝ do-
lum.ꝙ ignorans quātūcūqꝫ ſit culpabilis nō
incurrit penam ipſius.lꝫ alio mō ſit puniēdus
ſm modū culpe vbi ꝟo ius vel ſtatutuꝫ requi-
rit dolum preſumptum.ſic ignorans craſſe.et
ſupine non excuſat̃. qꝛ eſt ī dolo ꝓ̄ſumpto. hoc
patet in cenſuris eccleſiaſticis q̄ cū req̇rāt do
lum ꝓ̄ſumptū taliter ignorās eas non euitat.
vt patet in.c.vt animaꝝ periculis.de ꝯſti. lib.
vj.ſecus ſi eſſꝫ in leui culpa ignorātie. Q.ō be
ne no.quia facit ad multa.

Utrū iniuſta cā excuſet a dolo. Rñ.ꝙ ſic.⁊ 2
quēlibet.ita no. Bal.in.c.vt animaꝝ.in prin.
ſecūde colūne.de cōſti.li.vj. vbi dicit ꝙ ꝑtur-
bans aliquē in poſſeſſione ex iniuſta cā putās
ſibi licere.excuſat̃ a pena ſtatuti punientis in
centū quod req̇rit dolū per no.in.l.plagij cri-
minis.C.ad.l.fauiā.de plagi.no.Jo.an.ī ti.
de arbitris.in addi.ad ſpecu.⁊ ꝙ excuſat a pe
na legis etiam iniuſta cauſa.no.in.c.j.in fi. de
elec.li.vj. Idē Jo.an.⁊ bal.in autē.genera-
liter.C.de epi.⁊ cle.⁊ multis alijs.⁊ ſequitur
do.Ludo.de ro.colūna.xxviij.in ſ̄xica. de ar
bitris. Eſt ꝓ hoc gl.in.l.vnica.§.fi. ī magna gl.
ff.ſi quis ius dicen.nō obtempera. Eſt Bar.⁊
Ange.in.l.j.in fi.ff.de abigeis. Inno.in.c.de
ſeruoꝝ. de ſeruis non or.

Utrū lata culpa equiparetur dolo . Rñ.ꝙ 3
nō vbi requiritur verus dolus.vt dicit bar.in
l.in actionibus. ff.de in litem iuran. ⁊ glo.in
§.ſuſpectis.inſti.de ſuſpec.tuto. vñ dicit bal.
in.l.ſi quis id.ī finali colūna.ff.de iuriſd. om-
iudi.ꝙ quando delictum circūſcribit̃ per do-
lū nō ſufficit culpa. ſecus in his in quibus cul
pa venit punienda.allegat.d.l.ſenatus.⁊.d.l.
plagij criminis accuſatio. Et vt no. Ange.in
d.l.ſi quis id.§.doli.ꝙ vbi fit mentio de dolo
requiritur verus dolus. Unum tñ notabis ꝙ
ignorātia affectata que eſt q̄n quis noluit vel
diſſimulauit ſcire equipollet ſciētie.c.eos. de
tem.or.lib.vj.⁊ ideo ē dolus non culpa.

Utrū pena corꝑalis ſit imponēda ſine do- 4
lo. R.ꝙ nūq̄ ſine doli interuentu. glo. ⁊ bar.
in.l.in actōnibus.ff. de in litem iuran. ⁊. d.§.
ſuſpectis.⁊ bar.in.l.ſ.§.j.ff.ſi quis te.eſſe iuſ.
li.fue.⁊ Bal.ī.l.opera data.C. qui accu. non
poſ.⁊ caſus eſt in.d.l.in lege. vbi dicit Bart.
ꝙ in penis corporalibus.vel in infamiam ir-
rogantibus lata culpa non equiparatur dolo.

⁊ glo. in. l. in actionibus. ff. de in litē. iuran. ap
probata cōiter. ⁊ bar. in. l. qđ nerua. ff. deposi
ti. ⁊ in. d. l. in lege. dicit ꝙ in cā ſanguinis, ſta
tus vel fame. lata culpa nō eq̄parat᷑ dolo. ideo
verus dolus req̄ritur in illis. Ange. tū̄ in. l. in
actionib⁹. ff. de in litē. iuran. tenet ꝯ̄ ⁊ dicit cō
ſiliū̄ paduanū̄ cōſuluiſſe ꝯ̄ bar. in hoc. ſed iudi
cio meo ſi cōſideret᷑. l. ij. C. de noxa. verior eſt
opinio bar. ⁊ iura que Ange. adducit in ꝯ̄riuꝫ
continent caſum ſpālem.

5 ¶ Utrum incurrat quis ſententiā̄ excōicatio
nis a iure ꝓmulgatam ſine dolo. j. vide excōi
catio. vij. caſu vlti. §. ij.

6 ¶ Utrū q̄s poſſit paciſci vt nō teneat᷑ de dolo.
R. ꝙ nō, vt ē tex. in. l. j. §. ſi cōueniat. ff. depoſi
ti. q2 hec conuentio ē ꝯ̄ bonā fidē ⁊ bonos mo
res ⁊ iō nec ſeq̄nda. dicit tex. ibidē.

7 ¶ An q̄s poſſit tenere bona alicuius q̄ ex ſta
tuto ad eū̄ venerūt ꝓpter delictū̄ alicui⁹ ſi ipſe
doloſe egit. vt ille delictū̄ ꝯmitteret. R. Pa.
in. c. poſtulaſtis. de cōceſ. p̄bē. ꝙ nō. ⁊ bū̄ facit
tex. ibi in fine. cū̄ ſua glo.

8 ¶ Utruꝫ dolus annullet contractū̄ ſpūalem.
puta votum ⁊ hmōi. R. Pa. in. c. cum dilecti.
de emp. ⁊ ven. ꝙ non, nec poteſt quis excipere
de dolo quando fuit inductus ad bonū̄. q2 nō
eſt ꝓprie dolus. puta dolo induxi te ad religio
nem. tenet ingreſſus. facit qđ legit᷑. ⁊ no. in. c.
cū̄ dilectus. quod metus cauſa. ⁊ vide glo. no.
in. l. a diuo. ff. de ritu nup. que hoc tenet etiaꝫ
in matrimonio.

9 ¶ Utrū dolus annullet ꝯtū̄ tempalem. puta
venditionē ⁊ hmōi. R. ū̄. ꝙ aut dolus per con
trahentes dat cauſaꝫ cōtractui. puta dolo du
xi ad vendendū̄ qđ non eras vendituruſ. ⁊ ſic
in contractibus bone fidei nō tenet ſm glo. ⁊
Pa. in. c. cū̄ dilecti. de emp. ⁊ ven. ⁊ gl. in. l. ij.
C. de reſcin. ven. ⁊ gl. cuꝫ bar. in. l. elegāter. ff.
de dolo. ⁊ placet. lꝫ Pe. teneat ꝯ̄riū̄. In con
tractibus aūt ſtricti iuris tenet ꝯtus. lꝫ agēs
ex eo elidit᷑ ope exceptionis. ff. de verb. ob. l. ſi
quis. cū̄ aliter. ⁊. C. de pac. l. cū̄ poſtea. Si xᵒ
ꝑaliū̄ contrahentibus dat cām cōtractui etiā̄
bone fidei tenet ꝯtus. ſed agit ꝯ̄ mediatoreꝫ
de dolo. d. l. elegāter. §. j. ff. de proſeneti s. l. ij.
⁊. iij. tenetur etiā̄ ille ꝓ quo factus eſt inquan
tū̄ factus eſt locupletior. vt. l. fi. ff. de eo ꝑ quē
factū̄ erit in principio ⁊ non plus. Aut dolus
nō dedit cauſam cōtractui ſed incidit in con
tractum. puta eras vendituruſ ſed dolo īduxi
te ad minus vendendum ⁊ huiuſmodi. ⁊ ſic te
net cōtractus. ſed in contractibus bone fidei
aget ex eo contractu vt ſuppleat ꝑciū̄. ff. de ac.
empti. ⁊ ven. l. iulianus. §. ſi venditor. Erit ta
men in arbitrio emptoris vel ſupplere ꝑcium.
vel reſtituere rem. ſi deceptio ſit vltra dimidiā
iuſti precij. c. cum cauſa. de emp. ⁊ vēdi. ⁊. l. ij.
C. de reſcin. ven. ⁊ in conſcientia etiam ſi de
ceptio ſit minus dimidia. In contractib⁹ ſtri
cti iuris aget de dolo. d. l. elegāter. §. nō ſolū̄.
in fi. Aut dolus nec dedit cauſam contractui
nec incidit in contractum. ſed re ipa euenit ſi
ne dolo ⁊ facto partis. vtputa ambo ignora
bant iuſtum preciū̄. ſic non eſt peccatuꝫ. nec re
ſtituere tenetur niſi repetat᷑. ſi a principio non
plus emiſſet etiam ſi ſciuiſſet plus valere. pu
ta quia non expediebat plus ſibi emere. Si au
tem plus emiſſet a principio ſi ſciuiſſet ⁊ ē de
ceptio notabilis tenetur reſtituere rem vel ſup
plere precium. ar. d. l. ſi quis cuꝫ aliter. vbi eq̄
paratur deceptio que venit re ipa et ex propo
ſito. ⁊. d. c. cum dilecti. ſecus in modico. Et ita
intelligo. d. Anto. in. c. quia pleriq̄ꝫ. de immu.
eccleſiarū̄. Si xᵒ vterq̄ꝫ rei valorem ſciebat.
tunc dic. vt. j. Emptio. §. vij. Et ſm predicta
intelliges. l. ij. C. de reſcin. ven. ⁊. l. i cauſe. §.
pomponius. ff. de mino. ⁊. c. cuꝫ dilecti. ⁊. c. cū̄
cauſa. de emp. ⁊ ven. vbi dicitur licere contra
hentibus vſq̄ꝫ ad dimidiā̄ ſe decipere in con
tractibus bone fidei.

D

Omeſticus quis dicitur. vide. j. Fa
miliaris.

Omicilium poteſt laicus hr̄e i plu
ribus locis ſm Inno. in. c. ex parte. de fo. cō
pe. ſi mō vtrobiq̄ꝫ inſtructus ſit. allegat. l. aſ
ſumptio. ff. ad muni. ⁊. l. ſenatores. ff. de ſena.
⁊ loq̄tur hic de inſtructo. de quo in. l. queſituꝫ.
§. ſed ⁊ ſi fundus. ff. de fun. inſtruc. ⁊ inſtru. le
ga. vbi accipit᷑ pro omnibus ꝑtinētijs neceſſa
rijs ad vſum. Addit Inno. idem etiam ſi ha
beret maiorem partē ſuorum bonorum. vel fa
miliā̄. vel ſi nihil habet aſſidue tū̄ ibi ꝯuerſat᷑.
C. vbi ſenato. l. ij. Sola tū̄ domus non conſti
tuit domicilium. ff. ad muni. l. libertus. §. ſola
Ex quo infero ⁊ ex. d. l. aſſumptio. ⁊. d. l. ſena
tores. ꝙ domiciliū̄ habet vbi quis ē oriū̄dus.
l. ij. ff. de ſena. Et ſimiliter vbi pater ſuus fuit
oriū̄dus. Item vbi voluntarie ſibi elegit. ſ. de
ferendo maiorē partem ſuorum bonoꝝ. ⁊ cleri
cus vbi beneficium obtinet requirens reſiden
tiam. pro hoc eſt tex. in. c. cum nullus clericuꝫ.
de tempo. ord. li. vj. Item vbi fuit ordinatus
vt no. glo. in. l. heres abſens. §. apud labeonē.
ff. de iudi. Item mulier rōne mr̄imonij. Iteꝫ
rōne militie. Item rō ne poſſeſſionis. Item
rōne curſus tempis. ſ. decennij. Sed. d. glo. lo

quitur quo ad foꝝ nõ quo ad domiciliũ. Itẽ
rõe manumiſſionis. l. ſi qs a pluribꝰ. ff. ad mu
ni. Itẽ vbi ↄſeqtur qs dignitatẽ efficit ciuis
vide. s. ciuis. Quo ad ↄfeſſionẽ ⁊ ſacra ne
ceſſaria nõ volũtaria ſi alr̃ nõ habet ibi domi
ciliũ reqritur vt ibi habitet ꝑ maiorẽ ꝑtem an
ni ſm Inno. i. c. oĩs. de pe. ⁊ re. ⁊ nõ faciat in
fraude ꝓprij ſacerdotis. Facit. c. qſti. xvj. q. j.
de deci. ad apłice. niſi ſe trãſferat cũ aĩo ibi re
manendi. qꝛ ſtatim ꝙ hoſpitiũ ↄſtituit in alie
na ꝑrochia cũ aĩo ibi remanẽdi. ſtatim fit ꝑro
chianus illius. de ꝑro. c. vlt. de deci. ad apłice.
Quõ ẽ ↄ̃ ep̃os q diſpenſant in votis cũ ſcolari-
bus. vel conferunt eis ordines nõ hñtibus do
miciliũ. qꝛ nõ poſſunt. qꝛ nõ ſunt neceſſaria ſa
cramenta. Hoc tꝫ Pa. in. c. nullus. de ꝑroch.

Dominica dies ẽ iſtituta loco ſab-
bati qꝛ eo die icħoauit mũdus. Ge. i.
xp̃us ſurrexit a mortuis. de conſe. diſ.
iij. ſabbato. Item ſpũſſanctus datus eſt apo
ſtolis. ⁊ ter. dic. qcqd a deo eſt ↄſtitutũ iſigne
in huius dignitate diei ẽ geſtum. In hac die
mundus ſumpſit exordiũ. In hac per reſurre
ctionem ⁊ mors interiit. ⁊ vita accepit initiũ
lxxv. di. qõ die. in fi. Quomodo ẽ de precepto.
⁊ quando incipit. ⁊ quid fiendum. vide. s. di-
es. ⁊. j. feria.

Dominium eſt ius habendi poſſidẽ
di. fruendi. ⁊ vtendi ac diſponendi de
aliqua re ꝑ libito volũtatis. vł ſm ali
quem determinatũ modũ a quadã ſuꝑioritã-
te. vel auctoritate diffinitũ.

1 Dominiũ in ⁊ ſuꝑ hoĩes an ſit ſm legẽ na-
turalẽ. R. Alex. in. ij. ꝑte ſum. ꝙ ẽ loq de na-
tura añ pctm̃. ⁊ ſic ei repugnat ſeruitus ⁊ ẽ lo
qui de natura poſt pctm̃. ⁊ ſic lex naturalis di
ctat nccrĩũ dominiũ ad cohercendũ malũ. vñ
Aug. in li. de ciui. dei. ſicut deꝰ homi ⁊ aĩmus
corpi. ita rõ dꝫ dñari ⁊ imperare libidini.

2 Dominiũ reꝝ an ſit ſm legem nature. R. ñ.
Ale. vbi. s. ꝙ lex nature circa cõiõnẽ ⁊ ꝓprie-
tatẽ dictat differẽter. dictat aliqd. qꝛ debitũ
aliquid. qꝛ bonũ. ⁊ aliqd. qꝛ equũ. vt debitum
dictat in ſtatu neceſſitatis oĩa ſint cõia. Et hͦ
mõ cõicatio ẽ in ꝑcepto ad ſuſtentationẽ ꝑſo-
narũ. ⁊ inde ſumit. Oĩa q vultis vt faciãt vo-
bis hoĩes ⁊ vos eadẽ facite illis. Math. vij.
Reſpectu etiã ꝑſonaꝝ quo ad multiplicatio-
nẽ prioris dictat. ꝙ ſit vxor ꝓpria ⁊ ſm omne
tp̃s ſm illud ꝑceptũ. Qð tibi nõ vis fieri. al-
teri ne feceris. Thobie. iiij. Et hͦ mõ appropri
atio ẽ in ꝑcepto vt bonũ in ſtatu nature inſti-
tute dictabat omnia cõmunia. In ſtatu vero

lapſe dictat bonum eſſe habere propriũ. tamẽ
quia res cõmunes negligũtur. tum qꝛ cõmu-
nio parit diſcordiam dictat vt equũ. quedam
eẽ cõia. vt aerem. mare. littora. ⁊ qdam appro
priabilia. ſicut ſunt ea q ĩ nullius bonis ſunt.
q occupãti conceditᷣ. Et ſic intellige dominiũ
rerũ eſſe de iure naturali. qꝛ naturali equitate
inductũ ẽ. vt inſti. de reꝝ di. §. ſingulorũ. ff. de
acqui. re. do. l. adeo. §. cum quis.

Quomõ acquirit dominiũ reꝝ. R. ꝙ qdru 3
pliciter. Primo auctoritate legis naturalis.
vt ꝙ ea q in nullius bonis ſunt ſint occupãtis
vt inſti. de re. di. §. ſinguloꝝ. Secũdo auctori-
tate principis qui põt ex iuſta cauſa rẽ alicuiꝰ
ei auferre ⁊ alteri dare. vt no. Inno. ⁊ cõiter
doct. in. c. q in eccleſiaꝝ. de cõſti. ⁊ legiſte. in. l.
fi. C. ſi ↄ̃ ius vel pu. vti. vtputa ꝓpter delictũ
puniendũ ⁊ hmõi. alr̃ nõ. vt ibidẽ dr̃. ⁊ nõ ſo-
lũ ꝑncipis ſed etiã ꝑ ſtatuta inferioꝝ habẽtiũ
auctoritatẽ a principe ſic ſtatuendi. vt in. d. c.
q in eccleſiaꝝ notatᷣ. Tercio ꝑ cõſenſum illius
cuius ẽ. ⁊ iſtud fit ꝑ donationẽ ꝑ ꝑmutatõem
per venditionẽ. per mutui dationem. ⁊ hmõi.
Quarto iure ciuili quod ſtatuit vt vſucapioni
bus. ꝑſcriptionibus. adoptione. deportatiõe.
ceſſione. additione. bonoꝝ poſſeſſione. ⁊ hmõi
de quibus oĩbus habes. ff. de acq. re. do. in gl.
l. j. ⁊ inſti. de re. di. cũ multis titulis ſeqntibꝰ.
⁊ de his q ad nos ꝑtinent. dicam in capitulis
ſuis. Aduerte tñ differentiã intᷣ ſpũalia ⁊ non
ſpũalia. qꝛ in ſpũalibus ex ſolo titulo ſine tra
ditione dominiũ trãſit in aliũ. vt ẽ tex. in. c. ſi
tibi abſenti. de ꝑben. li. vj. tenet Inno. ⁊ cõitᷣ
approbatᷣ in. c. inter cetera. de preben. ſecus in
alijs rebus ĩ quibꝰ reqritur traditio ad trãſla
tionẽ dominij nec ſufficit ſolus titulus. niſi in
re data eccleſie. de quo. j. Immũitas. §. xxxj.
Nec ſola traditio transfert dominiũ. niſi aliq
iuſta cauſa vera. vel putatiue vera ꝑceſſerit. l.
nũꝙ nuda traditio. cũ iui no. ff. de acq. re. do.

Dominus alicuius regni ducatꝰ cõi
tatis. vel ciuitatis. aut terre quis di-
catur legitimus. R. ñ. ꝙ dominium iu
ſte ⁊ legitime acquiritur aut iuſto bello. puta
pugnãdo contra infideles. vel cõtra aliquem
rebellem auctoritate ſuꝑioris. vel principis.
vt. s. Bellũ patet. aut ꝑ legitimã ſucceſſionẽ
aut ꝑ conſenſum ſeu electionẽ populi haben-
tis libertatẽ ſibi eligendi dñm. aut ꝑ inſtitu-
tionẽ principis ſeu ſuꝑioris habẽtis iuriſdi-
tionẽ ĩ tali ciuitate. aut caſtro. aut ꝑ lõgam pre
ſcriptõẽ cũ bõa fide factã vł emptõẽ. ꝑmutati
onẽ donatõẽ. aut alio iuſto titulo. d qbꝰ ĩ ſuis

capitulis. Qui ꝑ alia via itrat. fur ē ⁊ latro.
⁊ reſignare tenet̃ ſi pōt ſine notabili periculo
aīaꝝ. corpoꝝ. aut reꝝ. tenet̃ etiaꝫ ad reſtōnem
oīm redditū ꝗs habuit ab illis locis ſic vſur
patis. ⁊ vt homicida ē iudicādus ꝙtū ad eos
ꝗs fecit ꝑ ſe. vel ꝑ officiales ſuos occidere vel
mutilare. lꝫ illi digni fuerint ꝓpt maleficia ꝑ-
petrata. xxiij. q. v. ſi non lꝫ. nec pōt abſolui niſi
diſponat ſe ad ſatiſfaciendū ⁊ dimittenduꝫ ſi
titulū iuſtificatū hr̃e nō pōt. ar. de pe. di. v. fal
ſas. Intellige qn̄ hͦ ē claꝝ ꝙ hꝫ iniuſtū titulū
vel nullū. ſecus in dubio. vel cū dimittere non
poſſet ſine periculo aīaꝝ. corpoꝝ. aut reꝝ. pu-
ta q꞉ ꝓplus ſe poneret in ſeditione. ⁊ hmōi. ſic
nō tenet̃ reſignare niſi volūtate ſoluꝫ qn̄ ſciret
pro certo. vel qn̄ talia nō imminerent. c. ſi res.
xiiij. q. vj. Ideꝫ dic de officialibus ꝗs tales ti
ranni ponūt in officijs ꝙ nec ſalariū pn̄t reci-
pere niſi eſſet tale officiuꝫ qͦ eſſet neceſſarium
rei publice. vel vtile. q꞉ tūc nō peccarēt recipi-
endo. nec ſalariū reſtituere tenētur. de q̄ in. c. ī
lr̃is. de re. ſpo. ⁊ in. c. nihil. de elec. ꝑ doc.
Sed nūqd ciuitas pōt ſibi eligere dn̄m. R.
ſm̄ Ho. in. c. nouit. de iudi. ꝙ nulla ciuitas pt
ſe dare alicui dn̄o. nec pōt titulū dn̄ij iuſtifica-
re. q꞉ hoc eſſet in preiudiciū impatoris q̄ ad il
las que ei ſubijciūtur. vel pape q̄ ad ſibi ſubie
ctas. Quod veꝝ eſt niſi ex priuilegio vel ꝯſue
tudine haberēt ius eligendi. q꞉ ꝯſuetudo dat
iuriſditionem. de arbi. c. dilecti. C. de eman. l.
j. ⁊ vltima.
Vtrū dominis habentibus manifeſte iniu
2 ſtū vel nullū titulū teneantur ſubditi obedire.
R. ꝙ nō. Dicit tn̄ tho. in ſum. ꝙ ad vitādum
ſcandalū ſuū ⁊ alioꝝ bonū ē obedire. ⁊ reuere
ri in eis q̄ nō ſunt ꝯ deū. xj. q. iij. Iulianus. lꝫ
hn̄tibus iuſtuꝫ dominiū quantūcūqꝫ mali ſint
tenētur eis ſubditi obedire in licitis ⁊ q̄ eis p̄
cipere pn̄t. j. Pe. ij. Obedite dn̄is vr̃is ñ tātū
bonis. ⁊c̃. ⁊ ad Ro. xiij. q̄ poteſtati reſiſtit. ⁊c̃.
Vtrum dominus poſſit ponere exactiones
ſuis ſubditis. vide. j. Talia.
4 Vtruꝫ dn̄s teneat̃ ex facto familie. R. n̄. vt
colligo ex. d. Anto. ⁊ Io. de lig. ac Pa. in. c. li
cet. de reſti. ſpo. ⁊ Bar. i. l. ne quid. ff. de incē.
rui. ⁊ nau. ꝙ ſic. qn̄ familia eius delīqt in offi
cio ſeu miniſterio in quo ip̄e dn̄s ē ꝑpoſitus ⁊
ip̄e vtit̃ opere talis familie. q꞉ ſibi imputatur
q̄ talē elegit. q꞉ honeſtam debebat ponere. l. j.
§. familie. ff. de publi. Ciuiliter tn̄ tenet̃ nō cri
minalit̃. vt in. d. l. ne qd. Ex q̄ patꝫ ꝙ ptās ſeu
rector tenet̃ ex maleficio ſuoꝝ officialium. l. ſi
poſt. C. de aſſeſſo. Idē dic de capitaneo ꝙ te
netur ex delicto ſuoꝝ armigeroꝝ. nauta. hoſpi
te. ⁊ ſimilibus. Addūt tn̄ ſupdicti doc. ꝙ ſi of
ficiū erat publicū. vt poteſtaꝫ ⁊ hmōi ſufficit
exhibere malefactorē. vt in. d. l. j. §. fi. ſecus ſi
officiū non erat publicū. ⁊ nauta. ⁊ caupones
⁊ hmōi. l. vnica. ff. de fur. aduer. nau. Si do ſa
milia nō delīqt in officio dn̄i. non tenet̃ dn̄s q̄
ad foꝝ iudiciale. ſed quo ad conſciam ſic ſi eſt
in culpa nō corrigēdo eam. nam tenet̃ verbo ⁊
exemplo eam corrigere. ⁊ ſi aliquis eoꝝ eſt in-
corrigibilis tenet̃ eū expellere. niſi quandoꝗ̄
ſumeret ꝙ efficeretur peior. naꝫ tūc faciat qͦ
poteſt ⁊ excuſat̃. alˢ nō. quia talibus dicitur.
Error cui nō reſiſtitur approbatur. lxxxiij. di.
error. cum ſimilibus.
Quo aūt famulo infirmāti debeat̃ merces. 4
vide. Familia. §. ij. Qn̄ tenet̃ de robaria q̄ fit
in eius dominio. vide pedagiū. §. viij.
DOnatio dicitur a dono. quaſi dono
datio. ff. de dona. cauſa mortiſ. l. ſena
tus. §. j.
Donatio proprie eſt q̄ aliquis dat ea mēte 1
vt ſtatim velit accipientis fieri. nec vllo caſu
ad ſe reuerti. ⁊ propter nullā aliā cauſaꝫ faciat
ꝙ̄ vt liberalitatē ⁊ munificentiā exerceat. ff. d
do. l. j. in ꝓn. ⁊ hec donatio dr̃ ſimplex. vt. C.
de dona. āte nup. l. fi. §. j. ⁊ abſoluta. vt. d. l. ſe
natus. §. j. ⁊ inter viuos. vt inſti. de do. §. alie.
nec obſtat illi verbo vllo caſu ad ſe reuerti. C.
de reuocā. dona. l. fi. quia illa reuocatio fit po
teſtate legis nō contrahentiū.
Quot ſunt ſpēs donationis. R. n̄. ꝙ ꝗuis 2
gl. in. l. j. in ꝓn. ff. de do. dicat tot quot ſunt di-
uerſitates volūtatū. tn̄ gl. in. l. res vxoris. C.
de dona. inter vi. ⁊ vxo. tm̄ tres explanat. Pri
ma dr̃ donatio inter viuos q̄ ſimplr̃ vocat̃ do
natio. Secunda dr̃ cā mortis. Tercia dr̃ inter
viꝝ ⁊ vxorē. de prima hic dicā. de ſecūda in. c.
ſe. ⁊ de tercia in. c. iij. ſe. Adde ⁊ aliā que dici
tur ꝓpter nuptias. de qua in. c. iiij. ſe.
Donatio q̄ dr̃ inter viuos q̄druplex ē. Alia 3
ſimplex ⁊ abſoluta. q̄ ſimplr̃ ꝗs donat. de q̄ in
d. l. j. in ꝓn. Secūda ē cōditionalis. de q̄ in. d.
l. j. §. ij. q̄ ē qn̄ ꝗs donat ſub cōditione. vt ſi fe-
cerit vel ſi venerit ⁊ hmōi. Tercia eſt modalis
vt. C. de do. ſub mō. l. j. ⁊. ij. ⁊ ē qn̄ donat vt a
le qd fiat. ⁊ de hͦ vide. s. Conditio. Quarta ē
remuneratiua bn̄ficioꝝ. de q̄ in. l. aqlius regu
lus. ff. de dona. vbi dr̃ nō eē merā donatōnem
ſed officiū mgr̄i remuneratū q̄dam mercede ⁊
ꝓpterea iſta nō reuocat̃ cā ingratitudinis.
Quis non pōt donare donatione inṫviuos 4
vt ſciat̃ ꝗs pōt donare ꝯſeqͥter ⁊ cui dr̃ dona

ri. ℞. q. xxiij. ſunt q̄ donare nō pn̄t. hic non lo
quor de donatione q̄ dr̄ remuneratiua. ſed tm̄
de ſimplici. vel conditionali ſeu modali.
¶ Primus q̄ nō ē cōpos ſue mentis. ſicut fu-
rioſus. amens ⁊ hm̄ōi. xv. q. j. merito. de. ſi fu
rioſus. de homici. ⁊ l. iulianus. ff. de cura. fu.
nec curo an ſit ei datus curator. q꜡ in conſcien
tia. ex quo non eſt ſane mentis non tenet. facit
l. modeſtinus. in fi. ff. de do.
¶ Secundus ꝓdigus vt in. l. j. ff. de curato. fu
rio. ⁊ hoc vez poſtq̄ curator ē ei datus vel in-
terdicta eſt ei alienatio. vt. l. is cui. ff. de verb.
obli. etiā ſi vere nō eſſet ꝓdigus. ſecus in tuto
re dato pupillo q̄ ē adultus. et in curatore. q꜡
iſta pendent a natura. ſed eſſe ꝓdigū a decla-
ratione iudicis ſm bar. ibi. Nec ſufficit p̄co-
nizatio q̄ nullus cōtrahat cū tali. q꜡ requirit
interdictio q̄ debȝ fieri ipſi prodigo vel ſaltem
datio curatoris ſm bar. in. d. l. is cui.
7 ¶ Tercius minor. xxv. ānis. niſi ratuȝ habeat
poſt cōpletuȝ. xxv. vt. C. ſi maio. fa. ra. habue-
rit. l. vlti. vel niſi cū auctoritate tutoris vel cu-
ratoris. vt. l. pupillus. ff. de acq̄. re. do.
8 ¶ Quartus filiusfamilias. vt. l. filiusfa. ff. de
dona. Fallit ſi eſt filius in dignitate. ſm In-
no. in. c. grādi. de ſupplen. ne. p̄la. li. vj. alr̄. d. l.
filius. vel ſit filius ſenatoris vel alterꝰ digni-
tatis. q꜡ poteſt. niſi ſpāliter pater ſibi denega
uerit. Item ſi filiusfami. habet liberā peculij
adminiſtrationē. ⁊ iuſta rōne motus donet vt
matri ⁊ ſimilibus coniūctis pſonis p̄t. alſ nō.
Item ſi habet peculiū caſtrenſe vel quaſi. po
teſt. vt in. d. l. filiusfa. in tex. ⁊ in glo. Item in
caſibus de quibus in. §. ſe.
9 ¶ Quintus ſeruus religioſus vel monachus
⁊ ſimiles qui nihil habent proprij. xij. q. j. non
dicatis. niſi de licentia ſupioris. vt ibidē. Fal
lit in religioſis ⁊ monachis ſi hn̄t legitimam
adminiſtratōnem. ⁊ ex cauſa legitima donēt.
ſed ſine rōne iuſta nō poſſunt. d. l. filiusfami. in
pn. ⁊. xij. q. j. q꜡ tua. Intellige de mobilibus.
⁊ q̄ ſeruando ſeruari non pn̄t. vt. s. alienatio.
Item ſi de licentia prelati ſtat in ſcolis cum
conſilio maioris ptis conuentus. vel in pegri
nationem vadit. q꜡ pōt donare q̄ alij ſcolares
⁊ peregrini honeſti rationabilit̄ facere ſolēt.
vt tenet glo. in. d. c. non dicatis. alr̄. l. vlti. C.
ad mace. l. ſi longius. ff. de iudi. Et etiā dona
re pn̄t cauſa elemoſine ſm quod dicaȝ. Elemo
ſina. §. vj.
10 ¶ Sextꝰ abbas ⁊ qlibet aliꝰ p̄latꝰ religioſus
q̄ nihil dare pōt. niſi ſicut dictuȝ eſt de filiusfa.
q̄ hn̄t adminiſtrationē. liiij. diſt. abbati. niſi p

ſtatuta. aut conſuetudinē aliud caueatur. ar. l.
ꝓhibere autē. §. nō tm̄ autē. ff. qd̄ vi aut clam.
de his que fiūt a p̄latis. c. cā noſcitur.
¶ Septimo vxor ſi non habet vltra dotem in 11
elemoſinā ſm q̄ dico. j. Elemoſina. §. vij.
¶ Octauus qui cōmiſit crimē leſe maieſtatis 12
C. ad. l. iul. ma. l. vltima.
¶ Nonus hereticus. q꜡ ipō iure bona eiꝰ ſunt 13
ꝯfiſcata. vt de hereticis. c. cū ſm leges. li. vj.
¶ Decimꝰ q̄ ꝯhit inceſtas. ſ. int̄ aſcendentes 14
⁊ deſcendentes. aut nephari as. ſ. inter collate
rales. vel inutiles alias ꝓhibitas nuptias q꜡
ipō iure bonoꝝ ſuoꝝ dominiū pdit. vt. d. l. cū
ſm leges. ⁊ in autē. de inceſt. ⁊ ne. nup. in p̄nci
pio. ⁊ ibi dicit ꝓcedere in quocūq; matrimo
nio illicito. dūmodo fuerit ſciens factuȝ. puta
conſanguineam ⁊ ius. ſ. qd̄ prohibet. alſ non.
ſcȝ. ſi ſciat ius ſed nō factū. aut factuȝ ſed non
ius. q꜡ error iuris excuſat a dolo.
¶ Undecimus qui ī aliqua re cadit in cōmiſ- 15
ſum puta in agro vectigali. ipō vectigali non
ſoluto. vel qn̄ quis occultat merces quaꝝ vecti
gal eſt ſoluendū. quia ipſo iure pdit dominiuȝ
illius rei ⁊ hm̄ōi. vt no. in. l. cōmiſſa. ff. de pu-
bli. vbi dr̄. Nam quod cōmiſſum eſt ſtatim de
ſinit eſſe eius qui crimē ꝯtraxit. dominium q̄
vectigalis acquiratur fiſco. ſ. vel ſm ordinem
ciuitatis. ſm glo. ibidem. In iſto tamen caſu
⁊ tribus immediatis p̄cedentibus licite a do
natario retinet̄ quod eſt ei donatum ante ſen-
tentiam declaratoriam que requiritur anteq̄
eis poſſint auferri. vt. j. Pena. §. iij.
¶ Duodecimus qui ꝯmiſit aliud capitale cri 16
men a p̄dictis ꝓpter qd̄ bona eius ſint publi-
canda poſt cōdemnationē non poteſt donare
ſed ante ſic. vt. ff. de dona. l. poſt cōtractū. ſm
diſtinctionem. s. Alienatio. §. xxv.
¶ Terciuſdecimus Miles qui meretrici vel cō 17
cubine donare nō poteſt. l. ij. C. de do. int̄ vi. ⁊
vxo. ⁊ p glo. ⁊ doc. in. l. miles ita heredē. §. mu-
lier. ff. de teſta. mili. Idem dic de clerico docto
re. ⁊ aduocato qui dicuntur milites p no. in. l.
miles. ff. de ſen. ⁊ re iudi. Sed Cy. in. d. l. ij. in-
telligit de milite armate militie non de militi
bus qui militant luxui. et appellantur milites
dignitatis ⁊ gaudentes nō milites opere.
¶ Quartuſdecimus vir vxori ⁊ ecōtrario cō 18
ſtante mr̄imonio. de quo dic vt. j. Donatō. iij.
¶ Quintuſdecimus pater q̄ filio vel filie. nō 19
poteſt donare aliquid. q꜡ pr̄ ⁊ filiꝰ cenſet̄ vna
pſona. vt. C. de impu. ⁊ alijs ſub. l. vlti. Fallit
ſm glo. in. l. pater. C. de inoffi. dona. in quatu
or caſibus. Primus ē cauſa dotis ⁊ donatio-

nis ꝓpter nuptias.l. pōponi⁹ filadelphus. ff. famil.her. Secūdus ē cūti ad caſtra. nā ei pōt res mobiles donare.l.iiij.C.fami.her. Terci⁹ eſt ꝓpter aliquod diurnū. vtputa ꝓ alimētis. Quartus ē vſuſfructus quē habet in aduenti tijs. quē pater poteſt donare. Addo quintum qn̄ videlȝ fili⁹ eſt emācipatus.ar. de re.iu ite. c.cōſtitutus. Adde ſextū qn̄ donat ꝓpter bene merita ſm Bar.in.l.j.C.de colla.

20 ¶ Sextusdecimus. qlibet donare ꝓhibet̄ vltra qngentos ſolidos.vt.C.de dona.l.pe.i fi. qđ eſt veꝝ ſine inſinuatōne precedēti. Excipiuntur.vij.caſus. Primus in magiſtro militū qui res mobiles tam ſuas q̄ȝ ex ſpolijs hoſtiū habitas donare pōt militibus. Secundus caſus qn̄ q̄s donat ꝓ reparatione domus rupte ex ruina vel incēdio. Tercius in redemptione captiuoꝝ.hi ſunt in.d.l.pe.in gl. ibidē. Addūtur quartus in donatione imꝑiali. Quītus in donatione ꝓpter nuptias vſqȝ ad quantitatē dotis. Sextus in donatōne cā mortis. Addo ego ſeptimū i donatōe ī piā cām. vt in.l.ſancimus.C.de dona. Et lȝ gl.ibidē.i.d.l. ſancim⁹ velit ꝙ in piā cām nō valeat ſine inſinuatōne niſi vſqȝ ad octingentos ſolidos.tn̄ tu tene ꝙ valet.ſic tenet bar.in.l.illud .C.de ſa.ſan.ec. ꝑ idēptitatē rōnis. d.l.pe. Cū inſinuatōe aūt valet vſqȝ ad quācūqȝ ſummaȝ fcā indiſtincte ab his qui donare pn̄t. vt in.d.l.pe.

21 ¶ Quid ſi ſit facta donatio duobus de maiori ſumma q̄ȝ qngentoꝝ ſolidoꝝ ſine inſinuatōne .R.ꝙ no valet. Tex.ē in.d.l.ſancimus. §. ne autem cōmunione.

22 ¶ Quid ſi donatio ſit facta in ſingulos ānos eiuſdem quātitatis q̄ ſingulariter nō excedit ſummā.ſȝ ſil̄r oēs ſic. R.ꝙ n̄. valet ſm Do.qꝛ ē donatio vna.l.ſenat⁹.§.fi. ff. de do. cā moꝛ.

23 ¶ Sed q̄d ſi fiat diuiſim ꝑ plures donatōnes vltra prefatā ſummā. R. Albꝛi.in.l.illud.C. de ſa.ſan.ec. ꝙ nō valet.qꝛ ad hoc vt ceſſet neceſſitas inſinuatōis requirit̄ diſtantia in tꝑe. vt.d.l.ſancimus.§.fi. Fuit enī vnus impetus quē lex ꝑ inſinuationē voluit refrenare. C.de inoffi.dona.l.pē. Aliter ꝑualerēt vba rei ↄtra l.ij.in.fi.C.cōia dele.vbi dr̄. Nos.n.nō vbis ſed ipſis rebus legeȝ imponimus. Facit.ff.de caſtren.pecu.l.ſi forte. Nam vnus impetus facit plura eſſe vnū.ff.ad.l.aquil̄.l.illud.§.fi. ex de oꝛ.cog.c.cū dilectus.

24 ¶ Sȝ nūq̄d reuocabit̄ tota donatō ſi excedat ſummā facta ſine inſinuatōne. R.ꝙ nō.ſȝ ſolum exceſſus dictis.ccccc.ſoldis. vt in.l.ſancimus.C. de.dona.⁊ q̄d valeat ſolidus.vide.j. Ludus.§.ij.in fi.

¶ Sed qd ē inſinuatō. R. Albꝛi.in.d.l.illud. ꝙ cōſuetudo videt̄ admittere ꝙ inſinuatio ē ꝑ ſuꝑiorē auctoꝛitatis preſtatio qđ vt̄ innuere gl.in autē.vt non fiant pignoꝛa.§.illud.vn̄ ad cautelā ſolēt hec vba poni ꝙ coꝛam eo donatio inſinuata ſit.⁊ ita cōiter fit.ſȝ ꝓpꝛie inſinuatio ſit ꝑſcriptis donatōis i ſcripturā autēticā redacte apud ↄpetētē iudicē fcā publicatio.⁊ ei⁹ auctē i publica geſta.ſeu fcā reductio vt colligit̄.l.i.hac.C.de dona.iūcto.§.illud.in autē.vt fratrum filij.⁊ in.§.nō hn̄te.de defen.ciui.⁊ in.§.hoc ꝑuenit.vt nulli iudicū. vt ſic inter temp⁹ donationis ⁊ inſinuatōnis poſſet deliberare an expediat. vt in auten.de appel.intra q̄ tꝑa. circa principiū.

¶ An inſinuatio poſſit fieri die feriato. Rn̄. Albꝛi.in.d.l.illud.ꝙ ſic.qꝛ nō exigit cauſe cognitionē. Ergo quolibet die poteſt fieri.ff.q's oꝛdo in bo.poſ.ſer.l.ij.⁊ etiā qꝛ ē actus voluntarie iuriſditionis.C.de ferijs.l.actus. 26

¶ Cui iudici dȝ fieri. Rn̄. Albꝛi.in.d.l.illud. 27
ꝙ iudici loci.l.data.in fi.C.de dona.

¶ Decimuſſeptimus donare nō pn̄t q̄ dominiū in re quā donare volūt non hn̄t ſicut ſunt raptoꝛes.fures.⁊ hmōi. qꝛ nemo plus iuris i alium trāſferre pōt q̄ȝ ipſe habet.l. nemo.ff.de reg.iu. Facit.l.traditio.in pn̄.ff.de acquir.re. do.vide aliquas exceptiones in.d.l.traditio. ſed nihil ad nos. 28

¶ Decimuſoctauus.ꝑlati ⁊ alie ꝑſone eccleſiaſtice q̄ nō pn̄t res eccleſiaſticas mobiles vl̄ immobiles precioſas alienare. ſine certa ſolēnitate.de qua.s.alienatio. Res aūt mobiles ꝓhibent̄ in vſus inhoneſtos alienare vide.s. Clericus.iij.§.iiij. 29

¶ Quō epus pōt donare ꝓ cōſtruendo monaſterio.vide i.c.apoſtolice ſedis.de dona. quia paꝝ ad ſimplicē ↄfeſſoꝛem ꝑtinet. 30

¶ Decimuſnonus.illi q̄ ſunt nō ſoluendo creditoꝛibus.vide.s. Alienatio.§.xxvj. 31

¶ Vigeſimus illi q̄ ꝓpter cām illicitā donāt. 32
puta femine ꝓ meretricio. Sȝ aduerte ꝙ meretrici publice ſiue concubine valet promiſſio ſiue donatio. ſm bar.⁊ bal.⁊ Al. poſt Cy. in l.affectionis.ff.de dona.⁊ in.l.ij.C.de condi. ob tur.cauſam.ſȝ glo.in.d.l.affectionis.velit ꝙ valet nō q̄ ad actionē. ſȝ q̄ ad exceptionē ſȝ reꝓbatur a ꝑdictȝ.ſed pꝛo meretricio facto cum nupta.vidua vel virgine.quod de iure ciuili punitur nō valet ꝓmiſſio.ſȝ donatōne facta potioꝛ ē cōditio poſſidentis.niſi ſit miles vt dictū eſt.s. Verūtamē fiſcus poſſet aufer-

tē a muliere. vt notat Cy. in. l. ij. ff. de cōdi. ob tur. cauſam. et in tex. l. lucius. in fi. ff. de iur. fiſ. et iſta eſt vera opi. licȝ aliq̄ indiſtincte velint ꝙ nō valeat. et male. et idē dic de donatione facta ꝓ quocūq̄ qd lege puniť. et ſic intellige. d. l. affectōnes.

33 ¶ Uigeſimuſprimus. illi qui iudici ſeu p̄ſidi aut alijs officialibus quibus eſt cōſtitutū ſalariū ſuū aliq̄d donāt. ſiue ante ſiue poſt depoſitū officiū ꝓ aliq̄ bn̄ficio tēpore adminiſtrationis p̄ſtito. nā tam donās q̄ȝ cui donať cōuict⁹ qua drupli pena plectiť. vt in. l. fi. C. ad. l. iul. repetun. Intelligit glo. veruȝ quādo occulte dať. ſec⁹ ſi palā ꝓpter. l. i. ff. de polli. q̄ eſt ↄtra Facit ꝓ ea tex. in. l. barbari⁹. ff. de offi. prefec. Iudices autē delegati eccleſiaſtici nihil poſſunt recipe. nec eis donari niſi ſolū eſculentū ⁊ poculentū qd ī pauc̄ dieb⁹ poſſit cōſumi: ⁊ mera liberalitate donatū. Idē dic de cōſeruatore. vt in. c. fi. de offi. dele. li. vi. Idē dic de iudice ſeculari. de quib⁹ vide iudex. §. viij.

34 ¶ Uigeſimuſſecund⁹. Illi q̄ viſitatorib⁹ ſuis aliquā pecuniā: ſeu eoꝝ famulis. vel q̄d cūq̄ aliud munus donare volūt. de quo vide. j. viſitationem. viij.

35 ¶ Uigeſimuſtercius. illi quib⁹ ꝑ ſtatuta municipalia eſt ꝓhibitū niſi cū certo mō donare et ſi donationē ꝓ anima poſſit ꝓhibere. vide immunitas. §. xlvi. et. xlvij.

36 ¶ Utrū donatio poſſit fieri abſenti. R. ꝙ ſic ſiue mittas q̄ ferat. ſiue iubeas ꝙ ip̄e penes ſe qd habet de tuo teneat. ſed ignorāti nō p̄t. vt in. l. abſenti. ff. de dona.

37 ¶ Utrū donator teneať de euictōe donatario R. glo. i. l. ariſto. ff. de dona. ſm Azo. ꝙ ſic. hodie cū aſſimileť venditōi. inſti. de dona. §. alie. Sȝ ipa glo. diſtinguit ꝙ aut fuit de ea ꝓmiſſū et ſic teneť. C. de euic. l. ij. Nā ꝓ qualibet cauſa ꝓmitti p̄t de euictōne. ff. de edi. edic. l. ſciendū. Aut nō fuit ꝓmiſſum. et tūc aut cepit donatio a datione ſiue traditōne. et nō teneť de euictione. ſed de dolo ſi interceſſit. aut cepit a pactione vel ꝓmiſſione. et tūc agi poteſt. vt in. d. l. ariſto. et. C. de iure do. l. ad res. ff. de ver. ob. l. vbi autē. §. fi.

38 ¶ Utrū donatū ab eo qui non poteſt donare ſit reſtituendū de neceſſitate a donatario. R. ꝙ ſic. ſm ꝙ p̄ȝ per ſupradicta. et ſm ſupradictas diſtinctōnes.

39 ¶ Utrū donatum ambaſiatoribus acquirať eis vel domino. R. ſm Bar. in. l. ſi vero. §. itē quicq̄d. ff. ſolu. ma. et per Cy. in. l. fi. §. ſed cū in ſecundā. C. de fur. et ꝑ Gulieľ. in. l. qui ꝓrio in. §. ꝓcurator. ff. de ꝓcu. et glo. vtrobiq̄. ꝙ acquiriť ambaſiatori ſi donať tāq̄ ꝑſone. Facit l. ſociū qui. §. i. ff. ꝓ ſocio. vbi donatū ſocio occaſione ſocietatis cedit donataria nō ſocietati ex q̄ donatū eſt ꝑſone nō ſocietati. ſec⁹ ſi donatur rōne officij. q꜠ acquiriť dn̄o. ff. de caſtrē. pecu. l. ſi forte. et. l. miles. la. ij. Pa. in. c. poſtulaſti. de cōceſ. p̄bē. dicit ꝙ ī dubio debem⁹ attendere qualitatē domi. et ſi talis ſit res ꝙ potius creditur donata domino q̄ȝ ambaſiatori vtputa leo. et huiuſmodi tunc acquirať domino. al's nō. Uel p̄t dici ꝙ ſi ꝑſona ambaſiatoris antea erat nota tūc videať intuitu ꝑſone. Si vero ſolū eſt nota ꝓpť officiū ſic intuitu officij datū videať. l. ſi forte. l. miles. la. ij. l. dotem. §. hereditatē. ff. de caſtren. pecu.

¶ Utrū q̄n donať vel legať iſto mō: dono vel lego talē terrā q̄ eſt infra tales cōfinales: q̄ eſt xx. iugerū. que tn̄ eſt. xxx. vel lego vxori mee talia iocalia q̄ ſunt precij centū ducatoꝝ. ⁊ tamē ſunt ducentoꝝ: donatari⁹ poterit ne bona ↄſciētia tenere. R. Bal. in. rubrica. de emp. et vē di. C. dicit. ꝙ Io. an. ī addi. ad ſpe. ti. de emp. et vē. refert. et ſequiť dn̄m ſuū q̄ fuit Odoard⁹ cōſilio. cxxxij. ꝙ p̄t totū retinere ꝑ. l. ſi fundū. ſub ↄditione. §. ſi libertus. in fi. ff. de le. i. l. cum pater. §. pater q̄ filio. ff. de le. ij. Sed ip̄e Bal. dicit multū differre: an quis exprimat ↄceptū ſuū incipiendo a numero vel mēſura. vtputa. dono tibi quattuor modia terre in tali ↄfinio. et tūc nō veniat plus. vt. l. ſi quis teſtamento. in ꝑn. ff. de le. i. An exꝑmat ꝑ noīa deſignātia certā ſpeciē. vel corp⁹ determinatū. licȝ poſtea menſureť: q꜠ tūc mēſura eſt loco demonſtrationis. q̄ falſa nec viciat nec minuit id cui addiciť l. demōſtratio. ff. de cōdi. et demō. Facit. l. ſi vēditor. ff. de actio. emp. et vē. Hoc ſequiť Pe. ī c. ꝑ tuas. de dona. vbi dicit. ꝙ ſi vir legat talia iocalia vxori q̄ extimat centuȝ. ꝙ licȝ valeant duplū nō poterit heres minuere. ſed totū habebit. Silr ſi min⁹ valēt nō poterit plus mľier petere. Idē dicit de venditōe ſeu emptōe. Et ſic ſolue. l. pe. in. §. fi. ff. de ac. emp. et ven. ꝑ hāc diſtinctionē. Uel breui⁹ in emptōe dic. ꝙ ſi p̄ciū taxať ꝑ modia nō habebit illud plus. ſec⁹ ſi nō taxať ꝑ modia. Idē dic in vendente ſi ē minus. vt teneať ſm predicta.

¶ Utrū donatio mera poſſit reuocari ex pn̄ia 41
R. ꝙ nō. ar. c. verū. de cōdi. appo. Facit. d. l. ariſto. §. fi. Et ideo dicit Bar. in. l. fi. ff. de cōdi. ob cauſam. ꝙ donatio eſt ↄtractus noīatus. et no. in. l. iur. gentiū. ff. de pac. in ꝑn. Nā hȝ nomē ele gāſ: nec reuocať pn̄ia ſicut alij ↄtractus

noīati. vt. l. ſi pecuniā. in p̄n. ff. de ꝯdi. ob cām.

42 ¶ Utrū donatio mera reuocet̄ ꝓpter aliquā
cām. R. vt colligo ex. l. fi. C. de reuo. dona. et
ex. c. fi. de dona. cū ibi no. ꝙ ſic ꝓpter. xi. cauſas
Prima ꝓpter defectū cauſe ꝓpter quā res eſt
eſt dona. c. quod a te. de cleri. cōiu. de quo dic
vt. j. §. xlvij. Secūda ꝓpter cōditionē adiectā.
vt. j. §. xlvi.
c. verum. de condi. appo. de quo dic vt. j. §. xlvi.
Tercia ꝓpter dati enormitatē. puta. cum pater
donat tantū ꝙ filio hereditas nō remanet. xiij
q. ij. ſi quis iraſcit̄. dic vt. j. cauſa. x. et. xi. Quar
ta cum donatarius manus violentas iniecit
in donatorē. Quinta ſi atrocē iniuriā fecerit.
ſ. verbalē. aut eum fugauerit vel in carcerē in-
truſerit. et huiuſmodi. vt differt a precedenti.
Sexta cū graue damnū rebus donatoris intu
lit. puta. in tota vel in maiori pte ſubſtātie p̄t
etiā eſſe citra maiorē partē ſubſtantie. et ideo
erit arbitrariū ſm Jo. an. in. d. c. fi. Septima
quādo inferre p̄ſumpſit vite piculū. licȝ effec-
tus nō ſit ſecutus. ſ. ponēdo inſidias. Octa-
ua ſi cōuentus in donatōne poſitas nō ſerua-
uerit q̄s ꝓmiſit. Hec quinqȝ ſupradicta imme
diate habent̄ i. d. l. fi. Adde ſm glo. ibidē. No-
na ſi donatari⁹ negligit alere donatorē inopē
qđ intellige ſm Cy. in. d. l. fi. verum ſi donatio
cōſiſtit in magna re ſeu qualitate. Et ſic limi-
ta. d. glo. p iura allegata in ea q̄ loquunt̄. qñ li
bertas eſt donata. vt. l. alimenta. ff. de libe. a-
gno. ⁊ aut̄. vt liber. de cetero. §. illud. ff. de iure
patro. l. diuus. la. i. et. l. ingrat⁹. Uñ donatio
facta liberto reuocat̄ ſolū ex obſequio nō p̄ſti-
to. et etiā emptū ab eo ex pecunia donata. vt i
l. i. C. đ reuo. dona. ſed nō libertas. C. de libe.
cauſa. l. ſolo. Sed hoc eſt ſpāle in liberto non
in alijs vt ex ſola nō p̄ſtatione res ex pecunia
donata empta reuocet̄. vt in. d. l. i. no. glo. Qđ
no. p iſtis mulierib⁹ et ſimplicibus q̄ fere oīa
donāt et demū negligunt̄ alimentari a dona-
tario. Si vero ſit modicū quid donatū: nō re-
uocat̄ donatio ꝓpter alimēta denegata. Et ſic
intellige glo. in. l. in ꝯdemnatōe. ff. de re. iur. q̄
vult ꝙ nō reuocet̄ donatio ꝓpter alimēta de-
negata. Et nota in p̄dictis cauſis reuocari do
nationē p donatorē. nō per heredes etiā ſi ta-
lis ingratitudo ſit cōmiſſa in donatorē non in
heredes. vt in. d. l. ij. §. fi. no. Decima cauſa ex
p̄ſumpta volūtate donatoris vt ꝓpter natiui-
tatē filioꝝ ſupuenientē. et in hoc ſunt varie o-
piniones: q2 vident̄ iura varia. vide ſi placet
Bar. in. l. titia. in. §. impator. ff. de le. ij. Unde
cima cā eſt ꝯ volūtatē donatoris rōe inofficio
ſitatis. Circa qđ no. Bar. i. l. ſi vt allegatis:

C. de inoffi. dona. ſic diſtinguentē. ꝙ aut do-
natio eſt inofficioſa re. et ꝯſilio. et tūc ſi eſt fa-
cta liberis reuocat̄ quaten⁹ eſt immoderate fa
ctū. vt. l. ſi liqueat. C. de inoffi. dona. Si vero
ſit facta extraneis. ſic reuocat̄ i totū. d. c. ſi q̄s
iraſcit̄. Aut donatio ē inofficioſa re ſolū: et ſic
reuocat̄ ſp q̄ten⁹ eſt immoderate geſtū. Exem-
plificat Aug. i. d. c. ſi q̄s. ꝙ qñ q̄s iraſcēs filio
exheredat eū et donat oīa ſua eccleſie: qđ nō ē
ſuſcipien̄. q2 in officioſa re ⁊ ꝯſilio. Si vero cō
putat xp̄m filiuȝ hn̄s ip̄e aliū. vel ſi hn̄s duos
filios. xp̄m cōputat terciū. vel hn̄s duodecim
xp̄m ꝯputat terciūdecimū: et oībus eque relin
quit: ſic nō facit inofficioſe et valet.

¶ Sȝ q̄d ſi fuit facta monaſterio reuocabit̄ p 43
pter ſupuenientiā filioꝝ. R. Pa. in. d. c. fi. ꝙ
nō in totū. q2 monaſteriū ē loco filij. ⁊ q2 dona
tio eſt facta fauore aīe: ſed ſolū reuocabit̄ quo
ad legitimā debitā. hoc idē ſentit glo. etiā in
donato eccleſie. xvij. q. vi. c. fi. et alia glo. xvij
q. i. c. vt lex ꝯtinētie. Et hoc verū iure fori. ſ. iu
ris ciuilis. ſed iure poli. i. quadā naturali equi
tate reuocat̄ in totū. vt ſentit glo. in. d. c. fi. et i
d. c. ſi quis iraſcit̄. et hoc rōne p̄ſumpte volun
tatis donatoris.

¶ Utrꝫ ſi ſit iuramēto firmata reuocabit̄ ꝓpt 44
p̄fatas cauſas. R. ſm. d. An. in. d. c. fi. ꝙ ſic. ex
ſubſiſtētia ꝯditionis q̄ eſt in iuramēto.

¶ Quid ſi dictū ſit p pactū ꝙ nō poſſit reuo- 45
cari p̄textu alicuius ingratitudinis. R. ꝙ ta-
le pactū nō tenet. q2 eq̄tati naturali ꝯtrū eſſet
ſ. ꝙ aliq̄s impune ingratitudinis viciū ꝯmit-
teret. C. de inuti. ſtipula. l. ex eo.

¶ Utrū donatio cōditionalis reuocet̄. R. ꝙ 46
pendēte ꝯditōne nō p̄t. q2 ex futuro euētu pen
det. facit. l. potior. §. videam⁹. ff. q̄ po. in pi. ha.
nec etiā purificata ꝯditione. q2 eſt vera et me-
ra donatio. Si vero cōditio deficiat nō reuo-
catur. q2 qđ nō eſt: reuocari non p̄t. c. ad diſſol-
uen̄. de deſpon. impu. erit ergo perinde ac ſi nō
fuiſſet donatum.

¶ Utrū donatio facta ſub mō poſſit reuocari 47
modo nō ſeruato. R. vt colligo ex no. per doc.
in. c. verum. de condi. appo. ꝙ aut modus fuit
principalis cauſa: ſeu finalis cōtractus. et ita
p̄t reuocari. vt dicit Bar. in. l. ij. §. fi. ff. de do-
na. Facit. l. cū te. C. đ pac. inter emp. et vē. vbi
reuocat̄ cōtractus nominatus nō impleto mo
do quando modus fuit cauſa principalis cō-
trahendi. Et ſic intellige. l. ea cōditione. C. de
reſcin. vendi. Aut modus nō fuit cauſa final̄
donatōis. et ſic nō reuocatur ceſſante modo.
Facit. l. meuia. ff. de manu. teſta. vbi libertas

legata tribus ſeruis ſub hac cõditione vt alter
nis vicib⁹ luminaria accenderẽt ſup ſepulcr
eius nõ reuocatᷣ. cõuis modus nõ impleatᷣ. qꝛ
tex. nõ cõſiderat vt cauſam finalẽ libertatꝫ da
te modũ. ſed vt cãm impulſiuã. Et ſi ſumus in
dubio ſi donatio eſt in piã cauſam: fauore pie
cãe videbitᷣ cõtemplata pia cã ꝓ finali cauſa.
vt videtᷣ velle Bar. in. l. ea cõditione. C. de re‑
ſcin. vẽ. et. l. ſi pecuniã. in. ꝑn. ff. de cõdi. ob cau
ſam. alˀs nõ. Ex his infertᷣ ꝙ donatio facta ec‑
cleſie ſub mõ nõ reuocatᷣ. ſi mod⁹ nõ ſeruetᷣ. niſi
expꝛeſſum fuerit ꝙ poſſit reuocari. Rõ qꝛ donat
tũ eccleſie ſub mõ videtᷣ donatum ꝓ ſalute aĩe
pꝛĩcipaliter. c. reqſiſti. de teſta. Facit glo. in. l.
ſi q̃s ticio. ff. de le. ij. Et ideo moduſ appoſitus
nõ videtᷣ cauſa finalis ſꝫ impulſiua. et ideo ceſ
ſante cã impulſiua nõ ceſſat effectus. niſi ſit ex
pꝛeſſe actũ. et ꝑ hoc facit. d. l. meuia. Facit tex.
in. l. legatũ. ff. de admi. rer. ad ciuita. ꝑti. iun‑
ctis q̃ no. ibi Bar. et in. l. legatũ. ff. de vſufru.
lega. et Bal. in. l. i. ff. de his q̃ pene cauſa reli.
et in. l. cũ alienã. C. de lega. Nã in. dictis. l. le‑
gatũ. et. l. legatũ. ꝓbatᷣ ꝙ ſi teſtatoꝛ reliq̃t mil
le ad honorẽ ſuũ reipublice. vt inde fierẽt ludi
annui. vel fabrica q̃ iure impediente fieri non
pñt. ꝙ illa pecunia cõuertatur ad alium vſum
qui cedat in honorez teſtatoris. nec reuocatur
legatum: quia ad honorem ſuum eſt cauſa fi‑
nalis.

48 ¶ Pone ꝙ ſolus p̃latuſ eſt q̃ nõ ſeruat modũ
nunq̃d reuocabitᷣ qñ dictũ ẽ ꝙ poſſit reuocari
R. Din. in. c. verũ. de cõdi. appo. tenet ꝙ nõ. qꝛ
delictũ p̃lati ſoli⁹ nõ nocet ecc̃ie. Regula deli
ctũ. li. vi. Et idẽ ſequũtᷣ doc. cõiter in. c. breui.
de iureiurᷣ. ſecus ſi p̃latus cũ capitulo. Aduer
te qꝛ aliud eſt ſi donatio ſit ſub cõditõe. qꝛ ſi ſo‑
lus p̃lat⁹ eã nõ ſeruat nõ valet donatio. rõ. qꝛ
in acquirẽdis ſolus p̃latus p̃t nocere eccleſie:
nõ in acquiſitiſ. vt no. glo. et doc. xvi. q. vi. §. fi.
et Inno. in. c. fraternitatẽ. de dona.

49 ¶ Vtrũ cum dictũ eſt ꝙ poſſit reuocari requi
ratur ſententia. R. ſm Inno. in. d. c. verũ. et
Ho. d. An. et Car. ibidẽ ꝙ ſic. Alij vt Bal. in
c. ceterũ. de fo. cõpe. et in. c. illud. de p̃ſump. te‑
nent cõtrariũ. et Ange. in. l. pe. ff. de pac. et glo. in
autᷣ. vt de cetero nõ fiant cõmutatões. §. i. Sed
verius eſt pꝛimũ. qꝛ nemo ſibi ius dicit. xvi. q.
vi. placuit. de p̃ben. eum qui. li. vi. C. vñ vi. l. ſi
q̃s in tantã. ꝙ ſi dictũ eſt vt ꝓpꝛia aucte: tunc
poterit. vt tenet Ho. in. d. c. verũ. et in. c. cũ di‑
lecti. de dona. et cõiter doc. in. d. c. ver. Bar. ĩ
l. creditoreſ. in. vi. colᷣ. C. de pigno. et no. Idẽ
Bar. in. l. ſi. ff. vt in poſ. le. niſi eſſet ſacra effe‑
cta. l. ſi quis curialis. C. de epi. et cle. Limito
niſi eſſet de facto reſiſtens. quia tunc pactũ nõ
valet. vt dicit Bar. in. d. l. creditores. pꝛeſta‑
ret enim materiaz veniendi ad arma. quod nõ
licet.

¶ Quid ſi donatũ aliq̃d ſit eccleſie vel alteri 50
cũ pacto ꝙ nõ poſſit alienari. R. ſm. d. An. in
d. c. verũ. de cõdi. appo. ꝙ aut ponit poſt cõtra‑
ctũ donatõis ⁊ nõ impedit alienationẽ. nec ali
quid operatᷣ circa cõtractũ. l. donatio ꝑfecta.
C. de dona. que ſub mõ. Aut ante cõtractũ ꝑ‑
fectum. i. ante traditionẽ. tamen poſt obliga‑
tionem. et tunc ſm Cardi. in. dicto. c. verum. ni
hil operatur tale pactuꝫ per glo. in. l. vnica. §.
accedit. C. de rei vxo. ac. Aut pactum apponi‑
tur tempoꝛe cõtrahende obligationis. et tunc
aut reſeruat ſibi aliq̃d ius in re q̃ tradit ꝓ ob‑
ligatõne. et etiã apponit ꝓhibitionẽ de aliena
tione et tũc nõ valet alienatio. l. ſi creditoꝛ. §.
fi. ff. de di. pi. iũcta glo. ibidẽ ſm lr̃am piſanã q̃
hꝫ litterã negatiuã. ſ. nullã venditoꝛ eſſe. Aut
nullũ ius ſibi reſeruat: ſed alteri. et tunc ſm. d.
An. eadẽ eſt rõ. vt nõ valeat alienatio. Aut nec
ſibi nec alteri reſeruat ius in re donata. et tũc
ſi alienatio ſequatᷣ valet. ſed aget qui pactum
appoſuit ad extimationẽ. l. ea lege. C. de cõdi.
ob cauſam. et. l. pe. et ibi Bar. ff. de pac. Aut
apponitur ꝓhibitio de alia re nõ alienãda. et
nõ valet tale pactũ. et ita loquitur. d. l. pe. niſi
paciſcentiſ interſit de nõ alienãdo. qꝛ aget ad
intereſſe. ita no. in. d. l. penul. Et hoc verum in
priuato. In eccleſia autem ſi alienat ſemper
videtur intereſſe dantis cum tali pacto de nõ
alienando. quaſi ſit fauoꝛabile anime dantis.
niſi quãdo alienaret in cauſa neceſſitatis. In
tellige quando aliter ꝓuideri nõ poteſt. quia
ſic donatoꝛ ſi nõ voluiſſet turpiter intellexiſſet
nec valuiſſet ꝓhibitio. c. ſicut hi. xlvij. di. cum
ibi no. in glo. c. i. lxxxiij. diſt. vel quando aliena
ret ob magis piam cauſam. ſm. d. An. vbi. s.
Facit. c. licet. de regula. c. peruenit. el. ij. de iu‑
reiuran. et. capi. aurum. xij. queſti. ij. C. de ſa.
ſanc. eccle. l. ſancimus. quãuis alij teneãt con‑
trarium.

¶ Sed quid ſi dictũ ſit ꝙ nõ poſſit alienari: ⁊ 51
ſi alienetur. tunc liceat ipſi et heredibus ſuis
fundum ad ſe reuocare. R. iuriſte cõiter tenẽt
ꝙ nõ poſſit alienari. ſe. Bar. brix. in queſtioni
bus ſuis. q. iiij. tenet ꝙ de equitate canonica
p̃t ob piã cauſam: qñ alia nõ hꝫ q̃ cõmode poſ
ſit alienare. Et idẽ tenet glo. in. c. impatoꝛ leo
x. q. ij. Et no. ꝙ hec ſupꝛapoſita diſtinctio va‑
let de oĩ cõtractu in quo ab hoĩe alienationis

ꝓhibitio apponiť. Si aũt ꝓhibitio fit a lege et tũc nulla eſt alienatio in.l. queadmodũ. C. de agri.cẽ.et co.⁊.c.eccleſia ſancte Marie.el.j.⁊ ibi Pa.vt lite pen. Si aũt ꝓhibitio talis ponitur ab hoĩe in viã teſtamẽti vel vltime volũtatis.tũc dic vt i.l. filiuſfamil.§. diui.ff.ð le.i. diciť quõ ſine cauſa nõ poteſt oportet ergo cã exprimať.vide diffuſe ad ꝓpoſitũ noſtrum.j.legatum.ij.§.xi.

52 ¶ Vtrũ ꝓhibiti donare donatõe mera ꝯditionali:vel ſub mõ.ꝓhibeanť donare ꝓpter bene merita que diciť remuneratiua. R. ꝙ nõ.quia nõ eſt ꝓprie donatio.vt colligiť ex.ð.l. aquiliꝰ regulus.et qð no.in.c. ſi quos.xij.q.ij.et in.c. coſenſus.de re.ec.nõ alie.et Bal.in.l. iubemꝰ C.de ſa.ſanc.ec.niſi ꝓhibeať donare. quia nõ habent adminiſtrationẽ in rebus liberã quas volunt donare.ſicut ſunt primi.ij.iij.iiij.v.vij viij.ix.x.xi.xij.xiij.vel ꝓhibeantur donari ꝓpť legitimã cauſaȝ.ſicut ſunt.xiiij.xx.xxij.vel q̃ nõ poſſunt donare niſi in damnum alioꝝ.vt ſunt xix.vide etiã qð dico.j.immunitas.§.liij. Aduerte hic ꝙ iſta verba q̃n quis dicit ſe donare ꝓpter bene merita.ſi ꝓferanť ab eo qui libere p̃t donare:tunc inducũt ꝓbationẽ inter eaſdẽ ꝑſonas.ȝ ſi de neceſſitate requirerenť bñ merita vt valeret donatio tunc nõ ſufficiũt talia ỽba enũciatiua.qꝛ nõ ꝓbãt bñ merita p̄ceſſiſſe.l.ſi forte.ff.de caſtrẽ.pecu.et ibi Bar.

53 ¶ Vtrũ talis donatio remuneratiua poſſit reuocari ꝓpter cauſas q̃bus reuocať alia mera. vel ꝯditionalis:vel modalis.de q̃bꝰ dictũ eſt s. R. ꝙ non.vt in.l. ſi pater.ff.de dona. tenet Pa.in.ð.c.fi.quia ſm cũ iura ſcripta loquentia de donatõne nõ habent locũ de hac donatione remuneratiua.

54 ¶ Vtrũ donatũ ꝯſanguineo in dubio p̄ſumatur donatũ reſpectu cõſanguinitatis. R. ꝙ ſic et nõ reſpectu remuneratõis.tex.eſt i.l.tutor. §.q̃ a tutoribus.ff.de excu.tu.

Donatio ij.cauſa mortis ẽ cũ q̃s magis vult habere ſe q̃ȝ eũ cui donat.magiſq̃ȝ eũ cui donat:q̃ȝ heredẽ ſuũ dicit tex.in.l.i.ff.de do.ca.mor.⁊ in.l.ſenatus.§.donatio.eodem ti.

1 ¶ Tres ſunt ſpẽs donationis cauſa mortis. Quedã fit q̃n imminẽte ꝑiculo mortis ita dat vt ſtatim ſit accipientis. Alia fit nullo metu p̄ſentis ꝑiculi ſed ſola cogitõne mortalitatis vt ab homine ſano. Tercia ſpecies cũ donať cauſa mortis nõ vt ſtatim fiat accipiẽtis ſed tunc demũ cũ mortuus fuerit.l.ij.ff.eo.ti.

2 ¶ Cõuenit donatio cauſa mortis cũ donatõe ſimplici.qꝛ vtraq̃ȝ donatio eſt. Itẽ qꝛ vtraq̃ȝ inter viuos cõficiť⁊ tradiť.differt qꝛ iſta expenitẽtia reuocať:illa nõ.vt.l.q̃ mortis cauſa.ff. eo. Itẽ qꝛ in iſta.v.teſtes.in illa duo ſufficiũt vt.l.fi.C.eo.ti.in dubio p̄ſumiť donatio inter viuos:niſi ꝓbeť ꝯtrariũ.vel ſit facta mẽtio de morte.vt no.glo.in.ð.l.fi.

¶ Quõ dinoſciť a legato. R. ꝙ ſi verba ſunt cõmunia vel equoca.tũc ꝑ traditionẽ rei vel ꝑ obligationẽ qua ſe obligat legatario cognoſciť.aut q̃n nullũ iſtoꝝ interuenit diciť legatũ vide qð legiť.et no.in.l.ij.et.l.marcellꝰ.ff.e.ti.

¶ Cõuenit in multis cũ legato.qꝛ vtraq̃ȝ ẽ vltima volũtas. Itẽ qꝛ vtraq̃ȝ quinariũ numeꝝ teſtiũ requirit. Itẽ qꝛ in vtraq̃ȝ ſubſtitutio locũ vendicat.vt in.l.i.C.eo. Itẽ qꝛ nec inſinuationẽ exigit.ð.l.fi. Itẽ qꝛ nõ ẽ ꝑfecta niſi morte ſecuta.vt.ff.eo.l.nõ videť.et multis alijs de quibꝰ dic.vt no.in.ð.l.marcellus.et.l.fi. 4

¶ Differt a legato qꝛ legatũ fit nolenti.ȝ nõ donatio cã mortis. Itẽ ſepius donatũ cauſa mortis tradiť a donante ȝ legatũ nõ. Itẽ qꝛ donatio in ſingulos annos eſt vna.legatũ vero plura.l.ſenatus.eo.ti. Itẽ filiuſfa.nõ legat ſed donat cã mortis de cõſenſu patris. Item licet teſtamentũ falſum ſit vł nullum donatio tenet.licet nõ legatum.ff.de his qui vt indig. l.pe.§.vltimo.et multis alijs de quibus vide per totũ iſtũ titulũ.ff.et.C. 5

¶ Quõ reuocať. R. ſm glo.in.l.nõ oĩs.in pn. ff.ſi cer.pe.ꝙ tribus modis.tex.eſt inſti.de dona.§.i. Primꝰ ſi donatarius p̄moriať q̃ȝ donator. Secundꝰ ſi penitet donaſſe. Terciꝰ ceſſante cõditione ſub qua donatio facta fuit. 6

¶ Quid ſi iurauit nõ reuocare. R. ꝙ p̄t reuocari in duobꝰ caſibus. Primꝰ ex noua cã.vt.j. ſepultura.§.xl. Secũdus ſi donauit oĩa bona: qꝛ tũc iuramentũ induceret votũ captãde mortis:et iõ nõ tȝ.qꝛ eſſet vinculũ iniq̃tatis. petet tñ priꝰ abſolutõȝ a iuramẽto. 7

¶ Quis p̄t dare cauſa mortis. R. ꝙ oĩs qui teſtamentũ facere nõ poteſt:nõ poteſt donare cauſa mortis. Excepto filiofami.qui licȝ teſtari nõ poſſit etiã iubente patre.poteſt tñ donare cauſa mortis patre ꝑmittente.l.tam is.ff.e. ti. Itẽ qui nõ poteſt donare inter viuos.non p̄t donare cauſa mortis.l. filiuſfa.ff.de dona. Vnde dicit Bal.in li.de cõſue.feu.in rubrica de ꝓhi feu.alie.per fede.c.i.ꝙ quãdo nomen donationis poniť ꝓhibitiue:tũc includiť etiã donatio cã mortis.puto ſtatuto caueť ne mulier poſſit donare.vnde nec etiã cã mortis.qꝛ a quo remoueť genus:et quelibet eiꝰ ſpecies.ð. 8

l. ſi iuſſa. §. pari rōne. Sed quādo nomē donationis ponit̄ permiſſiue, tunc non includit̄ donatio cauſa mortis. quia nō eſt ꝓprie donatio vt. l. i. §. i. ff. de dona. vnde feudatari⁹ cui a domino permiſſum eſt donare. nō poteſt donare cauſa mortis feudum.

9 ¶ Vtrū donatio cauſa mortis valeat facta ab eo q̄ capitale crimē ꝯmiſit. R. ꝙ nō. ſiue ſit facta ante crimē cōmiſſuꝫ: ſiue poſt. ſiue ante ſententiam ſiue poſt. cum et teſtamentū rumpat̄ ⁊ oīa publicent̄. vt. ff. eodem. l. ſi aliquis. Fallit in re donata vxori. vt. ff. de dona. inter virū et vxo. l. cū hic. §. ſi marit⁹. et glo. in. l. res vxoris C. de dona. inter vi. et vxo.

Donatio tercio inter virū et vxorem cōſtante matrimonio nō valet. rō eſt. ne mutuo amore inuicē ſpoliarent̄ donatōnibus nō temperātes. vt tex. in. l. i. ff. eo. Intellige ſi alter fit ditior: ⁊ alter pauperior vt in. c. donatio. de dona. inter vi. et vxo. Q̄ō intellige verū in donatōe pura et ſimplici. de qua. s. donatio primo. in p̄n. Secus in donatione remuneratiua. q̄ꝛ nō ꝓhibet̄. vt in. l. q̄ō aūt. §. ſi vir. ff. eo. ti. vbi pꝫ ꝙ ſi vir donat vnā rē vxori. et vxor aliā viro. fit hincinde cōpenſatio. Et ꝑ hoc notabiliter dicit Bar. in. l. ſi diuortio. ff. de ver. obli. et eſt glo. in. l. ſi in voluntate. C. de do. ꝓ q̄ō plebeius p̄t cōſtituere dotē nobili. cui nubere vult aīo donādi lꝫ ꝯferat̄ in tp̄s matrimonij. q̄ꝛ eſt remuneratiua et non ſimplex. Facit ad hoc. l. aquili⁹. ff. de dona. Et ſic limita iura ꝓhibentia donatōꝫ. nec ſolū ꝓhibet̄ inter virum et vxorē. ſed in eos q̄ ad eos ꝑtinēt etiā. aut interpoſitas perſonas. vt. l. ſi ſponſus. §. generaliter. ff. eo. ti.

1 ¶ Quid ſi viro mortis cā donare volenti mādat vir ꝙ donet vxori. R. ꝙ donatio ē nulla. q̄ꝛ videt̄ ac ſi vir donaret. l. idēq̃. ff. e. ti. Sec⁹ ſi volēti legare mihi: mādo ꝙ leget vxori. non facit donationē inter virū et vxorē. l. ſed ſi vir §. q̄ō legaturus. ff. eodem. Ratio. q̄ꝛ in donatione cauſa mortis etiā ſine traditōne trāſfertur dominiū reuocabiliter tū. l. ij. ff. de publi. ſecus in legato q̄ō cedit ſolū a tēpore mortis: vt. l. a titio. cū ſi. ff. de fur. ideo in p̄mo caſu q̄ſito dominio viro nō poteſt. ſed in ſecūdo ſic. q̄ꝛ nō acquirit niſi morte ſecuta. Hoc limita verum quādo iam donauerat cauſa mortis: ſꝫ q̄n ſolū diſpoſuerat donare valebit: ſi mutato ꝓpoſito ad inſtantiaꝫ viri donat vxori. quia ſic rō ceſſat diuerſitatis delegato.

2 ¶ Vtrū vniuerſaliter nō valeat donatio inter virū et vxorē. R. ꝙ nō. Sꝫ fallit in. viij. caſib⁹

Primus in donatione imperatoris facta cōiugi. vel ecōtra eſt tex. in. l. penul̄. C. eo. ti. Secundus ſi edes vxoris incēdio exuſte ſunt donatū ad earū extructionē a viro valet: in q̄ꝫtū edificij extructio expoſtulat. l. ꝙ ſi vir. ff. eo. ti. Tercius p̄t maritus cōſtante matrimonio remittere vxori dotē ſibi ab ea ꝓmiſſam: in toto vel in parte. vt eſt glo. ſingularis. et ibi Cy. et Bal. in. l. ſi cōſtante. C. de dona. ante nup. Sꝫ remiſſio alteri⁹ debiti nō valꝫ ſicut nec aſſignatio alteri⁹ debitoris. q̄ꝛ hec oīa donatōes ſūt. d. l. ſi ſponſus. §. ſi debitor. Quartus ſi ex tali donatōe nō fit pauperior qui donat. q̄ꝫuis cui donatur fiat ditior. vt ſi maritus inſtitutus heres ab aliq̄ nō adijt hereditatē vt ad vxorem ſubſtitutā ꝑueniat. vel ſi repudiet legatū vt remaneat apud vxorē oneratā ꝓ legato ꝑ teſtatorē. vel ſi rogat⁹ reſtituere hereditatē vxori nō detraheret quartā cā donatōis. vt in. l. ſi ſponſus. §. ſi marit⁹ heres. ff. eo. vbi tex. neq̃ eī pauperior fit q̄ nō acquirit. ſed q̄ de p̄rimonio ſuo depoſuit. Idem dicas q̄n donat rem alienā. l. ſed et ſi cōſtante. ff. eo. ti. Intellige in tali caſu quo ip̄e donās nō teneat̄ reſtituere. vtputa. de licentia dn̄i dantis ſibi liberā facultatē donandi: donauit. Quintus ſi cui donatū eſt nō fit ditior. q̄ꝫuis donator fiat paupior. vt ſi donauit ad emēda vnguēta. d. l. q̄ō aūt. §. i. Idē ſi donat vxori pecuniā vt ꝓ cognato ſuo ſportulas ſoluat q̄ꝫuis ip̄a vxor pecuniā ip̄am mutuo fuiſſet acceptura. d. l. ſi ſponſus. §. penul̄. Idē dic ſi ſoluat vectigal ꝓ ea ſm̄ Ho. Idē ſi dat ad oblatōes faciendas vel aliā piā cauſam ſm̄ eundē. heres aūt vxoris ſi expenderet inutiliter nō ꝓpter hoc minus teneret̄. vt in. l. q̄ō de bonis. ff. ad legē falci. quia ſatis ē ꝙ donatari⁹ effect⁹ eſt locupletior. vt no. Pa. i. d. c. donatio. eodem ti. Sextus quādo donat in tēpus finiti matrimonij. vt tunc res fiat mariti vel vxoris cum mors fuerit ſecuta. l. ſed interim. in p̄n. ff. eo. Septim⁹ quādo donat cauſa mortis cuiuſcūq̃ ſpeciei ſit iſta donatio cauſa mortis. vt in. d. l. ſed interim. in p̄n. niſi ita fiat vt nullo modo reuocet̄: quia nō valeret ſm̄ glo. in. d. l. ſed interim. Octauus q̄n vxor donat viro cā dignitatis vel honoris adipiſcēdi l. q̄ō adipiſcende. ff. eo. ti.

¶ Quō cōfirmatur donatio inualida inter vi 3
rum et vxorē. R. ꝙ in duobus caſibus. Primo morte donantis et nō reuocantis tacite vel expreſſe. vt. l. i. et. iij. C. eodem titu. et. d. c. donatio. Limita verum ꝙ morte confirmatur in donatione que nō eſt vltra. ccccc. ſolidos. quia

ſi eſſet vltra.cccc.ſolidos ⁊ ſit facta ſine inſinuatõe nõ ↄfirmaẽ morte.niſi exp̄ſſe tũc approbauerit.Si approbauit exp̄ſſe in morte valebit.vt legatũ qđ nõ indiget inſinuatõe.alĩs nõ ſm glo.et Jo.an.i.d.c.donatio.Jtẽ ꝙ nõ fuerit facta ſimplici ꝓmiſſione.qꝛ ſic nõ valeret l.papinian⁹.ff.eo.et ibi Bar.dicit verũ niſi interueniſſet traditio vera vł ficta.puta.qꝛ ↄfiteẽ ſe habuiſſe:⁊ ſic ↄfirmareẽ.Requirit ğ traditio in vita donãtiſ.vt donatio morte confirmetur.vt.j.pactũ.§.xv.

4 ¶ Sꝫ dubitaẽ an intelligaẽ iſte caſus de morte naturali tm̃ ꝙ cõfirmet talẽ donationẽ.R.ꝙ nõ.ſꝫ etiã de ciuili illa q̃ ꝑdiẽ libertas ⁊ ſeruus efficiẽ.vt.l.cũ hic ſtatus.§.ſi donatoꝛ.ff.eo.Secus ſi efficiẽ ſeruus pene.vt.C.eo.titu.l.res vxoris.Nõ diuerſitatꝫ ſm glo.in.d.l.res eſt.quia vbi efficitur ſeruus hominis eſt domi nus qui poteſt reuocare.ſed nõ vbi efficiẽ ſeruus pene.Hodie tamẽ ex delicto nõ debet q̃s dãnari vt ſit ſeruus ſm glo.predictã.Jteꝫ de illa que ingrediẽ religionẽ.Licet Vin.in.d.c.donatio.teneat ꝙ nõ intelligatur de iſta religione.Sed Jo.an.et Car.tenent ꝙ ſic.quia ingrediens cenſetur mortuus.l.fi.C.de epi.⁊ cle.et.xvi.q.i.c.monachi.Sed opinio Vin.videtur verioꝛ ĩ m̃rionio cõſummato.p.d.l.res vxoris.que requirit mortẽ talẽ qua matrimonium diſſoluiẽ.quod nõ eſt in ingreſſu religionis niſi quo ad exercitiũ.ſꝫ in matrimonio nõ conſummato tene opinionem Jo.an.et Car.Secũdo cõfirmatur iuramento ſm Pa.in.d.c.donatio.qui dicit ꝙ hec ẽ cõis opinio Bar.in.l.ſi quis ꝓ eo.ff.de fideiuſ.et in.l.ſeius ⁊ augerius.ff.ad.l.fal.idẽ tenet.ſed in.l.i.ff.de dona.inter vi.et vxo.videtur tenere cõtrarium ꝑ rationem glo.in.d.c.donatio.quia videtur cõtra bonos mores.Sed dic verum contra bonos mores ciuiles.ſed non contra bonos mores naturales ↄtra quos nõ valet iuramentũ et dic qđ cõfirmatur.

5 ¶ Quid ſi matrimonium non tenuit.R.ꝙ licet donatio ip̄o iure valuerit.quia tamẽ indigna ꝑſona eius fuit qui nec maritus dici p̄t reuocare poterit.l.ſi ex voluñtate.C.eo.ti.Jntellige ſi ignorabãt.Si vero vterq̃ ſcit impedimentũ et matrimoniũ nõ tenere fiſcus repetit ff.eo.ti.l.cum hic ſtatus.§.vlti.Et ſi nõ repetet poterit tenere bona ↄſciẽtia.licet de bono cõſilio deberet dare pauꝑibus.

6 ¶ Vtrũ donatio inter ſponſum et ſponſam de futuro teneat.R.glo.p̄fata ꝙ ſic.allegat.l.inter eos.ff.eo.vbi dicit tex.valere etiã ſi eodem die matrimoniũ poſtea cõtrahatur.

¶ Quo reuocatur donatio inter virũ ⁊ vxorẽ R.ꝙ in.v.Primo ꝑ penitentiã.d.l.cũ hic ſtatus.Secũdo ſi alieneẽ res donata ꝑ donatorẽ l.ſi maritus tuus.C.de dona.inter vi.et vxo.et in.d.l.cum hic ſtatuſ.Tercio quando pignori obligatur res donata a donatore:niſi aliud exprimaẽ.d.l.cũ hic ſtatus.Quarto ſi p̄moriatur q̃ donationẽ accepit.de do.inter vi.et vxo.c.donatio.et ſi moriãẽ ſimul tenet ſm glo.ibidem.Quito cũ diuortiũ fit ex diſplicẽtia.d.l.cũ hic ſtat⁹.niſi exp̄ſſe voluerit donationẽ valere.l.ſi interim.ff.eodem ti.Secus ſi cauſa religionis.ſi tamen matrimoniũ reſtaureẽ poſt diuortiũ nõ reuocaẽ.d.l.cum hic.Et idem dic de donatione inter ſocerum et nurũ vel generum.et inter cõſoceros qui copulatos matrimonio in poteſtate habent.d.l.cum hic ſtatus §.oratio.et inter patrẽ et filiũ nõ emancipatũ vide glo.in.d.c.donatio.q̃ hoc tenet.Jn dubio vero qñ preſumatur donare veſtimẽta.vide peculiũ.§.xxi.

DOnatio iiij.ante nuptias.vel ꝓpter olim dicebaẽ añ nuptias donatio.Sꝫ hodie nõ eſt niſi donatio ꝓpter nuptias.vt.C.de dona.ante nuptias.vel ꝓpter nuptias.in.l.fi.et fit in recõpenſationẽ dotis.et poteſt fieri a viro hec donatio ſiue prius q̃ꝫ cõtractum ſit matrimoniũ ſiue poſt cõtractũ vt in.d.l.fi.et dicitur antiferna ab anti qđ eſt cõtra et ferna qđ eſt dos:quaſi cõtra dotẽ.

¶ Vtrũ requiraẽ equalitas cum dote in iſta donatione.R.olim ſi fiebat in cõſtitutione dotis.tunc nõ requirebatur equalitas.vt.C.de pac.cõuentis tã ſupra do.l.ex morte.et.d.l.fi.Si vero dos prius erat ↄſtituta oportebat equalitas.vt.d.l.fi.§.ſancimus.ſꝫ hodie qualitercũq̃ oportꝫ ſit eq̃litas tã in donatiõe ꝓpter nuptias cũ dote q̃ꝫ in lucro ſuꝑ vtroq̃.ꝑ aut.equalitas poſita ſuꝑ.d.l.ex morte. i

¶ Vtrũ ſoluto matrimonio donatio ꝓpter nuptias reuertaẽ ad virũ.R.ꝙ ſic.vt.d.l.fi.ſicut et dos reuertitur ad mulierẽ.C.de re.vx.ac.l.vnica.§.illo ꝓcul dubio.Et hoc verũ niſi pactum aliud habeat.Nam ſi pactũ eſt ꝙ lucreẽ donationẽ ꝓpter nuptias:et vir lucrabiẽ dotẽ et ecõtra qꝛ.d.l.fi.dicit ꝙ pari paſſu vadũt.ſ.q̊ ad pactũ:qꝛ q̃le erit de lucrando donationẽ vel dotẽ tale et de cõtrario. :

¶ Sed ad q̃d valet donatio ꝓpter nuptias et q̊ vxoꝛ eã nõ lucraẽ.niſi ex pacto ſpeciali.vt.d.§.illo.nec fructus habeat dicte donatõis.vt C.eo.ti.l.ſi liberis.R.ꝙ valet vt ſit ſecurioꝛ 3

in dote.vt.dicit glo.in.d.l.fi.Nã res ſuas vir
alienat cõſentiente vxore.et renunciare pt iuri
hypothecario qd habet in alijs bonis mariti.
vt.C.ad velle.l.etiã.Sed in donatõnis ꝓpter
nuptias alienatõe aut obligatõe nõ pt mulier
renunciare iuri hypothecario pro iure ſuo q̃d
habet in hac donatõe ꝓpter nuptias:nec valet
cõſenſus mulieris.vt.C.ad velle.aut.ſiue a me
niſi interueniat iuramentũ.vt in.c.licet.de iu-
reiur.li.vi.aut duo alia cõcurrant.Primuz ꝙ
vxor cõſentiat poſt bienniũ ſecunda vice. Se-
cundum ꝙ tantum ſit in facultatibus viri vt
indemnitati vxoris poſſit cõſuli:nõ ſolũ tẽpo
re cõtractus vt quidam dixerũt.ſed etiã tp̃e q̃
vxor agere poteſt.vt no.in.d.aut.ſiue a me:vel
ꝙ per.xx.annos tacuerit.licet ſecũdo nõ con-
ſenſerit.vt no.Pa.in.c.nõ peruenit.de emp.et
ven.Itẽ viro diſſipante bona ſua pt agere ſic
ꝓ donatõe ꝓpter nuptias ſicut ꝓ dote.C.de
iure do.l.vbi.de q̃ dic vt no.ibidẽ.Itẽ ꝓpter
adulteriũ viri lucrat̃.vt.s.adulteriũ.§.iij.
4 ¶Quid ſi ſoluat̃ matrimoniũ aliter q̃ꝫ ꝑ mor
tem.nunquid pactũ vel cõſuetudo poterit fa-
cere ꝙ vir lucret̃ dotem.⁊ ſic mulier remaneat
ſine dote.R.ſm Ho.ꝙ non.vt no.in.d.c.do-
natio.de donatio.inter virũ et vxo.Et ideo p̃-
fatus.§.illo procul dubio.loquitur qñ mulier
deceſſit quo caſu tunc vir lucratur ratione pa-
cti ſolum ſm Hoſtien.ſed ſm Car.in.d.c.do-
natio.etiam ratione cõſuetudinis.quia quod
poteſt pactum.poteſt et cõſuetudo.vt no.glo.
in.c.nõ putamus.de cõſue.li.vi.
¶Querit̃ ſtatuto cauet̃.ꝙ ſi alter cõiugũ pre
moriat̃.alter lucret̃ dotẽ vel donationẽ ꝓpter
nuptias an debeat intelligi de morte naturali
vel etiã de ingreſſu religiõis.R.ꝙ tñ de mor
te naturali nõ de iſta ciuili.ꝓſertim qꝛ v̾ba ſta
tuti ſunt facti et in facto ꝯſiſtũt.c.i.de ꝯſti.nec
recipiũt caſus fictos.vt.l.iij.§.hec v̾ba.ff.de
neg.ge.imo nec expꝰſſe poſſꝫ ꝓuidere ꝙ muliere
ingrediẽte religiõz vir lucraret̃ ꝑtẽ dotis cũ li
bertas religiõis grauaret̃ ꝑ diminutõz dotis
qd fieri nõ dꝫ.l.i.§.onerãde.ff.quarũ re.ac.nõ
dat̃.⁊ etiã qꝛ diſponeret ſtatutũ de reb9 ꝑſone
religioſe.q̃d nõ pt.c.fi.de re.ec.nõ alie.
6 ¶Quid ſi ex pacto ſit vt lucret̃ alio premoriẽ
te.R.ꝙ pactũ manet validũ.q̃nimo purificat̃
ꝑ ingreſſuz religiõis.vt.l.deo nobis.C.d epi.
et cle.et in aut.de ſanctiſ.epi.§.ſi vero ꝯſtante

DOs eſt quedã donatõ facta a p̃re mu
lieri:vel ab extraneo.vel facta a mulie-
re ipſi viro ꝓ oneribus matrimonij ſu
ſtinendis.ita no.canoniſte Hoſte.et Hoſti.in
c.Raynutius.de teſta.et ꝑ legiſtas in rubrica
ff.ſol.ma.Eſt quippe ꝓ ꝓpriũ patrimoniũ mulie
ris.vt.ff.de mino.l.iij.§.ſed vtrũ.in fi.
¶Quot ſũt ei9 ſpẽs.R.due.Prima dr ꝓfe- 1
cticia.et eſt q̃ a p̃re vel auo vel ꝓauo ⁊ hmõi.
p̃no.ꝑ filia vel nepte et hmõi:de bonis eoꝝ ꝓ-
ficiſcit̃.vel q̃ alis de mãdato eoꝝ:vel noĩe eoꝝ:et
ipſi ratũ hñt ꝯſtituit̃.vt in.l.ꝓfecticia.in ꝑn.ff.
de iure do.etiã ſi filia eſſet emãcipata.d.l.ꝓfe
cticia.§.fi.Scd̃a dr aduẽticia ⁊ ẽ illa quã dat
mulier ꝓ ſeipa.vel q̃libet ali9 q̃ alis nõ deſcen-
dit a p̃re vel auo ⁊ hmõi.Itẽ aduẽticia ẽ ſi pr̃
cũ deberet filie cũ volũtate ei9 dederit.vt.d.l.
ꝓfecticia.i fi.Itẽ ẽ alia diſtinctio.Aliqñ dat̃
dos extimata:aliqñ inextimata qñ extimata
tradit̃ piculũ ꝑtinet ad maritũ.Si vo inextima
ta ꝑtinebit ad mulierẽ.l.plerũq3.in ꝑn.ff.de iu
re do.Fruct9 tñ ⁊ fetus reꝝ dotaliũ lucrat̃ ma
ritus.vt.in.d.l.plerũq3.de q̃ ibi vide.⁊ ꝑ glo.
in.c.ſalubrit̃.de vſuris.et canoniſtas ibi et ꝑ
Hoſ.i ſum.ti.de dona.i.§.aduẽticia.Limita
tñ verũ ꝙ fruct9 lucrat̃ ſi ſuſtinet onera matri
monij.alis nõ.ſed reſtituunt̃ mulieri.ff.de vſu.
videamus.la.ſecũda.§.pe.Itẽ ꝙ ſi dos eſſet
in aĩalib9 dꝫ marit9 ſupplere de iã natis feti-
bus capita mortua.vt.d.l.plerũq3.
¶Utrũ dos poſſit eẽ ſine matrimonio.R.ꝙ 2
nõ.C.de do.ante nup.l.fi.et ideo ſolutũ ꝓ do-
te vbi matrimoniũ fuit nullũ nõ repetet̃ noĩe
dotis.ſed ꝯditõe ſine cauſa.ff.de cõdi.ſine cau
ſa.l.fi.et eſt priuilegiata hec actio quo ad mu-
lierẽ ſicut actio de dote.vt tenent doc.in.c.de
prudentia.de dote poſt di.reſti.facit.l.ij.ff.de
priuile.cre.et ſic preponetur.ſm ꝙ.j.dicã.§.xi
et.§.xij.
¶Quãta dꝫ eſſe dos.R.ꝙ etiã in modico pt 3
cõſtitui.vt dicit glo.i.l.imperialis.C.de nup.
in verbo dotalib9.qd eſt circa mediũ.l.Et qꝛ
dos ſuccedit loco alimentoꝝ.vt no.ꝑ Bar.in
l.titio centũ.§.titio genero.ff.de cõdi.⁊ demõ
et ꝑ Bal.in.l.i.§.naturale.ff.de iuſti.et iure.
Ideo ſm hoc extimabit̃ ⁊ fiet penſatis cõdi-
tionibus et alijs qualitatibus.
¶Utrũ pr̃ teneat̃ dotare filiã q̃ nupſit cõtra 4
eius voluntatẽ.R.ſm Pa.in.c.i.de deſpõ.im
pub.diſtinguo.aut nupſit indigno:et tũc nõ te
netur.glo.eſt no.in.c.de raptorib9.xxxvi.q.i.
Q.d intellige ſm do.An.in.c.accedẽs.de ꝓcu
ra.Et Imol.ibidẽ ſi ẽ indign9 turpi indigni
tate.ſecus ſi eſſet indign9.i.nõ paris ꝯditioniſ
Uer untamẽ poterit minorẽ dotẽ dare ex cõdi
tione ꝑſone.et faciũt q̃ habent̃.in.l.cũ poſt di-
uortiũ.§.gener.ff.de iure do.iuncta glo.in.l.fi

voluntate. C. de dotis ꝓmiſ. Aut eligit dignũ vel nõ indignũ. et tũc aut ꝓmiſit dotẽ. ⁊ ſic pater tenet eã dotare. quia licet pater nõ cõſenſerit in tali ꝓmiſſione tñ filia ꝑ hanc ꝓmiſſionẽ releuat patrẽ a debito dotãdi. et ideo tanq̃ in rẽ ptis vertat iſta ꝓmiſſio tenebit pr̃e in rem verſo. ita dicit Bar. in. l. obligant. §. lege. ff. de ac. et obliga. ꝑ tex. in ſimili. in. l. et ideo. §. ſi. et l. filius. ff. de in rẽ verſo. Aut nõ ꝓmiſit dotem et ſic nõ tenet: qꝛ ex quo inuenit ſibi maritũ ſine dote et marit⁹ teneat eã alere ſicut filiã. vt in aut. q̃bus mo. na. effi. le. §. pe. no. Inno. i. c. ꝑ noſtras. de dona. inter vi. et vxo. et etiã ſi pr̃ moriat relict̃ filijs tenet ſibi relinquere quartã ptẽ ſuoꝝ bonoꝝ p̃fatus vir. Sec⁹ ſi filios nõ habuit. vt no. glo. in. §. pe. et ideo ceſſat vtrũq̃ debitũ in pr̃e. ſ. alimentoꝝ et dotis. primũ qꝛ habet vñ alat ſe. ſ. ex bonis mariti. et dos ſuccedit loco alimentoꝝ. vt ſup̃ dictũ eſt. et ita tenet Bar. in. d. §. lege. et Ange. in. l. ſi ſocer. et Bal. in. l. i. ff. ſo. ma. et in. l. fi. C. de do. ꝓ. Et ſic limita glo. in. c. fi. xxxij. q. ij. q̃ dicit ꝙ tenet eã dotare verũ ſi ꝓmiſit. alſ nõ. Nõ tamẽ habebit locũ ſtatutũ quo cauet vt filia dotata nõ ſuccedat in tali muliere. vt no. Pa. in. d. c. accedẽs. nec excludit a ſucceſſione ſaltẽ legitime ſicut ceteri filij. multomagis tenet pater dotare filiã q̃ non cõtraxit cõtra eius voluntatẽ et cõtra patrẽ poteſt implorari officiũ iudicis regulariter. vt dotet filiã. l. qui liberos. ff. de ritu nup. not. in. d. §. lege. habetur in. l. fina. C. de dotis pro.

5 ¶ Vtrũ frater teneat dotare ſororẽ. R. Pa. in. c. ꝑuenit. de arbi. cõiter tenet ꝙ ſic. no. glo. de laico. in. l. cũ plures. §. penl. ff. de admi. tu. et in. l. non omni. C. eo. ti. Rõ. quia ſm Cy. in. d. l. nõ omni. cauſa dotis ẽ fauorabilior q̃ cã alimentoꝝ. ꝓpterea tenet Bar. in. l. fi. ff. de his qui. vt indi. ꝙ pater poteſt relinquere filie ſpurie dotẽ. quia dos ſuccedit loco alimentorũ. idẽ notat in aut. ex cõplexu. C. de ince. nup. et ĩ l. meuius. §. duob⁹. ff. de le. ij. Unde ſicut tenetur alimentare. vt. s. alimenta. ſic et dotare in caſu neceſſitatis. Idẽ dic et fortius in clerico qui mag̃ tenet ad charitatẽ. vt in. c. i. ⁊ qd̃ ibi no. de emp. et ven. Et ſi nõ habet alia bona pt̃ eã dotare et aliã cõſanguineã de redditibus eccleſie ſi eſt inops. qd̃ probat per. c. primũ. de coha. cle. et mulie. et in. c. omnino confitemur. xxxi. di. quia ſicut. per. d. c. poteſt alere conſanguineos pauperes de redditibus eccleſie. ergo fortius dotare. cũ ſit fauorabilior: vt dictũ eſt. Q. d̃ verũ credo. dũmõ cõſtituat ad neceſſitatẽ ſue cõditionis nõ pompã faſtuoſitatis. ar. c. negociatorẽ. lxxxviij. di. ſi ergo. qui tenet alimentare, tenet dotare.

6 ¶ Vtrũ vir poſſit cõſtituere dotem vxori. R. Pa. in. c. et ſi neceſſe. de dona. inter vi. et vxo. ꝙ nõ poſt cõtractũ matrimoniũ. ſecus ſi ante matrimoniũ. qꝛ poteſt. vt. l. i. et qd̃ ibi no. C. d. do. ante nup. niſi ſit cõſtituta vt tunc dominium adipiſcatur cũ matrimoniũ fuerit ſubſecutũ: qꝛ nõ valet. vt in. l. qd̃ ſponſe. C. de do. ante nup. qꝛ nec ante matrimoniũ dominiũ tranſiuit. qꝛ noluit. nec poſt matrimoniũ: qꝛ nõ potuit. vt ibi glo. Fallit hoc in plebeio dotãte nobilem: qꝛ videt donare in recõpenſationẽ cũ nobilitate. quia poteſt vt ſup̃ Donatio. iij. in principio.

7 ¶ Vtrũ res emphiteotica poſſit a patre dari in dotẽ ſine cõſenſu domini. R. Specu. in titu. de loca. §. nunc aliqua. v. xc. ꝙ ſic. nõ trãſfert tamen plus iuris q̃ ipſe habet. vt in. c. nup. de dona. inter vi. et vxo.

8 ¶ Vtrũ feudatari⁹ cõſimiliter poſſit. R. Jo. an. in. d. c. nuper. ꝙ nõ. Inno. tamen ibi tenet ꝙ poteſt. et eũ ſequitur Pa. ibidẽ et etiam dicit in donatõne ꝓpter nup. Ego cõcordo ſic ꝙ vera eſt opinio ſecunda in feudo in quo ſuccedit filia. et prima opinio in illo in quo nõ ſuccedit. quia ſic eſt ratio diuerſa ab emphiteoſi in qua ſuccedit filia.

9 ¶ Vtrũ vir poſſit repellere vxorẽ nõ ſoluta ſibi dote ꝓmiſſa. R. ꝙ ſic. vt ſentit Hoſti. in. c. ꝑ veſtras. de dona. inter vi. et vxo. Nã dos datur ꝓpter onera matrimonij ſuſtinenda. vt in. d. c. per veſtras. et in. c. ſalubriter. de vſu. et in. l. ſi cũ dotẽ. §. ſin aũt. ff. ſo. ma. ergo poteſt hec onera recuſare ſi nõ habet vnde ſumat emolumenta. bonus tex. eſt ibi. et Bal. in. l. fi. C. ad velle. poſt Cy. in. l. qd̃ in vxorẽ. C. de ne. geſ. et Bar. in tractatu de alimentis. Ex quo cõcludẽ eũ nõ teneri ad traditionẽ dote prius nõ ſoluta. ſecus de debito cõiugali.

10 ¶ Vtrũ maritus ducẽs vxorẽ ſine dote teneatur eã alere de ſuo. R. ꝙ ſic ſm ſtatũ ſue ꝑſone vt notant et volũt Inno. Hoſti. in. d. c. per veſtras. et glo. in dicto. §. ſin autem. Facit tex. in. l. ꝙ ſi nulla. ff. de religio. Ratio ſm Innocẽ. quia perſonã ſuam dedit pro dote. vt in aut. qui. mo. natura. effi. legi. §. penul. et. ff. vt ĩ poſſeſſ. lega. l. penul. dicitur. ꝙ vxorem debet alere vt filiam.

11 ¶ Que ſunt p̃uilegia dotis. R. ꝙ multa. Primum: qꝛ oĩa bona viri ſunt tacite hypotecata pro dote. vt eſt tex. in. c. ex litteris. de pigno.

Secundū quia nõ perditur ꝓpter maleficiū vi ri nec etiā patris.vt no.glo.d.c.ex literis. Fallit in vxore primipilarij qui in eo officio deliquit.vt.C.quibus modis pig.ta.cõtra.l.ſatiſ notum.et.C.de primipi.l.vtilitas. Terciū q2 preponit̄ omnib⁹ creditoribus etiā prioribus qui habent pſonales actiones vel tacitas hypothecas.vt in.l.aſſiduiſ.C.qui poti.ī pigno.habe. Secus habentib⁹ expreſſas.vt no.glo.in.d.l.aſſiduis.et Dy.in regula qui prior.li.vi. Sed tamē dico cum Pa.in dicto.c.ex literis.ꝙ ſi conſuetudo eſt aliqua illam ſeruabo.l.ſi de interpretatione.ff.de legi.cum ſimilib⁹ Si vero nõ eſt dico ꝙ fauore mulierū debet ꝑferri etiam habentibus expreſſas hypothecas quia ſi mulier vincit eum qui ad refectionē rei dedit.vt in auten.quo iure.poſita ſuper.d.l.aſſiduis.qui tamē prefertur anterioribus habētibus expreſſas hypothecas.vt.l.interdum.ff.qui poti.in pigno.habeātur.ergo ſi vinco vincentem te multomagis vinco te.vt in.l.de acceſſionibus.ff.de diuerſi.tempo.pſcrip.adminus caſus dubius et in facto dubio potior eſt cõditio dotis.vt in.c.fi.de re iudi.et no.in.c.ex litteris.de ꝓba.cum hac opinione eſt Pe.et Cy.et Jo.an.licet cõiter doc.teneant cum glo.in.d.c.ex litteris. Et iſtud ꝑuilegiū vt ꝑferatur creditorib⁹ trāſit ad filios eius ſm Ale.de imo.in.l.etiam.ff.ſolu.matri.et ibi eſt glo.et alia in.l.i.C.de priuile.do.licet Bar.dicat cõtrariū. Sed poteſt intelligi opinio Bar.vt nõ loquatur de heredibus ſuis.vt ſunt filij ſed de extraneis qui nõ habent hoc priuilegiū.vt l.vnica.C.de priuile.do. Quartū quia eccleſia poteſt ſe impedire de dote.nõ ſolū in fauorem viduarū.vt in.c.nup.de dona.inter vi.et vxo.ſed etiā mariti petentis ſibi dotem ꝓmiſſam.vt in.c.per veſtras.eo.ti. Facit qđ no.Jnno.in.c.lator.qui filij ſunt legi.q̄uis alij contrarium teneant niſi acceſſorie. Quintū quia viro vergente ad inopiam iudice iubente põt dari pecunia dotalis mercatori cum pacto.vt capitale ſit ſaluū.et de lucro ꝑcipiant vir et vxor partē honeſtā cõpenſato lucro cū damno ſine vſura.vt.c.ꝑ veſtras.de dona.inter vi.et vxo. Jta tenet Jo.an.et Car.in.d.c.per veſtras.et Fulgo.in.l.cum duobus.ff.ꝓ ſocio.§.item ſi in facto.et Bal.in quodā cõſilio incipiente Viſo inſtrumento facto inter no. Ho.in ſum.de vſuris.§.an aliq̄. Pa.in.c.nauiganti.de vſuris.dicit ſe dubitare. Sed ego credo cõtractū vſurariū:niſi excuſet̄ ſm qđ infra dico. Societas ꝑmo.§.vij. Sextū q2 fundus dotalis alienari nõ pt etiā de cõſenſu mulieris.vt no.in.l.Julianus.ff.d fundo dotali.C.ad velle.aut.ſiue autē.nec etiā in hypotecā dari.vt.l.vnica.§.et cū lex.C.de rei vx.ac. Quod verū eſt niſi iuramentū interueniat.vt in.c.cū contingat.de iureiur.et.c.licet.de iureiu.li.vi. Multa ſunt et alia ꝑuilegia ī iure.de qb⁹ vide ſi placet ſpeculatorē eo.ti.hec omitto.q2 nihil ad cõfeſſorē. Tene tñ ꝙ his ꝑuilegijs gaudet dummõ mulier ſit catholica.alr̄s nõ.ut.C.de here.aut.item priuilegiū dotis.

¶ Vtrū eadē ꝑuilegia hēat in donatõe ꝓpter nup.q̄ hꝫ in dote mulier. R. Pa.poſt Jnno.in.d.c.ex lr̄is.de pigno.ꝙ aut mulier agit ad donationē ꝓpter nuptias tāq̄ ſpāliter ſibi obligatā ꝓ dote.et tūc hꝫ priuilegiū dotis.q2 agit potius ꝓ dote q̄ ꝓ donatõe ꝓpt̄ nup. Si vero agit vt eā lucret̄.ſic nõ gaudet:q2 ceſſant rõnes priuilegij dotis:ſed bñ hꝫ tacitā hypothecā.l.vbi.C.de iure do. Jntellige cõem nõ priuilegiatā.vt ꝑferat̄ alijs habētib⁹ eā. Jn parafrenalib⁹ aūt habes.j. Parafrenalia.§.ij.

¶ Ad quē ꝑtinebit dos ſoluto matrimonio. R. ꝙ licet maritus de ſubtilitate iuris efficiat̄ dñs dotis ſibi date.vt in.l.rebus.C.de iure do.et l.doce ancillā.C.de rei ven.tñ ad eū nõ ꝑtinet poſt mortē vxoris niſi in duob⁹ caſibus. Primus qñ inerat pactū de lucranda dote:vel donatõne ꝓpter nup.vt dictū ſup̄ in ꝑcedenti.c. Secundus qñ vxor inteſtata decedit deficiētibus liberis:et ꝓpinquis vir ſuccedit.et econtra vxor viro.l.vnica.C.vnde vir et vxor. Sed ꝑtinebit ad eum qui eā cõſtituit.ſi ſtipulatus eſt eā ſibi reſtitui.ſiue ſit extraneus.vt in.l.vnica.§.accedit.C.de rei vxo.ac.ſiue ſit pater. Si aūt nõ ſit ſtipulatus.tūc ſi eſt extrane⁹ qui eā cõſtituit reddet̄ vxori ſi ſupereſt vel heredib⁹ eius.ſi autem eſt pater in duobus caſibus erit filie. Primus ſi eam emancipauit. Secūdus ſi pater ꝑmoriatur ante eam:alr̄s filia premoriēte erit patris.etiam ſi extant liberi ex filia.vt dicit Din.per.l.dos a patre.C.ſolu.matri.cum qua opinione cõmuniter tranſeunt canoniſte.vt dicit Pa.in.c.fi.de dona.inter vi.et vxo.et Bar.in.l.poſt dotē.ff.ſo.ma.glo.in.d.l.dos.ſed opinio contraria que vult ꝙ reſtituatur liberis preualuit in vſu.vt dicit.d.glo.ſed filia ſuperſtite et patre.et nõ emancipata.tūc patri et filie.nec alteri⁹ ſine cõſenſu alterius reddet̄ l.ij.ff.ſolu.ma. Si vero eſt mulier q̄ ſibi cõſtituit dotem:tunc reddetur ſibi.d.l.vnica.vel heredibus ſuis:niſi rõne adulterij perdiderit vt infra dicam. Predicta limita vera:niſi ſint

ſtatuta que aliter diſponāt vt ſunt cōiter.

14 ¶ Sed nunqd viro vergente ad inopiā poteſt vxor petere dotē cōſtante matrimonio. R. q ſic. ſi modo ipa eā nō ſit cōſumptura. de quo vide in. c. p veſtras. de dona. inter vi. et vxo. et in l. vbi. C. de iure do.

15 ¶ Vtrū vir ꝓpter adulteriū vxoris lucret̄ dotem. R. q ſic. ſi per ſententiā fit diuortium. de dona. inter vi. et vxo. c. plerūq3. vel p exceptionem. vt dictū eſt ſupra. Adulteriū. §. iij. D. ōli mito dummō ipe vxori fidē nō fregerit etiam vxore inicia. q2 in cōſcientia quo ad lucrū dotis. credo q illud habeat locum paria delicta mutua cōpenſatione tolluntur. vt dicit. l. viro. ff. ſolu. ma. cum concordan. ibi poſitis. et. ff. de dolo. in. l. ſi duo. cum alijs cōcor. vt in. c. intelleximus. de adul. cum alijs cōcordan. Itē lucratur ſi vxor intrauit balneū cum viro alieno ſm glo. lxxxi. diſt. non oportet. Similiter vxor donationem ꝓpter nup. ſi vir cum muliere alia allegat. l. vlti. C. de repu. Fallit in iſtis duob9 caſibus quando mulier habet filios. quia tunc filij habebunt dotem quo ad ꝓprietatē: et alia bona matris ſue. ſm Jo. an. in. d. c. plerunq3. Facit aut̄. ſed hodie. C. de adul.

16 ¶ Vtrū amiſſa dote ꝓpter adulteriū ſi mulieri cōſtet de impedimēto tali q nō erat matrimoniū recuperet eā. R. q nō ꝓpter intentionē cū opere ſubſecuto. ar. c. nup. ⁊. c. vlti. de biga. hoc tenet Vo. Goffre. Lau. Ber. et Jo. Sed Tancre. tenet q recuperet. et placet magis. ne pena excedat caſum ſuum.

17 ¶ Vtrū heredes pexceptionem de adulterio poſſint retinere dotē. R. diuerſa fuit opinio. ſed mihi placet diſtinctio dn̄i Signorolis homodeis quā recitat. d. Jo. ant. de ſancto Geor. ī. c. plerūq3. vbi. s. Aut maritus viuēs ignorauit adulterium. ⁊ ſic poſſunt heredes excipere de adulterio: cū maritus non poſſit videri diſſimulaſſe ⁊ remiſiſſe. nec potuit remittere iniuriā quā ignorabat. vt. l. nihil intereſt. §. ſi cū fili9. ff. de inoffi. teſt. et. l. mater. §. i. eo. ti. et. l. legitimā. ff. de peti. here. et. l. vtiliuatē. ff. de ꝯfir. tuto. et idē dico ſi dubitat̄ an ſciuit. q2 pſumit̄ ignoraſſe. l. i. §. illud. ff. de li. agno. et. l. mariti. ff. de adulte. et. l. verius. ff. de ꝓba. Si vero ſciuit. et nō eſt conqueſtus. vt potuit de iure nouiſſimo etiā cōſtante matrimonio. aut. ſed nouo iure. C. de adulte. ſed vxorē retinuit cū fuerit leno. l. ſine metu. C. de adulte. ſic cum heredes tractent de lucro captando cōtra ipos replicabit̄. de lenocinio mariti. l. cū mulier. ff. ſo. mat̄. et ſic paria delicta mutua cōpenſatione tollentur. Facit quod notat Inno. in dicto. c. intelleximus. Et Ja. de are in. d. l. cū mulier. et in. l. rei. §. i. ff. ſo. ma. Si vero poſt ſcientiā vxorē nō retinuit. ⁊ tunc ſi queritur de delicto principaliter heredeſ nō poſſunt cōqueri. imo accuſatio debet fieri et inſcriptio. cum modificatione tamē quā facit glo. in aut. vt lice. ma. et auie. §. quia vero. ſed ſecundario ſic vt repellant petitionem dotis. vt in. l. fina. §. ſeia. ff. de adi. lega. et ſic concorda opiniones ſcdm hāc diſtinctionem.

¶ Vtrum vidua cōmittens ſtuprum et petēs 18
dotem a fratre mariti vel herede eius poſſit repelli pexceptionē de fornicatōe. R. dn̄s Jo. an. vbi. s. q ſic. de rigore iuris. et pdet dotem et ſic remanebit apud fratrē: vel heredes mariti ex offenſa facta defuncto. per tex. cū glo. et p id qō notat Bar. in. l. penul. C. de adulte. et ff. de liti. l. ſi. et. l. i. §. et ſi forte. ff. d iniur̄. ita determinat Pau. de ca. cōſi. cxix. Vide ibi multa pro et cōtra.

¶ Sed nunqd pater qui dedit dotē p filia p 19
det eam padulterio filie. R. q ſi nō eſt ſtipulatus eā ſibi reddi pdet. et ſibi imputet. vt tenet Jo. an. in. d. c. plerūq3. et Accur. in. l. conſenſu. C. de repu. et in. l. ſi dotē. C. de iur̄. do. ſed Dy. p. l. ij. §. item. ſi voluntate. ff. ſo. ma. dicit q ſi filia eſt in poteſtate patris nō preiudicatur patri. quin poſſit agere p dote. et ita ſimiliter dominus Anto. in. d. c. plerunq3. per. l. fi. C. de repu.

¶ Vtrū vir qui expulit vxorē ꝓpter adulteri 20
um nō notoriū ꝓpria autoritate teneat̄ ſoluere mutuū qō accepit vxor pro alimentis. R. q ſic. quia adulteriū notoriū nō priuat ipo iure alimentis: niſi ſententia lata ſit. ff. de dona. l. poſt cōtractum. cum ſua materia. et ad illud quod dicit̄ q mulieri obſtat exceptio adulterij. verū eſt quo ad futura. ſed nō quo ad alimēta que debent̄ ante ſententiā latam. et de hoc in. l. ſi inſtituta. ff. de inoffi. teſta.

¶ Vtrū frater q̄ viuēte patre de bonis pater 21
nis dotauit filiam teneatur illam dotem conferre mortuo patre. videt̄ q ſic p. l. certum. C. fami. hercīſ. et. l. fi. cum ibi no. Sed Bal. in. l. fi. C. de do. pmiſ. dicit caſum ſingularē: vt nō cōputet. ſed ego do tibi glo. in. l. dotem quam dedit auus. ff. de coll̄. bo. que dicit. ſi tempore mortis patris cōſtabat matrimoniū non eſſe cōmunicandū. allegat. l. filium. de coll̄. bo. et l. primā. §. fi. ff. de coll̄. dot̄.

¶ Vtrū cōfeſſio qua vir cōfitetur ſe recepiſſe 22
dotem cōſtante matrimonio valeat. R. q non

niſi appareat de numeratōne. Nā videt̄ dona
re Bal. in. l. i. in ſecūda columna. C. de do. ꝑ-
miſ. et Ange. in. l. penul. ff. que res pi. ob. po. et
Bar. in. l. ſi diuortio. et ibi legiſte. ff. de verbo.
obli. et alij in. l. ſi volūtate. C. de do. ꝓ. et p̄ſu-
mitur ſimulata cōſtitutio. vt dicit Bar. in. l. i.
C. de dona. ante nup. ꝺ hoc habetur in. l. i. vbi
ter. C. de dona. cau. mor. nō nu.

23 ¶ Quādo debet reſtitui dos. R. ꝙ ſi cōſiſtit
in rebus immobilibꝰ debet ſtatim reſtitui ſo-
luto matrimonio. Si vero cōſiſtit in mobilibꝰ
rebus ſic infra annū. C. de re. vx. ac. l. vnica. §.
exactio. Intellige tamē in marito ſi poteſt: qꝛ
ſi dolo malo nō eſt verſatus nō reſtituet niſi in
quantū poteſt. et idem priuilegium habebunt
filij eiuſdem matrimonij. cauebūt tamē tam
maritus ꝗ̄ filij de reſtituenda ſi ad pinguiorē
fortunam veniunt. vt no. in. d. l. vnica. in. §. cir
ca autē. et in. l. in cōdemnatione. ff. de re. iu. et
in. l. etiam. in principio. ff. ſolu. matri. nō tamē
tranſit ad heredes extraneos iſtud priuilegiū
l. maritum. ff. ſolu. matri. de hoc vide glo. in. c.
mulieres. et ibi per canoniſtas. de dona. inter
vir. et vxo.

24 ¶ Sed pone quādo fuit data dos erāt res im
mobiles quas vendidit maritꝰ ⁊ emit res mo
biles ex earū p̄cio. Rn̄deo ꝙ nō cōputabunt̄
immobiles ſed mobiles. caſus eſt in. l. cum in
fundo. §. ſi fundus. ff. de iure do. Et ideo limi-
ta dictū. ſ. ꝙ ſint mobiles vel immobiles tem-
pore mortis viri: ⁊ ita iudicabunt̄: nec valebit
ꝙ ſurrogatū ſapiat naturā ⁊c. qꝛ nō eſt verū
hic. et ideo nō ſtatim reſtituent̄.

25 ¶ Utrū maritus vel heredes expēſas factas
in dote poſſint defalcare. R. glo. in. d. c. mulie-
res. ꝙ neceſſarias ſic ipſo iure. vtiles nō minu-
unt dotē. ſed petunt̄ act. mandati vel negocio-
rū geſtorum. voluntarie etiā cum cōſenſu vxo
ris facte ſolum permittuntur abradi. ſi pn̄t ſi-
ne leſione rei. C. de rei vx. ac. l. vnica. §. ſed nec
et. l. i. ff. de impen. in re. do. factis. Sꝫ h̄ nō ha-
bet locū in expenſis factis ꝓ exactione vel de-
fenſione dotis. qꝛ maritus eſt dn̄s fructuū do
tis. et ſic tanꝗ̄ dn̄s ipſaꝫ tuetur. vt no. ff. de im
pen. in re. do. fac. l. ij. Et ideo nō poterit repe-
tere vt tenet Specu. ti. de dote poſt di. re. §. vl.
ver. illud etiā. et Jo. an.

26 ¶ Utrū heredes teneantur alere mulierē re-
lictam infra annū. R. ꝙ ſic. Q̄ꝺ verū eſt ſi nō
habet aliunde. vnde alatur. nō tn̄ ſm quantita
tem dotis. quia ſi fructus excederēt nō tenen-
tur niſi ſolum ad alimenta. Et ſi aliquid de do
te reſtituunt tenentur in reſiduo alimentorū.

ita no. glo. in. d. §. exactio. et. ff. ſo. ma. l. diuor-
tio. in p̄n. Un̄ ſi pr̄ p̄ſtitit alimēta filie poterit
eam repetere. ab heredibus viri. Facit qꝺ no.
Bar. in. d. l. diuortio. Si vero hꝫ vn̄ alat̄. tūc
heredes nō tenent̄. ita tꝫ glo. in. d. §. exactio. et
ꝓbat̄ in. l. extraneo. ff. de ven. in poſ. mit.

¶ Sed nunq̄d tenetur habitare cū heredibus 27
mariti. R. Bar. in. d. l. diuortio. ꝙ nō. quia nō
inuenit̄ in iure expreſſum. cōtrarium tamē vi-
detur verius. quia infra annū dicit̄ mulier q̄ſi
eſſe in matrimonio. C. de bo. ma. l. fi. et ſic con
ſuluit. d. Car. ꝙ nō poterit alimenta petere. ſi
cōtra eoꝝ voluntatē alibi ſit demorata. dum-
mō honeſte poſſit apud eos demorari.

¶ Utrū licite mulier poſſit ꝑcipere certū q̄d 28
ꝓ alimentis ab heredibus mariti. donec dotē
ſibi reſtituant. R. ꝙ ſic. de iure cōi iuxta no. ꝑ
Bar. poſt Cy. C. de bo. aut. iudi. poſ. aut. ei q.
Et per Ang. in. l. ticia. ff. ſo. ma. et Pau. de ca.
cōſi. ccclxxiiij. et Pano. in. c. de prudentia. de
do. poſt di. re. recitat Jo. de lig. in cle. ex gra-
ui. de vſuris. et ſequit̄ dicentē ꝙ valet ſtatutū
vt heres ſoluat certū quid ꝓ centenario. Limi
tat tamē idē Pa. hoc in ea que nō habet vnde
aliunde viuat. ſed nō mihi placꝫ iſta limitatio
quando nō accipit tale quid rōne lucri. ſed rō-
ne intereſſe lucri ceſſantis. vtputa quia potiꝰ
vellet habere dotē vt eam implicaret in poſſeſ-
ſionibus vel alijs negociationibꝰ de quibꝰ ve
riſimiliter tm̄ vel plus haberet. al's nō liceret.
Et ſic intelligo Jo. de imo. in. d. cle. ex graui.
poſt Ojat. de mat. q̄ tenēt nō licere ſine vſura.
puta. qꝛ ſolū accipit rōne lucri.

¶ Utrū vir licite accipiat poſſeſſionem in pi- 29
gnus ꝓ dote ſoluēda. vide. ſ. vſura. i. §. xxv.

Dubium ſm Iſi. li. et hi. eſt motus in-
differēs in vtrāqꝫ partē ꝯtradictōnis
vel dic ꝙ dubiū eſt equalitas rationū
cōtrariarum ſm p̄hm.

¶ In dubijs vbi verſatur ꝑiculū aīe ſemꝑ tu i
tior ꝑs eſt eligēda. et ī ipſis qꝺ certius eſt tenē
dum. et qꝺ ſine periculo explicari pt̄. ita dicit
Pa. in. c. iuuenis. de ſpon.

¶ Utrū in dubio debeamꝰ interp̄tari vt potiꝰ 2
q̄s nō ſit irregularis. R. vt colligo ex pa. ī. c. cū
tu fili ꝓpoſite. de teſti. ⁊ ī. c. ad audientiā. ꝺ ho
mi. Aut loquimr̄ in foro aīe. et ſic debemꝰ inter
p̄tari irregularē. ⁊ ſic de alijs. ubi dubitat̄ de
aliq̄ delicto. vide glo. ī. c. vnico. de ſeru. ī or. fa.
Siſr dicēdū ī foro q̄ſi pnīali. vtputa qꝛ n̄ agit̄
ad penā ꝓprie. ſꝫ vt a miſterio abſtineat. aut ab
alio ī q̄ ſubeſſet pctm̄. ſicut ī ꝯctu mr̄ionij. Fa-
cit. c. ſignificaſti nobis. de homi. ⁊. d. c. iuuenis.

aut loquimur in foro ꝯtētioſo, et ſic debemus
interꝑtari ꝓ nō maxime, vbi agit̄ de pena. pu
ta, q꜠ celebrauit, q꜠ collatio nō tenuit ⁊ hmōi.
q꜠ ī penis melior interꝑtatio eſt fiēda, vt ī re-
gula ī penis, et regula odia. li. vi. et idē dic in
excōicatōe, et ſimilibus.

3 ¶ Quō ſūt interpretāda ab aliis facta dubia
ꝓximoꝝ. R. c. eſtote miſericordes. de re. iur. ꝙ
in meliorē ꝑtē. vide. ȷ. iudiciū. §. xvij.

4. ¶ Verba dubia ſunt accipienda ſm̄ intentōꝫ
ꝓferētis. ff. de re. iur. in ambiguis. et vt res po
tius valeat ꝙ̄ pereat. c. abbate. de ver. ſig. alˢ
ſm̄ cōmunem vſum. c. di. cōtra morem. vide. s.
caſtitas. §. i.

5 ¶ In quo differt dubiū ab opinione ⁊ fide et
ſciā. vide. ȷ. opinio. in ꝑn.

6 ¶ In re dubia fidei: autoritas ē requirēda ro
māne eccleſie. xi. diſ. palā.

7 ¶ In reb⁹ ambiguis abſolutū nō dꝫ eſſe indi
ciū. xxxiij. di. c. habuiſſe. imo qñ dubiū eſt in ꝑ-
ſona: vel in facto: vel in iure. nullo mō ſnīa eſt
ferenda. xxx. q. v. iudicantē.

8 ¶ Nō dicit̄ iteratū qđ dubitat̄ factū. đ pſby.
nō bap. c. veniēs.

9 ¶ Dubio exñte in iure mr̄ionij tuti⁹ eſt ꝯ̄ ſtatu
ta hoīm dimittere copulatos ꝙ̄ diſiungere cō
iunctos ꝯ̄ ſtatuta dei. c. licꝫ ex quadā. de teſti.

Duellum eſt pugna duoꝝ. vt dicit̄ in
c. monomachiā. i. ſingulare certamen.
ij. q. v. et fit ad ꝓbationē alicuius rei
ita vt q̄ vicerit ꝓbaſſe videat̄ qđ eſt ꝓhibituꝫ
ſub pena mortalis pctī. q꜠ ꝯ̄ legē dei. ibi. nō tē
tabis dn̄m deū tuū. Math. iiij. et dicit̄ in. d. c.
et ideo nō ſolū offerēs ſed acceptās cū dantib⁹
auxiliū: cōſiliū vel fauorē et valentib⁹ ꝓhibe-
re ⁊ nō ꝓhibentib⁹ peccāt mortaliter. Ad ro.
c. i. digni ſunt morte q̄ ꝯſentiūt. et nō excuſant̄
ex ꝯſuetudīe vel metu acceptātes. niſi vt. ȷ. di-
cā. q꜠ potius debet q̄s q̄libet mala tolerare ꝙ̄
malo cōſentire decernat. xxxij. q. v. ita ne. nec
obſtat ꝙ dauid cū golia exercuit. q꜠ āuctē ſpi
ritusſancti fecit. ſicut et ſamſon. vt dicit glo. in
d. c. monomachiā. xxiij. q. v. ſi nō licet.

1 ¶ Que pena ē clerici in duello pugnātis. R.
ꝙ dꝫ deponi: et eſt irregularis. tn̄ epūs pt̄ di-
ſpenſare. dūmō mors vel membroꝝ diminu
tio nō interuenerit. c. i. de cle. pu. in du. nec ſolū
efficit̄ irregularis ſi ipē pugnat ſed etiā ſi aliū
ꝓ ſe pugnare facit. vt in. c. ij. eo. ti. ⁊ quicūꝗ hꝯ
mandat cōſulit aut defendit ſi mō homicidiū
ſequat̄ vel mutilatio. vt in. d. c. ij. diſpenſat tn̄
epūs cū clerico in beneficio. etiā habendo ſolū
ꝓ ſuſtentatōe. vt in. d. c. ij. cū ibi no. dummodo
nō habeat curam animarū.

¶ Sed nunqđ ille qui cogit̄ a iudice tali mō, 2
ꝙ ſuſpendet̄ quia habet eū ꝓ cōuicto niſi duel
lum ſuſcipiat. poſſit ſuſcipere cum ſit innocēs.
R. diuerſa fuit opinio. vt no. in. c. i. eo. ti. ſed
mihi placet ꝙ talis coactus tali coactōne lici
te ſuſcipiat. et etiā in cauſa ciuili quādo nō im
minet ꝓbabile periculū mortis. q꜠ ſicut licet
ſe defendere ⁊ res ſuas et alia facere q̄ de ſe nō
ſunt mala. ſic pugnare qñ alio mō nō pt̄ euade
re. Facit. c. interfeciſti. de homi.

¶ Vtrū clerici qui reliquias afferūt pugilib⁹ 3
ad pugnandū ſint irregulares ſi ſequatur ho-
micidium. R. ꝙ ſi omnino ſine ipīs erant pu-
gnaturi nō erunt irregulares. alˢ ſic. et ſic in-
tellige opiniones diuerſas. et cōcorda ſm̄ hāc
diſtinctionem.

¶ Q. đ dictū eſt de duello Idē dic de iudicio 4
aq̄ feruētis vel ferri candētis. c. fi. de pur. vul.

Ebrietas eſt priuatio vſus intellect⁹
facta ad aliqđ tps ex immoderato po
tu vini: vel cuiuſcunꝗ alterius rei po-
tabilis.

¶ Vtrū ebrietas ſit peccatum mortale. R. vt 1
colligo ex Alex. ī ſe. ſe. et gl. xxv. di. §. alˢ ea de
mum. et doc. ibidē. ꝙ aut raro cōtingit aut aſ
ſidue. Si raro ſic diſtinguo: ꝙ aut inebrians
ſe cognoſcit vini potentiā et ſuā cōplexionē di
ſpoſitā ad ebrietatē: et tn̄ magis vult ebrieta-
tē incurrere ꝙ̄ a potu abſtinere. et ſic eſt pctm̄
mortale. Aut inebriās ſe: neſcit vini potentiā
et ignorat ꝙ ex tali potu poſſit īebriari vel nō
aduertit. et ſic ē nullū peccatū vel veniale ſm̄
exceſſuꝫ ī potu ⁊ negligentiā in aduertēdo. Si
vero aſſidua ſit ebrietas ſic eſt mortale pctm̄
nō ꝓpter iterationē act⁹. q꜠ mulplicatio actuū
venialiū nō auget in infinitū. ſed q꜠ nō poteſt
eſſe ꝙ homo aſſidue inebriet̄ quin ſciens ⁊ vo
lens ebrietatē incurrat: aut ſaltē omittat dili
gentiā quā debet adhibere de neceſſitate ne in
ebriet̄ cū habeat tps deliberatōis reprimēdi
motus veniales ne ꝓcedant in regnū peccati.
Ille vero q̄ ꝓcurat vt q̄s inebriet̄ cōiter mor
taliter peccat ſiue ſequatur ebrietas ſiue nō. ſi
ue ſit peccatū mortale. in eo q̄ inebriat̄ ſiue nō
qui cōſentit in damnū notabile ꝓximi.

¶ Vtꝝ ꝓpter ſanitatē liceat inebriari. R. ꝙ 2
nō ſine pctō mortali. tā ī operāte ꝙ̄ in patiēte
ſciēter vel ē ꝙ ſm̄. ſ. Tho. ꝛa ſe. q. cl. cibus vel
potus q̄ eſſet ſuꝑfluus ſano nō erit ſuperfluus
infirmo. puta. q꜠ dat̄ ei cauſa medicīe ad ꝓuo
candū vomitū ⁊ ſine peccato: qñ talis infirmi
tas id requirit: ſed nō vſꝗ ad ebrietatē.